

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ
КАФЕДРА ДЕРЖАВНИХ ТА МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

**«АСПЕКТИ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ
МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ ТА МИТНОЇ
ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»**

**Збірник тез доповідей та матеріалів учасників
круглого столу студентського
Науково-практичного гуртка митної справи
кафедри державних та місцевих фінансів**

Львів – 20 травня 2019 р.

Аспекти сучасного розвитку міжнародних фінансів та митної політики в умовах євроінтеграції: Збірник тез доповідей та матеріалів учасників круглого столу студентського Науково-практичного гуртка митної справи кафедри державних та місцевих фінансів. – 20 травня 2019 р. – Львів: ФУФБ, 2019. – 102 с.

Редакційна колегія:

Ситник Н. С., в.о. завідувача кафедри державних та місцевих фінансів, д.е.н., доцент

Дубик В. Я., доцент кафедри державних та місцевих фінансів, к.е.н., доцент

Голинський Ю. О., доцент кафедри державних та місцевих фінансів, к.е.н.

Тексти подаються в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність та зміст матеріалів несуть автори.

Матеріали круглого столу призначені для викладачів, аспірантів і студентів економічних спеціальностей закладів вищої освіти.

Наша адреса:

Львівський національний університет імені Івана Франка, факультет управління фінансами та бізнесу, кафедра державних та місцевих фінансів.

79038, м. Львів, вул. Медової Печери, 53, каб. 114.

<http://financial.lnu.edu.ua/department/kafedra-mistsevyh-ta-derzhavnyh-finansiv>
derzhavni.finansu@ukr.net

ЗМІСТ

Жовтяк К.В. УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ З ЄС: ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ТА ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ	6
Богуцька Р. В. ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ФІНАНСОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ	9
Шопяк М.В. ЗАБОРГОВАНІСТЬ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ	11
Вацяк Д.І. ОСНОВНІ СПОСОБИ ВИХОДУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА МІЖНАРОДНИЙ РИНОК.....	13
Візняк В. В. МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	15
Віхоть О.С. МИТНЕ ПРАВО ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	18
Волчок І. С. КОНТРАБАНДА ЯК ДЕСТАБІЛІЗУЮЧИЙ ЧИННИК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	20
Гузовата І. Р. ОСОБЛИВОСТІ МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ	22
Дітяткова Д.М. ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	24
Іщенко В. А. СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ СВІТОВИХ ФІНАНСОВИХ ЦЕНТРІВ В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	26
Костів М.Б. РОЛЬ МИТНИХ ОРГАНІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	30
Котелюк І.В. ПРОБЛЕМАТИКА ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ НА СВІТОВОМУ РИНКУ	32
Крочак Л.З. ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗАСАД МИТНОЇ СПРАВИ В ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄС.....	34
Кунинець Я. В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ : ГЛОБАЛЬНЕ БЛАГО ЧИ ГЛОБАЛЬНЕ ЗЛО	36

Олійник А.В. ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	38
Сказик М.М. МОДЕРНІЗАЦІЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	41
Янісіє Ю.В. МИТНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	43
Волчок І. С. ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	46
Гайдукова Я.Р. ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА РОЗВИТОК РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	48
Головата Л.С. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	50
Лоєк Я. Д. РЕФОРМУВАННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	52
Марчук А.П. ВИХІД УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЄВРОРИНОК В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	54
Паюк М.Т. ЗАХИСТ ПРАВ ІНВЕСТИТОРІВ В УКРАЇНІ	56
Крочак Л.З., Шоп'як М.В. РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	59
Сказик М. М., Буркот Л. В. ШЛЯХИ АДАПТАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОГО БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ.....	62
Лесько А.О. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА	63
Колісник М. І. ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОГО ФОНДОВОГО РИНКУ ЗА УМОВ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ТОРГІВЛІ ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ УЧАСНИКІВ	66
Олійник А.В. ОСОБЛИВОСТІ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ..	69

Назарко Ю. С., Воронець Є. С. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ	72
Беднарчук В.В., Тишковець М.М. ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ВІДНОСИН НА МИТНУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ	74
Беркацький Б.Л ВАЛЮТНА ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ – ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ	77
Беркацький Б.Л РЕКОМЕНДАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ З РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ НЕПРАЦЮЮЧИХ КРЕДИТІВ	79
Браточенко О.О. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ	81
Гаврецька І.І. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	84
Горанська Н.В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ	86
Горанська Н.В., Саранчук Н.Д. СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ	88
Капітанчук М.В. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	90
Корень Д.О. МІЖНАРОДНЕ ФІНАНСОВЕ ТА ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ЯК ПОТУЖНЕ ДЖЕРЕЛО ТА ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	93
Педченко І. І. ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	95
Себестянович І.С. МИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	98
Стасишин С. А. ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ І ХАРАКТЕРИСТИКА МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ В СИСТЕМІ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРАЇНИ	100

Жовтяк К.В.
Науковий керівник: д.е.н., проф. Ситник Н. С.
Львівський національний університет імені Івана Франка

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ З ЄС: ЕКОНОМІЧНА СКЛАДОВА ТА ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Співробітництво з Європейським Союзом є одним з головних векторів зовнішньоекономічної політики України. Суттєвим кроком на шляху до поглиблення співпраці нашої держави з ЄС стало підписання у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Угода про асоціацію створила нові умови та можливості для розвитку взаємовигідної співпраці, зокрема у сфері зовнішньоторговельних зв'язків. Питання впливу підписання даного документу на економіку України та розвиток зовнішньої торгівлі держави є досить актуальним.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відбувалось в декілька етапів. 21 березня 2014 року було підписано політичну частину даного документу. З 23 квітня того ж року Європейський союз в односторонньому порядку знизив мита на імпорт українських товарів. І заключним етапом стало підписання 27 червня 2014 року на саміті ЄС економічної частини Угоди про асоціацію між Україною та Європейським союзом [1].

Однією з цілей, прописаних в Угоді про асоціацію, є запровадження умов для посилення економічних та торговельних відносин з метою поступової інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС, у тому числі завдяки створенню поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі. Також відповідно до положень Угоди про асоціацію сторони зобов'язались скасувати більшість ввізних мит у двосторонній торгівлі протягом перехідного періоду, який для ЄС триватиме до 2023 року, а для України – 2026 (рис.1). По закінченню перехідного періоду ЄС скасує для українських виробників мита для 95,8% товарних груп, українською стороною буде скасовано мита для 96,5% товарних груп [2].

Таблиця 1

Динаміка лібералізації зовнішньої торгівлі між Україною і ЄС в рамках Угоди про асоціацію [3]

Товарні групи	Середньоарифметичні ставки ввізного мита, %					
	Базові ставки до набуття чинності Угоди		З моменту набуття чинності Угоди (2016 р.)		По закінченню перехідного періоду (2026 р.)	
	Україна	ЄС	Україна	ЄС	Україна	ЄС
За всією товарною номенклатурою	4,95	7,6	2,42	0,5	0,32	0,05
Сільськогосподарська продукція	9,24	19,8	6,77	0,6	1,38	0,24
Промислові товари	3,67	3,9	1,12	0,5	0,00	0,00

1 січня 2016 року вступила в дію передбачена Угодою про асоціацію України з ЄС зона вільної торгівлі і практично відкрила нові можливості для розвитку зовнішньоторговельних відносин держави. Вона передбачає не лише скасування стягнення мит та зняття технічних бар'єрів, а ще й взаємний доступ до ринків товарів і послуг, можливість відкриття філій, створення спільних проектів тощо. Зміни у режимі тарифного регулювання двосторонньої торгівлі України та ЄС безпосередньо вплинули на динаміку потоків товарів і послуг між ними. Зокрема частка країн ЄС у

зовнішньоторговельному обороті України зросла з 37,5% у 2015 році, до 39,7% у 2016, 39,2% у 2017 році. У 2018 році цей показник досягнув 41,1% (рис. 1).

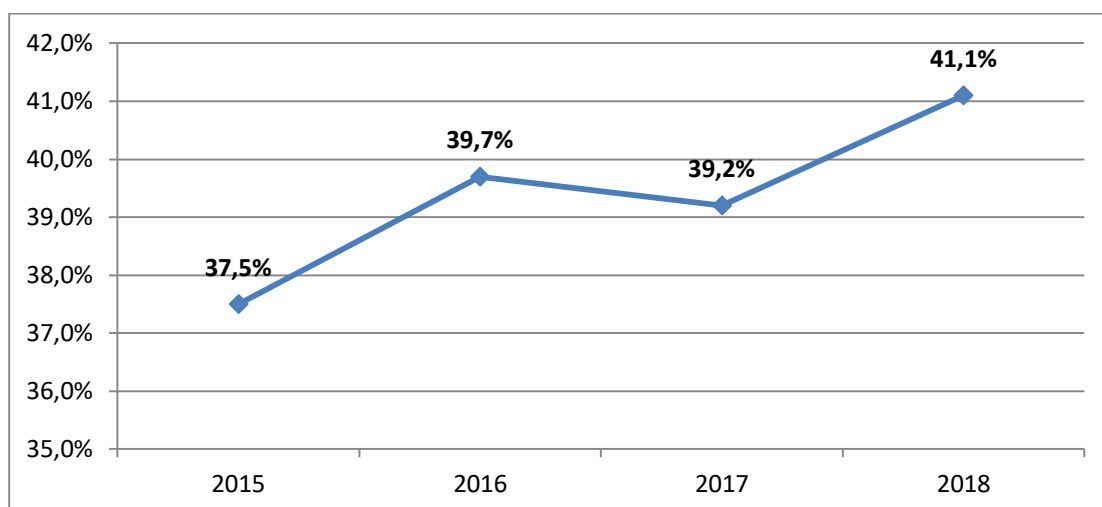

Рис 1. Динаміка частки країн ЄС у зовнішньоторговельному обороті України 2015 – 2018 рр. [4]

Вже в перший рік дії вільної торгівлі з ЄС український експорт до Європейського Союзу зріс на понад 3%. І надалі щороку цей показник збільшувався з кожним роком. За підсумками 2018 року обсяг українського експорту до країн ЄС становив 23 млрд. дол. США, що на 14,3% перевищило результати попереднього року. Обсяг імпорту з країн ЄС в 2016 році збільшився на 7,7% порівняно з попереднім періодом. 2018 року обсяг імпорту з ЄС до України становив 26,3 млрд. дол. США, що на 12,7% перевищило показник за відповідний період попереднього року (рис.2).

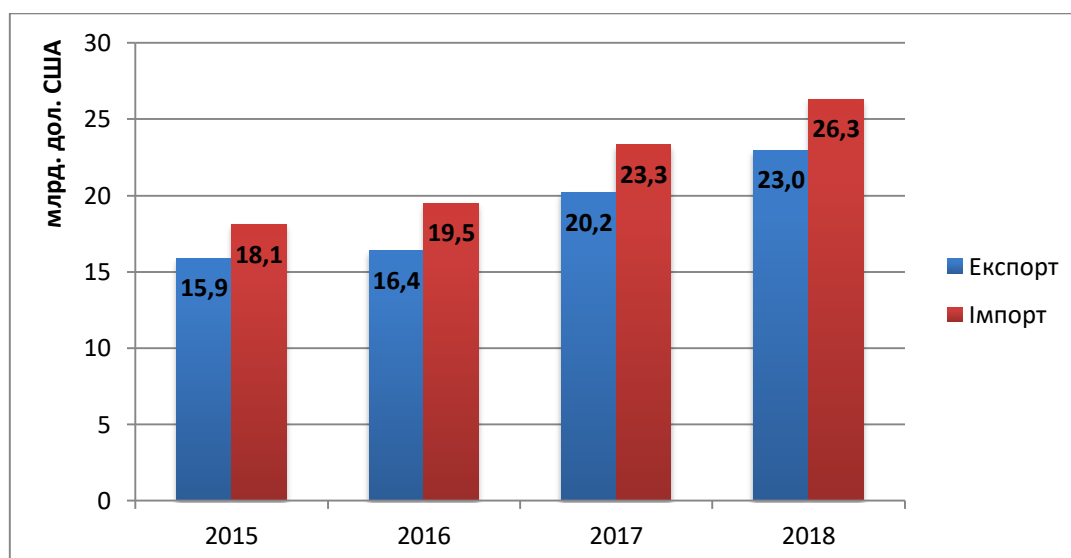

Рис. 2 Динаміка зовнішньої торгівлі України з ЄС у 2015-2018 рр. [4]

Із набранням чинності Угоди про асоціацію також відбулися зміни в структурі зовнішньої торгівлі України з Європейським Союзом в розрізі окремих груп товарів. В товарній структурі експорту лідерські позиції займають продовольчі товари – 39%, продукція металургійної промисловості – 25% та мінеральні продукти - 15% (рис. 3). В товарній структурі імпорту переважають товари машинобудування – 31%, хімічної промисловості – 24%, мінеральні продукти – 21% та продовольчі товари – 11% (рис.4).

Рис. 3 Товарна структура експорту з України до ЄС у 2018 році [4]

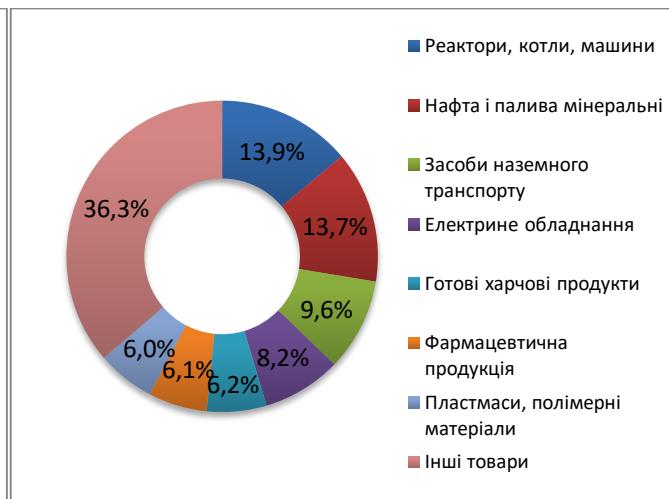

Рис. 4 Товарна структура імпорту в Україну з ЄС у 2018 році [4]

Отже, динаміка розвитку зовнішньої торгівлі України за останні 5 років свідчить, що засади Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом сприяють активному розвитку двосторонніх торговельних зв'язків. Угода дала поштовх до лібералізації зовнішньої торгівлі між двома сторонам шляхом скасування більшості технічних та митних бар'єрів. Зокрема Угодою передбачено скасування 80% митних тарифів та квот в частині сировинних товарів. На решту товарів ставки мита знижуються, а квоти збільшуються [5]. Досить позитивно на зовнішньоекономічну діяльність нашої держави у сфері торгівлі вплинула поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі, яка вступила в дію 2016 року. Вона дала можливість для України досить зміцнити свої експортні позиції на міжнародному ринку. Економічна та торговельна співпраця з ЄС є стратегічно важливою та значущою для України, оскільки саме країни Європейського Союзу складають найбільшу частку у її зовнішньоторговельному обороті.

Більш прогресивному розвитку зовнішньої торгівлі України з ЄС перешкоджають певні проблеми. Зокрема, основна з них полягає в тому, що українські товари є менш конкурентоздатними та привабливими ніж європейські. І цей факт породжує можливу загрозу Угоди про асоціацію, оскільки українські товари можуть бути витіснені з ринку європейськими. Проте Угода також передбачає деякі зміни до українських нормативних актів, що сприятимуть підвищенню технологічних стандартів української продукції, і цим самим дозволять значно збільшити обсяги виробництва та експорту та розвинути економічний потенціал України.

Список використаних джерел:

1. Прохорова М.Е. Угода про асоціацію між Україною та ЄС – проблеми та перспективи економічного співробітництва // Стратегія розвитку України – 2016. – С.108 – 117. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Admin/Desktop/sru_2016_1_22.pdf
2. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом і його державами-членами // Комітет Верховної Ради України з питань європейської інтеграції: офіц. веб-сторінка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n193
3. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії: офіц. веб-сторінка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/trade-and-economic/ukraine-eu-trade>
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Коротун Є.Р. Розвиток зовнішньої торгівлі України та Європейського Союзу в умовах Угоди про Асоціацію, автореф., спеціальність «Міжнародна економіка». – К. – 2017.

Богуцька Р. В.

Науковий керівник: к. е. н., доц. Голинський Ю. О.
Львівський національний університет імені Івана Франка

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ФІНАНСОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

Під впливом глобалізаційних процесів поступової популярності у світі, почавши набувати її ще в 60-х роках минулого століття, набирає зовнішня фінансова допомога. Фінансова допомога спрямована на економічний розвиток держав та покращення добробуту населення. Основними результатами співпраці країн з міжнародними фінансовими організаціями є трансформація народного господарства, впровадження новітніх інноваційних технологій, зміни економічного, політичного та соціального характеру, а також результат покращення життя населення та подолання бідності. Сучасний етап розвитку України характеризується значними економічними і політичними труднощами, а саме кризовими явищами у більшості сферах, доказом чого є зростання безробіття та бідності, збільшення державного боргу, поступове зменшення виробництва, інфляційні процеси, криза в банківській сфері тощо. У зв'язку з такими обставинами Україна обрала курс на співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями, щодо залучення поворотних та безповоротних фінансових ресурсів для стабілізації економічної, фінансової, політичної, соціальної ситуації. Після періоду експериментів у перші роки незалежності в країні розпочалися спроби ринкових реформ. Ці ініціативи були підтримані міжнародними фінансовими організаціями, зокрема - Міжнародним валютним фондом (МВФ), Європейським банком реконструкції і розвитку (ЄБРР) та Світовим банком (СБ). Через нестабільну ситуацію в Україні співробітництво країни з міжнародними фінансовими організаціями ускладнюється неоднозначними оцінками як у суспільній думці, так і в науковій економічній літературі. Отже, досвід участі України в міжнародних фінансових організаціях потребує об'єктивного узагальнення, що й обумовлює необхідність цього дослідження. Серед авторів, які досліджують питання діяльності міжнародних фінансових організацій варто відзначити роботи Д. Кауфмана, У. Тіссена, В. Танзі, Л. Хоффмана, Д. Шапіро, О. Зайцева, П. Кадочникова, Л. Красавіна, С. Синельнікова, А. Шадріна та інш. Питання співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями викладені у роботах В. Єременко, З. Луцишин, О. Пивоварського, Л. Саакадзе, В. Хорошковського та інші.

Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями (МФО) свідчить про прагнення швидше інтегруватись у світове господарство та сподівання на отримання країною консультативної та фінансової допомоги для подолання наслідків криз і досягнення економічного розвитку. У червні 1992 року розпочалось співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями, з прийняттям Закону України № 2402-XII "Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій", найбільш привабливим для України при цьому виступив Міжнародний валютний фонд. Згідно з цим законом Кабінет Міністрів України вирішує усі питання, які є пов'язані зі вступом України до цих міжнародних фінансових організацій, Міністерство фінансів України здійснює всі фінансові операції, а Національний банк

України виступає як банк-депозитарій МБРР. Від 14 липня 1992 року Україна стала членом міжнародної фінансової організації “Європейський банк реконструкції та розвитку”.

Систематичне кредитування Україна отримує від Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Європейського банку реконструкції та розвитку, Європейського інвестиційного банку. При цьому кожного наступного року держава отримує більше таких кредитних коштів, порівняно з попереднім. З 1991 р. Україна, у відповідності до статистичних даних Міністерства фінансів України, отримала від Європейського Союзу 12 млрд. євро та від Світового банку 11,9 млрд. дол. США. Щодо коштів, котрі надаються Україні на безповоротній основі, то у відповідності до Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» офіційних трансфертів від ЄС, урядів, іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ надано на суму 2 372 523,8 тис. грн. Крім того, на сьогодні Україна реалізує значну кількість програм співробітництва, пов'язаних з міжнародною технічною допомогою. Так, за станом на 01.03.2018 р. Міністерством економіки розвитку та торгівлі України зареєструвало 188 діючих проектів, при цьому загальна сума допомоги за даними проектам становить 6 032 665 533 дол. США.

Аналізуючи позиції вчених та положення норм чинного законодавства України, на нашу думку, найбільш повна структура фінансової системи України була визначена в роботах Ю. В. Гаруста, який запропонував окреслити структуру фінансової системи держави, поклавши в основу критерій – сфери фінансових відносин. Як результат, виділено п'ять основних складових: міжнародні фінансові відносини; державні фінансові відносини; місцеві та комунальні (регіональні) фінансові відносини; фінансові відносини суб'єктів господарювання; фінансові відносини домогосподарств (фізичних осіб). Для фінансової системи України є характерною подвійність суб'єктів, котрі здійснюють збалансоване функціонування міжнародних фінансових відносин. Адже в даній сфері завжди є донор та реципієнт. В межах даного дослідження основними донорами виступають міжнародні фінансові організації, а реципієнтом при цьому є Україна через органи державної влади.

Отже, співпраця з міжнародними фінансовими організаціями, сприяє вирішенню багатьох фінансово-економічних і соціальних проблем України. Для того, щоб підвищити рівень співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями та її віддачу для національної економіки, доцільно розробляти проекти міжнародних фінансових операцій із конкретно визначеним, максимально ефективним спрямуванням коштів; а отримавши ці кошти, жорстко контролювати їх використання. Це дозволить здійснити структурну реформу економіки України, сприяти її інноваційному розвитку, а в результаті – підвищити конкурентоспроможність національної економіки, що допоможе їй успішно інтегрувати у світовий економічний простір. Принципово важливою є активізація пошуку нових можливостей бізнесу в просуванні українських проектів на зборах кредитних комітетів МФО. Провідну роль у цьому процесі має відігравати розширення представництв міжнародних банків в Україні для підвищення результативності пошуку нових проектів, покращення їх обґрунтованості та якості. У рамках залучення і використання ресурсів МФО необхідно активно узгоджувати напрями співробітництва з національними пріоритетами соціально-економічного зростання. На особливу увагу заслуговують розвиток потенціалу України в галузі науково-технічного співробітництва, створення сприятливих для просування на європейський ринок українських технологій і наукомістких товарів.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08.07.2010 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

2. Воронова Л. К. *Фінансове право України : підруч.* / Л. К. Воронова. – К. : Прецедент; Моя книга, 2007. – С. 21–23.
3. Гаруст Ю. В. *Організаційно-правова структура фінансової системи України за сферами виникнення фінансових відносин* / Ю. В. Гаруст, Т. А. Кобзева // *Форум права.* – 2015. – № 5. – С. 27–38.
4. Закон України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства за гарантіями інвестицій» № 2402-XII від 03.06.1992 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2402-12>.
5. Геєць В.М. *До питання застосування підходів “плану Маршалла” для України* // *Економіка України.* – 2015. – № 4. – С. 6–11
6. Колосова В.П. *Вплив міжнародних фінансових організацій на економічний розвиток країни: питання теорії* / В.П. Колосова // *Економіка України.* – 2016. – № 12. – С. 61 – 71.
7. Скоробогатова Н.Є. *Удосконалення механізму фінансового співробітництва між Україною та ЄС* / Н.Є. Скоробогатова, Н.М. Балева // *Економіка та держава.* – 2016. – № 12. – С. 72 – 77.

Шопяк М.В.

Науковий керівник: к. е. н., доц. Петик Л. О.
Львівський національний університет імені Івана Франка

ЗАБОРГОВАНІСТЬ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ

Державний борг являє собою вид відносин між господарюючими суб'єктами, якими з одного боку є держава, що переважно виступає позичальником, гарантом і кредитором; з іншого боку - юридичні та фізичні особи, які виступають як кредитори. Виходячи з цього, природу державного боргу можна визначити як всі відносини, що обслуговують боргові зв'язки держави у всій багатогранності їх форм.

Основою формування державного боргу є державні позики, що визначаються як кредитні відносини, у яких позичальником чи кредитором є держава або місцеві органи влади. Державні позики є однією з форм залучення грошових коштів на покриття державних видатків і мають соціальний зміст, що визначається природою і функціями даної держави. Державні запозичення характеризуються тим, що тимчасово вільні грошові кошти населення, підприємств, організацій залучаються для фінансування дефіциту державного бюджету через випуск і реалізацію облігацій та інших видів цінних паперів. Державні позики вперше з'явилися в докапіталістичних формаціях у рабовласницькому суспільстві і мали надзвичайний характер. З розвитком виробничих відносин державні позики змінили своє призначення і форму, перетворюючись із засобу покриття військових витрат на засіб мобілізації грошових коштів для фінансування державних витрат, покриття бюджетного дефіциту, тобто стали певною формою фінансової гарантії розвитку економіки.

Криза заборгованості зумовлена, на перший погляд, рухом позикового капіталу, кредитних коштів, що видавалися промислово розвинутими країнами молодим державам. Насправді її причини значно глибші. Вони охоплюють усю систему відносин господарського спілкування між партнерами з приводу руху капіталів, товарів і послуг. Тому за своєю політико-економічною природою криза заборгованості має трактуватися не просто як криза фінансово-кредитних відносин розвинутих країн з молодими державами, а як найбільш узагальнюючий прояв кризи всієї системи світогосподарських відносин між ними. І якщо це так, то і вихід з неї в рамках існуючої системи нерівноправних відносин неможливий. Отже, ситуація потребує докорінної

зміни цих відносин, їх перебудови на справедливій демократичній основі, встановлення нового міжнародного економічного порядку.

Погіршення умов кредитування молодих держав останнім часом супроводжувалося більш швидкими темпами збільшення виплат з обслуговування боргу, особливо відсотків, ніж зростання самого боргу. Саме ця обставина в поєднанні із різким скороченням експорту, погіршенням умов торгівлі, зростанням масштабів нееквівалентності в обміні та посиленням протекціоністських дій ТНК не дала змоги країнам, що розвиваються, своєчасно сплачувати заборгованість. Проблема зовнішнього боргу переросла в кризу заборгованості.

У деяких країнах, що розвиваються, платежі з боргу навіть перевищують експортні надходження. Тягар платежів з боргу настільки значний, що не лише стримує економічний розвиток молодих держав, а й практично не дає змоги підтримувати навіть той злидений рівень споживання в багатьох з них, який було досягнуто в 70-ті роки. Усе це гальмує і навіть паралізує економічний прогрес країн, що розвиваються, блокує підвищення життєвого рівня населення, відкидаючи його нерідко на багато років і навіть десятиріччя назад.

Країни, що розвиваються, економічно не спроможні сплатити величезні борги і відсотки по них. Вони опинилися у своєрідній пастці. Водночас ситуація, що склалася, реально загрожує і кредиторам, оскільки може викликати ланцюгову реакцію банкрутств, практичний розвал усієї фінансово-кредитної системи, а тому змушує уряди і керівників міжнародних фінансових кіл здійснювати певні заходи щодо лібералізації фінансово-кредитних відносин із країнами, що розвиваються. Остаточно подолати кризу заборгованості не можна без прийняття глобальних і разом з тим кардинальних політичних рішень, які б враховували інтереси молодих держав і не підривали функціонування всесвітнього господарства, всієї системи світогосподарських зв'язків.

Країни з розвинутою ринковою економікою також мають зовнішні борги, проте у зв'язку з їх відносною економічною стабільністю зовнішня заборгованість не набула тієї гостроти, як для країн, що розвиваються, та держав Східної Європи.

За подібних обставин розвинутим країнам треба було б бити на сполох, однак у жодній з них проблема заборгованості не стояла і не стоїть на першому плані, оскільки державний борг, якщо він за своїми розмірами не виходить за прийняті параметри макроекономіки, не є чимось загрозливим. Крім того, у високорозвинутих країнах, як правило, більшому чи меншому державному боргу протистоїть більший чи менший борг інших країн-дебіторів.

Якщо державний борг зростає швидше, ніж росте валовий внутрішній продукт, тоді обслуговування державного боргу може здійснюватися і за рахунок накопичення і споживання, тобто за рахунок зниження життєвого рівня населення. Якщо державний борг зростає в умовах припинення зростання ВВП або його падіння, то наслідки для країни-боржника можуть бути більш негативні. Коли борги накопичуються з року в рік, то це може призвести до поступового сповзання країни в боргову кабалу і навіть поставити питання про майбутню економічну незалежність та втрату політичних позицій у світовому співтоваристві.

Список використаних джерел:

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5437263/page:42/>
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1879120644196/finans/zaborgovanist_sistemi_mizhnaro_dnih_finansiv

ОСНОВНІ СПОСОБИ ВИХОДУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА МІЖНАРОДНИЙ РИНОК

На сьогодні для багатьох українських підприємств співпраця з іноземними партнерами, а також розвиток зовнішньоекономічної діяльності є суттєвим фактором підвищення їх господарської діяльності. Для вітчизняного виробника вихід на міжнародний ринок став єдиним шляхом для подальшого розвитку та функціонування.

Виробники прагнуть розширити ринки для збуту вітчизняної продукції українських підприємств, налагоджують закордонні зв'язки не тільки для отримання максимального прибутку підприємства, а і для залучення додаткових іноземних інвестицій, що посприяють розвитку виробництва. Вихід підприємства на зовнішній ринок є тривалим процесом, який потребує детального вивчення критеріїв, методів та способів виходу. Це дозволить підвищити конкурентоспроможність, залучити нових клієнтів, збільшити ринкову капіталізацію підприємства та здійснити захист своїх інтересів на ринку.

Мотивами виходу підприємства на міжнародний ринок можуть бути:

- обмеженість внутрішнього ринку;
- значний тиск з боку конкурентів;
- насиченість національного ринку товарами-замінниками;
- продовження життєвого циклу товару;
- компенсація коливань валютного курсу шляхом організації паралельного виробництва і збуту у відповідних країнах;
- подолання тарифних та нетарифних бар'єрів шляхом організації закордонного виробництва;
- забезпечення довгострокового успішного збуту і економічного зростання тощо.[1]

До чинників від яких залежить вибір форми виходу вітчизняного підприємства на зовнішній ринок належать: мета підприємства, масштаби діяльності, характер товарів, наявність підготовленого персоналу, рівень контролю за процесом, а також потенційний обсяг продажу. Форми виходу підприємства на зовнішній ринок зображено на рис.1. [2]

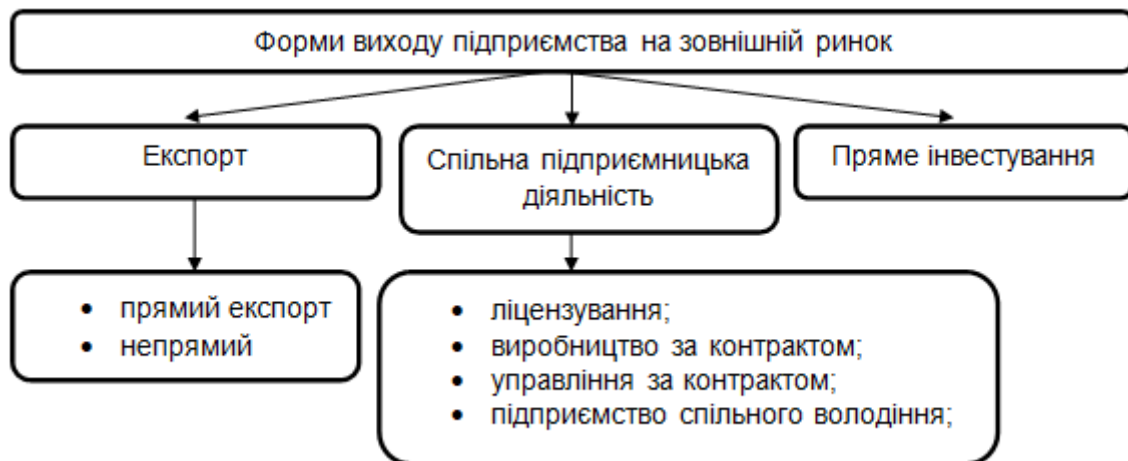

Рис. 1. Форми виходу на зовнішній ринок

У випадку стратегії експортування підприємство виготовляє свої товари у власній країні, пропонуючи їх на експорт у модифікованому або в немодифікованому вигляді. Якщо компанія обрала експортний спосіб виходу на нові ринки, вона повинна чітко вирішити які функції в просуванні товару вона збереже за собою, а які передасть посередникам на зовнішніх ринках. Ступінь делегування повноважень визначає рівень відповідальності й ризиків. Перевагами цього способу є потреба в мінімальних змінах товарного асортименту підприємства та його структури; потреба в мінімальних інвестиційних витратах та поточних грошових зобов'язаннях; забезпечення мінімального ризику при вході на ринок та легкість виходу. Виділяють експорт: непрямий і прямий. За непрямого експорту підприємство користується послугами посередників, а за прямого проводить експортні операції самостійно.

Основний недолік експортної діяльності – низький рівень контролю обраних торгових посередників в цільовій країні. Підприємство, що має агресивну стратегію захоплення нового ринку, повинно продумати додаткові важелі впливу на своїх торгових посередників, щоб вони дотримувалися правил роботи з товаром, виконували план продажів і сприяли просуванню продукту підприємства на ринок. [3]

Ще одним загальним напрямком виходу на закордонний ринок є спільна підприємницька діяльність, яка включає: ліцензування, виробництво за контрактом, управління за контрактом і підприємство спільного володіння. Ліцензування базується на тому, що продавець передає покупцеві право на використання виробничого процесу, патенту, товарного знака в обмін на гонорар або ліцензійний платіж. Ліцензування дозволяє компанії встановлювати жорсткі умови щодо дотримання процесів і маркетингової політики компанії, є зручним способом організації місцевого виробництва на цільовому зовнішньому ринку без високих капіталовкладень. Найважливіша перевага організації такої діяльності – низькі витрати на організацію, супровід і контроль діяльності. Основні проблеми, які передбачає ліцензування: втрата унікальності й складність контролю. Передача унікальних знань після закінчення дії контракту перетворює партнера в конкурента, який знає всі сильні сторони компанії, отримав цінний досвід роботи в галузі та може його правильно використовувати. А встановлення контролю над дотриманням встановлених правил роботи партнером – ліцензіатом – є найскладнішим в стратегії ліцензування.

Спільна діяльність відрізняється від експорту тим, що формується партнерство, у результаті чого для підприємства за кордоном створюються більш вигідні умови роботи.

Ієрархічна побудова бізнесу або стратегія прямого інвестування полягає в тому, що в процесі ведення зовнішньої торгівлі, з часом підприємство засновує за кордоном власні виробничі філії для виготовлення товарів ЗЕД. Цей метод передбачає повний контроль бізнесу на цільовому зовнішньому ринку, а саме повне володіння підприємством в цільовій країні. Одна з переваг такої стратегії полягає в тому, що підприємство може заощадити кошти шляхом більш дешевої робочої сили або сировини, за рахунок пільг, наданих іноземними урядами закордонним інвесторам, внаслідок скорочення транспортних витрат тощо. [4, с.84]

Отже, не існує універсальної для всіх підприємств стратегії виходу на міжнародний ринок. Найбільш простим способом виведення підприємства на зовнішній ринок є розвиток та стимулювання експорту, водночас, пряме інвестування є водночас складним, ризикованим, але прибутковим способом. Кожному підприємству притаманні різні та специфічні причини, які спонукають спрямовувати господарську діяльність на міжнародний ринок. Перш за все, для вітчизняних підприємств потрібно правильно дослідити міжнародний ринок, для того, щоб конкретно сформулювати свої стратегічні цілі, правильно оцінити свої можливості, потенціал та ресурси.

Список використаних джерел

1. Багрова, І. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: підручник для вузів / І. В. Багрова. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 580с.
2. Н.М. Тюріна, Н.С. Карвацка. «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства». - 2013 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1569052853867/ekonomika/harakteristika_form_vihodu_pidpriyemst_v_zovnishni_rinki
3. Критерії та основні способи виходу вітчизняних підприємств на міжнародний ринок за сучасних умов функціонування / С. Конєв // Економічний аналіз. - 2012. - С. 297-300. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2012_10%283%29_69
4. Дідківський М.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. пос – К.: Знання, 2006. – 462с.

Візник В. В.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Ярема Я. Р.

Львівський національний університет імені Івана Франка

МИТНИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Зміни, що відбуваються в сучасному українському економічному просторі не можуть проходити без вирішення проблеми захисту її економічних інтересів, яка завжди посідала провідне місце в питанні забезпечення національної безпеки держави.

Значний розвиток зовнішньоекономічних зв'язків посилили роль інститутів, які впливають на процеси пов'язані з зовнішньоекономічною діяльністю. Одним із таких інститутів виступають митні органи України, які у своїй роботі використовують ряд інструментів, що покликані забезпечувати дотримання норм чинного законодавства та відіграють важливу роль у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності та формуванні бюджету держави. Одним із головних інструментів забезпечення економічної безпеки України, через призму діяльності її митних органів, є митний контроль.

Роль митного контролю значно зросла за останні роки. Його важливе місце в забезпеченні як економічних, так і національних інтересів країни, активізувало питання щодо реформації та вдосконалення митної політики держави загалом і в питанні проведенні та організації митного контролю. У зв'язку з цим, дослідження питання про місце та роль митного контролю у забезпеченні економічної безпеки держави набувають надзвичайної актуальності.

В Україні проблемам митного контролю та митного оформлення товарів до останнього часу не приділялося належної уваги. Але деякі питання, що відносяться до цієї теми, висвітлено в працях в працях цілого ряду дослідників, а саме: І. Бережнюка, К. Бондаренко, А. Войцещука, О. Гребельника, Ю. Дьоміна, А.Павлова, С. Пахомова, П. Пашка, О.Полонського, К. Сандровського та інших.

Економічна безпека являє собою певний стан економіки та інститутів влади, при якому забезпечується захист національних та економічних інтересів. Належний рівень економічної безпеки досягається здійсненням єдиної державної політики, в тому числі економічної, підкріпленої системою скоординованих заходів, адекватних внутрішнім і зовнішнім загрозам.

Митні органи відіграють важливу роль у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності та формуванні бюджету держави. Митний контроль є важливим елементом забезпечення національної безпеки України [1].

Згідно Митного кодексу України, митний контроль — сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своєї компетенції з метою забезпечення дотриманням норм цього кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи та міжнародних договорів України [2, ст. 4].

Українське трактування митного контролю за змістом відповідає міжнародному розумінню цього терміну, але має окремі суперечності. Зокрема, український законодавець розділяє митні процедури на три групи: митний контроль, митне оформлення, справляння митних податків і зборів. Міжнародна конвенція такого розділення не робить.

Українські науковці-економісти визначають митний контроль як контроль, що здійснюють службові особи митних органів з метою забезпечення законного переміщення через митний кордон України товарів, майна та інших предметів, а також для забезпечення дотримання державними органами, підприємствами та їх посадовими особами, громадянами країни порядку переміщення через митний кордон товарів, майна та інших предметів. У цьому випадку метою є забезпечення виконання митних правил як окремої частини митного законодавства.

Суб'єктами управлінського впливу при здійсненні митного контролю є працівники відповідних підрозділів митних органів, а об'єктами — товари та транспортні засоби, які переміщуються через митний кордон, а також фізичні та юридичні особи, які здійснюють переміщення товарів через митний кордон або відповідним чином причетні до такого переміщення.

Загальні принципи здійснення митного контролю:

- Митному контролю підлягають усі товари, транспортні засоби комерційного призначення.
- Митний контроль здійснюється виключно органами доходів і зборів.
- Митний контроль передбачає виконання органами доходів і зборів мінімуму митних формальностей.
- Митний контроль товарів, транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідно до типових технологічних схем митного контролю, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.
- Розклад руху транспортних засобів, що здійснюють регулярні міжнародні рейси, затверджується центральним органом виконавчої влади [2, ст. 318].

З досвіду митних систем розвинених країн можна твердити, що дієвим чинником вирішення вітчизняних проблем в сфері митного контролю є проведення документальних перевірок суб'єктів ЗЕД після здійснення процедури митного оформлення, а саме перенесення значної частки контрольних заходів з митного кордону України до підприємств-суб'єктів ЗЕД. Процес реалізації таких заходів називають "митний пост-аудит", який передбачає, що частина контрольних заходів має здійснюватись після випуску товарів у вільний обіг на території України.

У розвинених країнах пост-аудит забезпечує зазвичай більше 30% усіх митних платежів. У Франції митні органи перевіряють близько 5% імпорту, решта 95% — підлягають контролю протягом 1–3 років після оформлення митних документів. У США в півтора рази менше працівників митних органів ніж в Україні, проте американські митники обслуговують в десятки разів більше суб'єктів ЗЕД завдяки пост-аудиту [3].

Під ефективно проведеною перевіркою можна вважати таку, яка відповідає таким умовам [4, 13–14]:

– суми донарахованих за результатами митного пост-аудиту платежів зі штрафами та пенею значно більші витрат на його проведення;

– існує висока ймовірність того, що донараховані суми будуть сплачені підприємством;

– наявність переконливої доказової бази для подальшого надання суду (у разі порушення та розгляду справи).

Саме розробка ефективної системи митного пост-аудиту сьогодні дозволяє митній службі виконувати своє основне завдання щодо захисту економічних інтересів держави та виконання суб'єктами ЗЕД законодавства України з питань митної справи.

За даними Державної фіскальної служби України, впродовж 12 місяців 2018 року митницями ДФС виявлено 48,9 тис. порушень митних правил із вартістю предметів правопорушень на суму 3,4 млрд грн. Порівняно з відповідним періодом минулого року кількість складених протоколів про порушення митних правил збільшилась на 51%, а вартість предметів правопорушення в 2 рази.

У 5,4 тис. справ про порушення митних правил тимчасово вилучено предмети правопорушень на суму 914 млн. грн. Сума тимчасово вилучених предметів правопорушень збільшилась на 24 %.

Найпоширенішими є випадки незаконного переміщення через митний кордон промислових товарів. За вказаний період за скоєння таких порушень було вилучено товарів на суму 568,6 млн гривень. Транспортних засобів вилучено на суму 149,9 млн грн, продовольчих товарів – на 119,3 млн грн, валюти – 76 млн гривень.

Безпосередньо митницями ДФС розглянуто 39,2 тис. справ про порушення митних правил, що на 81% більше, ніж за аналогічний період 2017 року.

На розгляд до суду митницями передано 6,2 тис. справ про порушення митних правил на суму 2,5 млрд грн.

За результатами розгляду справ про порушення митних правил судом прийнято рішення про накладення стягнень у вигляді штрафу та конфіскації на суму 483,8 млн. грн[5].

Попри всі переваги митного пост-аудиту, його становлення ускладнено такими проблемами [6, 39–40]:

- домінування фіскальної направленості митної діяльності;
- нормативно-правове забезпечення;
- слабка методологічна база контрольно-перевірочної діяльності;
- недостатня кількість співробітників відділів митного пост-аудиту;
- слабка взаємодія підрозділів митного органу в частині реалізації функції митного пост-аудиту;
- нормативно-правова незахищеність митного аудитора;
- низький рівень матеріального забезпечення.

Отже, беручи до уваги вітчизняні проблеми функціонування митного пост-аудиту та зарубіжний досвід, повинні бути застосовані такі заходи як:

- законодавче визначення поняття “митний аудит”;
- проведення стандартизації форм і методів контрольної діяльності митних органів; – забезпечення митних органів кваліфікованими фахівцями у галузі аудиту, їх належне матеріальне забезпечення;
- розвиток системи аналізу та управління ризиками;
- налагодження тісної взаємодії між контролюючими органами України та митними органами іноземних держав щодо отримання попередньої інформації про товари та транспортні засоби до їх прибуття на митну територію України.

Саме тоді формування ефективної системи митного пост-аудиту значною мірою сприятиме виконанню митними органами своїх завдань і функцій: контролю за дотриманням законодавства України з питань митної справи, захисту економічних інтересів України, здійсненню митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України, вдосконаленню форм і методів їх здійснення.

Список використаних джерел

1. Коросташова І.М. Контрольна діяльність як основна складова компетенції митних органів / І.М.Коросташова // Митна справа.– 2010. – №1.– С.43-47.
2. Митний Кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495 – VI – [Електронний ресурс] – Режим доступу :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ekonomika.eizvestia.com/full/importery-zazhdalisuproshheniya-rastamozhki-i-aktivizacii-post-audita>
4. Єдинак Т. С. Проблеми визначення ефективності митного постаудиту // Формування системи митного аудиту України: матеріали науково-практичного семінару. – Хмельницький: Державний науково-дослідний інститут митної справи, 2013. – С. 12–14.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
6. Войтов С. Г. Сучасна зумовленість та проблеми становлення національної системи митного постаудиту // Формування системи митного аудиту України: матеріали науково-практичного семінару. – Хмельницький: Державний науково-дослідний інститут митної справи, 2013. – С. 38–41.

Віхоть О.С.

Науковий керівник: к.е.н. Голинський Ю.О.

Львівський національний університет імені Івана Франка

МИТНЕ ПРАВО ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

З переходом економіки України до ринкових відносин, зростанням кількості зовнішньоторговельних операцій, посиленням заходів з національної й особистої безпеки громадян, застосуванням сучасних інформаційних технологій, формуванням міжнародної нормативно-правової бази виникла необхідність у комплексному реформуванні всієї системи митних відносин в Україні. За європейськими умовами вибору основним напрямом удосконалення митної справи України має стати міжнародна спрямованість динаміки державної системи митно-правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності, яка влучно поєднує заходи тарифного та нетарифного регулювання, й удосконалення митного права.

Митне право є джерелом та засобом державного регулювання митної справи на території України, тому що правове регулювання, як правило, є державним регулюванням. Без положень митного права неможливим є створення ефективного митного механізму, в основу якого покладено систему виконавчої влади в особі митних органів. Митний кодекс України дає нам таке визначення митного права: митне право – це комплексна галузь законодавства, система правових норм різної галузевої належності, які встановлюються чи санкціонуються державою для регулювання суспільних відносин, пов'язаних із переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон України [1]. Митне право, включаючи зовнішньоторговельні зв'язки з іншими державами, регулює відносини, які визначають стандарти митного регулювання. Спрощення регулювання митної діяльності можливе лише за впливу законодавства одних держав на інші, саме це призводить безпосередньо до вироблення одноманітного порядку проходження митних процедур. Митне право, включаючи митне законодавство з моменту своєї появи було покликане регулювати торгівельні відносини між державами та бути одним з ключових елементів зовнішньоекономічних відносин.

Митне право на сьогоднішній день є наукою порівняно молодого, що одержала свій розвиток лише в останні роки у зв'язку з лібералізацією зовнішньоекономічної діяльності. Серед дослідників митного права, слід виокремити Б.М Габричідзе. У своїх працях, він зазначає, що митне право – комплексна галузь права, що

представляє собою сукупність юридичних інститутів і норм, що регулюють відносини в сфері митної справи .[2]Цю точку зору розділяє О.Н. Козирін, говорячи про те, що митне право, як комплексна галузь законодавства, включає норми декількох галузей права, що регулюють різного роду суспільні відносини, що становлять відносно самостійну сферу життя, пов'язану з переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон.[3].

Насправді ,митне право опирається на досить широке коло законів і підзаконних актів. До числа джерел митного права входять і міжнародні договори, угоди, конвенції й т.д., а також власне законодавство: Конституція, закони й підзаконні акти. Митне законодавство України стрімко розвивається, охоплюючи все більше коло відносин. У число джерел входять так звані суміжні нормативні акти з інших галузей права, що підкреслює комплексність предмета митного права. Щодо особливостей ,митне право має ряд специфічних принципів, властивих тільки йому ,такі як:

- принцип недискримінації товарів;
- принцип найбільшого сприяння;
- принцип юридичної рівності;
- принцип міжнародно-правового співробітництва
- принцип охорони державної й суспільної безпеки;
- принцип захисту економічних інтересів;
- принцип єдності митної території;
- принцип правового регулювання митних режимів;
- принцип єдності ставок мита.[4]

Існування цих принципів свідчать про те ,що система митного права в Україні є самостійною та незалежною галуззю права ,яка є важливою для функціонування митної справи зокрема та підтримки зовнішньоекономічних відносин в цілому. Ще одна особливість митного права полягає в тому, що, поширюючись у принципі на всю територію держави, воно практично реалізується лише в процесі або у зв'язку з перетином митного кордону або переміщенням через нього товарів і транспортних засобів. Поряд з перетинанням митного кордону одночасно відбувається перехід зі сфери митної служби однієї держави під юрисдикцію іншої. Таке безпосереднє зіткнення різних правопорядків зазвичай не спостерігається в інших галузях або підгалузях національного права.[4]

Підсумовуючи, можна зробити висновок ,що на сьогоднішній день митне право має величезне значення для держави, тому що захищає не тільки внутрішні ,а й зовнішні інтереси держави. Та опираючись на ґрунтовну та досить широку законодавчу базу,митне право, може регулювати усі відносини, що входять у його сферу, застосовуючи норми із інших галузей права ,що, безумовно, лягає в основу зовнішньоекономічної діяльності країни.

Список використаних джерел:

1. *Митний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 11.07.2012 №4495-VI (чинний). – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>*
2. *Габричидзе Б. Н. Митна служба/ Б. Н. Габричидзе, В. Є. Зобов. – М. : Юрид. літ., 1993. – 208 с.*
3. *Козирін О.Н. Митний режим / О.Н. Козирін – М.:статут. 2000. – 15 с.*
4. *Ченцов В.В. Митне право України. Навчальний посібник. Київ – 2007. -18 с.*

Волчок І. С.
Науковий керівник: к.е.н., доц. Дубик В. Я.
Львівський національний університет імені Івана Франка

КОНТРАБАНДА ЯК ДЕСТАБІЛІЗУЮЧИЙ ЧИННИК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день одним із завдань зовнішньоекономічної політики є всебічний розвиток зовнішньої торгівлі, захист вітчизняних виробників, зміцнення зв'язків з іншими країнами. Одним із чинників який цьому заважає і створює реальну загрозу є поширення контрабанди. Існування чорних схем імпорту завдає значні збитки державі у вигляді ненадходжень належних сум від податків і зборів. Контрабанда набула значного розвитку в Україні, що сприяє негативному впливу на економіку, тому подолання даного явища повинне бути одним із першочергових завдань держави.

Згідно зі ст. 201 Кримінального кодексу України контрабанда, тобто переміщення товарів через митний кордон України поза митним контролем або з приховування від митного контролю, вчинене у великих розмірах, а також незаконне переміщення історичних та культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, а так само контрабанда стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України [1].

Сучасну контрабандну діяльність можна описати високим рівнем організованості, оскільки виявити її візуально під час огляду товарів і транспортних засобів уже неможливо. Практично всі порушення митних правил спрямовані на зниження податкового навантаження. Товар, який буде незаконно переміщений завжди матиме нижчу ціну, ніж правильно ввезений товар на територію держави. Доки покарання у вигляді штрафу за адміністративні правопорушення будуть менше передбачуваної вигоди від недекларування, спроби незаконного переміщення товарів і транспортних засобів через кордон збережуться.

Обсяг контрабанди товарів широкого вжитку в Україні становить, за найбільш консервативними оцінками, 150 млрд гривень. Протягом останніх чотирьох років було виявлено 3,9 тис одиниць контрабандної зброї, 281 кілограм вибухівки, 1,6 тонн наркотичних речовин і товарів на 2 млрд грн. У 69% випадків контрабандні товари намагаються вивезти з України. У 34% через кордон перенаправляють тютюнові вироби, в 16% - автомобілі, в 3% - антикваріат. Бурштин, м'ясопродукти, домашні тварини, промислові товари, горілчані вироби становлять по 1% від загального обсягу контрабандних товарів, які намагалися вивезти з України. Тим часом, автомобілі найпопулярніший товар для незаконного ввезення в Україну. Їх частка в імпорті складає 9%. По 4% припадає на контрабандний тютюн і алкоголь [2].

За даними Асоціації підприємств інформаційних технологій України (АПІТУ) на нелегальній основі ввозиться близько 30% смартфонів, 15% товарів ІТ-сектору і 50% накопичувачів пам'яті. Також близько 15-20% ноутбуків, які поставляються в Україну, не призначені для українського ринку. Під часу ввезення так званих "сірих" ноутбуків податки не сплачуються. У підсумку тільки на одному ПДВ держава втрачає 150-200 мільйонів гривень на місяць при середній оцінці ноутбука в 450 доларів. Не менш активно процвітає нелегальний вивіз за кордон продукції з України. Тіньовий обіг деревини в Україні оцінюється в 3 млрд грн, а частка нелегального ринку – близько 80%. Майже весь бурштиновий бізнес в Україні зараз знаходиться в тіні. Компанії, що мають ліцензії офіційно видобувають приблизно 5 тонн каменю, а на нелегальних

виробництвах, які не контролюються державою видобуток забезпечує 98% виробленого бурштину[3].

Контрабанда завдає суттєвої шкоди економічним інтересам держави, зокрема, збитків зазнають інтереси вітчизняного товаровиробника, порушується нормальний порядок товарівідносин на внутрішньому ринку та у сфері зовнішньої торгівлі, що зрештою негативно позначається на розвитку економічних відносин між державами, гальмує входження України до загальносвітового простору.

До основних засобів протидії контрабанді можна віднести:

- внесення змін з питань оподаткування з метою оптимізації ставок ввізного мита, акцизного збору з урахування забезпечення необхідного рівня захисту внутрішнього ринку;
- удосконалення процедури митного оформлення товарів;
- запровадження комплексного контролю за реалізацією товарів на внутрішньому ринку шляхом створення ефективної системи супроводження руху товарів від кордону до споживача;
- належне облаштування пунктів пропуску через державний контроль України, шляхом поліпшення технічного оснащення та забезпечення відповідним обладнанням;
- організація широкого висвітлення в засобах масової інформації дій органів державної влади, пов'язаних із боротьбою з контрабандою та порушенням митних правил.
- посилення адміністративної відповідальності за переміщення товарів, транспортних засобів через митний контроль України, поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, зокрема встановлення розмірів штрафів, що накладаються за такі порушення;

Варто зазначити, що товарна контрабанда зникатиме зі зміцненням економіки України, зниженням собівартості вітчизняної продукції порівняно з іноземними аналогами. Живильним середовищем для поширення контрабанди залишається безгосподарність, що дозволяє приховувати наслідки розкрадань, а також зловживання при купівлі, перевезенні й продажу продовольчих товарів. Держава фактично втратила контроль над процесом виробництва й обігу товарів, тому вивчення груп товарів, які ввозять в Україну, їх кількості, шляхів доставки дають змогу точно виявляти підприємства, що використовують різноманітні незаконні схеми для зменшення податкового навантаження і боротися з контрабандою не лише на стадії перетину товаром кордону, а й на етапі, коли виникає можливість незаконного імпорту чи експорту.

Поступова реалізація встановлених заходів щодо боротьби з контрабандою зумовить захист економічних інтересів країни, забезпечить наповнення Державного бюджету. Однак, навіть якщо на внутрішньому ринку держави будуть вжиті усі необхідні заходи щодо подолання контрабанди, не варто забувати, що ця проблема існує і по той бік кордону, і, на жаль, уникнути її на зовнішньому ринку неможливо.

Список використаних джерел

1. Митний кодекс України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/ed20111123/find?text=%CA%EE%ED%F2%F0%E0%E1%E0%ED%E4%E0#w11>
2. Офіційний сайт державної служби статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Асоціації підприємств інформаційних технологій України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://apitu.org.ua/>
4. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/media-tsentri/novini/349010.html>

Гузовата І. Р.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Дубик В. Я.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ МИТНО-ТАРИФНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Розвиток зовнішньої торгівлі, зокрема нарощування експорту країни на світовому ринку, збільшення або, принаймні, збереження його питомої ваги у світовій торгівлі є надзвичайно важливим чинником функціонування національної економіки будь-якої держави. Зовнішня торгівля є одним із головних стабілізуючих факторів національної економіки. Важливу роль в цьому зіграла виважена політика митнотарифного регулювання.

Митна політика – це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері забезпечення своїх економічних інтересів та безпеки за допомогою заходів митнотарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Митне регулювання здійснюється на основі принципів:

- 1) виключної юрисдикції України на її митній території;
- 2) виключної компетенції митних органів України щодо здійснення митної справи;
- 3) законності;
- 4) єдиного порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- 5) системності;
- 6) ефективності;
- 7) додержання прав та охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб;
- 8) гласності та прозорості[1].

На сучасному етапі розвитку економіка України за ступенем відкритості досягла рівня країн Західної Європи. Проте, митна політика України орієнтована на експорт сировини та імпорт високотехнологічної машинобудівної продукції і готових товарів. Тому проблеми імпортової залежності та сировинної орієнтації експорту продовжують залишатися актуальними.

Обсяг зовнішньої торгівлі товарами України в січні-лютому 2019 року склав 16,701 млрд доларів, що на 7% більше, ніж у січні 2018 року (15,671 млрд доларів). Згідно з даними ДФС, експорт товарів з України за січень-лютий зріс на 8% до 7,955 млрд доларів, імпорт - на 5% до 8,746 млрд доларів. Від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі становить 790 млн доларів.

Найбільшу частку в експорті товарів займають продовольчі товари та сільськогосподарська продукція - 3461 млн доларів, або 43,5% від загального експорту. На другому місці - метали і вироби з них 1,893 млрд доларів (23,8%). Найбільшу долю в імпорті товарів займають машини, обладнання та транспорт - 2,909 млрд доларів, або 33,3% від загального імпорту. На другому місці хімічна продукція - 1,709 млрд доларів (19,5%)[2].

На сьогоднішній день однією з найважливіших проблем, яку необхідно розв'язати у митно-тарифному регулюванні – це впровадження міжнародних норм і правил, які дозволять перейти до впровадження єдиних стандартів в сфері митної справи та знайти шляхи розв'язання питань, що пов'язані з митними процедурами, а також питання процедури спільного транзиту.

Під час визначення засобів митно-тарифного регулювання слід урахувати ступінь підтримки вітчизняних товаровиробників за рахунок обмеження ввезення продукції і стимулювання її випуску на українських підприємствах.

Основними тенденціями, які сформувалися в останній час у застосуванні мита як загальновідомого методи регулювання зовнішньої торгівлі, є такі:

1. зниження розміру ставок митного оподаткування;
2. посилення захисту внутрішнього ринку за рахунок вибіркового збільшення ставок мита на окремі товари та зниження їх рівня, насамперед на необхідну сировину і товари, що входять складниками в готову продукцію;
3. заміна експортних ставок мита на інші, гнучкіші, як тарифні, так і нетарифні методи регулювання експортних потоків, що зумовлено загальною тенденцією до посилення стимулювання експорту в країнах;
4. заміна транзитних ставок мита на різноманітні види зборів і податків, які мають обґрунтованіший та ліберальніший характер, що пояснюється прагненням транзитних країн до збільшення обсягів транзиту товарів.

За даними Державної казначейської служби України, питома вага ввізного мита в загальних надходженнях державного бюджету за останні чотири роки має тенденцію до зменшення [3].

Митно-тарифне регулювання є тим захисним механізмом, який потрібен для українського товаровиробника в умовах посиленої міжнародної конкуренції. Проведене дослідження висвітлює коло проблем у митній сфері України та шляхів їх вирішення, а саме:

- інституційного характеру – побудова цілісної та узгодженої системи митних органів, ефективної територіальної структури;
- кадрового характеру – окреслення кола повноважень, підвищення кваліфікації і професійної підготовки працівників митних органів;
- функціонального характеру – підвищення ефективності їхньої діяльності шляхом автоматизації роботи, спрощення митних процедур та забезпечення їхньої прозорості, удосконалення матеріально-технічної бази, оснащення тощо;
- тарифного характеру – гармонізація ставок мита і наближення до вимог європейської спільноти.

Загалом запровадження перелічених вище заходів цілком узгоджується з потребами національної безпеки і сприятиме зміцненню митної та зовнішньоекономічної безпеки. Реформування митного тарифу є більш делікатним завданням та потребує оцінки впливу цих реформ на бюджетно-податкову безпеку[4]. Дані реформи дадуть змогу забезпечити безпеку національних інтересів у митній сфері та значно підвищити конкурентоспроможність економіки України.

На основі викладеного матеріалу можна зробити висновок, що на сьогодні в Україні все ще відбувається процес формування нормативно-правової бази митного контролю. На розгляді у Верховній Раді України знаходиться низка законопроектів, що спрямовані на удосконалення митно-тарифного регулювання, однак паралельно з цим існують проблеми, які негативно впливають на розвиток митної політики. Тому, Україна має приділяти особливу увагу зовнішнім джерелам надходжень до державного бюджету, а також здійснити поетапне наближення митного законодавства і митних процедур, які застосовуються в Україні, до країн Євросоюзу.

Список використаних джерел

1. Дяченко Т. О. Особливості митно-тарифного регулювання України [Електронний ресурс] / Дяченко Т. О. - 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/2666/2370>.

2. *Митна статистика зовнішньої торгівлі товарами [Електронний ресурс] – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://www.sfs.gov.ua/mytna_statystyka/express-dovidky/305638.html.*
3. *Державна казначейська служби України [Електронний ресурс] – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.*
4. *Сторожук О.В. Митно-тарифне регулювання як фактор забезпечення зовнішньоекономічної безпеки держави в умовах євроінтеграції [Електронний ресурс] / Сторожук О.В.– 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/22.pdf>.*

Діяткова Д.М.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Ватаманюк-Зелінська У. З.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Аграрний сектор України, базовою складовою якого є сільське господарство, виступає системоутворюючою складовою національної економіки, формує продовольчу та у визначених межах економічну, екологічну та енергетичну безпеку, забезпечує розвиток технологічно пов'язаних галузей національної економіки та створює соціально-економічні умови сільського розвитку. [5] Частка сільського господарства у ВВП України становить більше 17%, 11% державних доходів формуються завдяки податковим надходженням від АПК. [3]

Як відомо, основний природно-біологічний ресурс аграрної сфери – це земля. Земельний фонд України (60,4 млн гектарів) характеризується високим рівнем освоєності. Основу земельних ресурсів складають сільськогосподарські угіддя, які займають 41,5 млн гектарів або 68,8% від земельного фонду України, або близько 6% території Європи. Показник площі сільськогосподарських угідь у розрахунку на одну особу є найвищим серед європейських країн і становить 0,9 гектара, у тому числі 0,7 гектара ріллі (середній показник європейських країн — 0,44 і 0,25 гектара відповідно). [4]

Сприятливі кліматичні умови для вирощування багатьох сільськогосподарських культур, кількість трудових ресурсів, вигідне географічне положення і близькість ключових ринків формує для України надійний потенціал для розвитку аграрного сектору і, як наслідок, пожвавлення його експорту.

Зважаючи на сприятливі для сільського господарства природно-кліматичні умови і наявну сировинну базу в Україні, держава є світовим лідером з вирощування вишні та соняшникового насіння, посідає третє місце з вирощування смородини, четверте з агрусу та картоплі. Входить в десятку виробників грецьких горіхів, гірчиці, кукурудзи, моркви, огірків і корнішонів, жита, капусти, малини, цукрового буряка, ячменю, абрикосу, гороху, рапсу, черешні, насіння льону, соєвих бобів, часнику та пшениці. Проте далеко не всі товари, що виробляють на території України, експортуються, більша частина з них використовується для споживання в межах країни. [1] Головними експортними категоріями України є соняшникова олія, кукурудза, ячмінь, яйця висушені (ячний порошок), соя, натуральний мед, пшениця та жито. [2]

У січні-лютому 2019 року загальний український експорт становив 7955291,1 тис. дол. США, з яких експорт продуктів сільськогосподарської діяльності (включаючи продукти переробки) налічував майже 37% від загального експорту товарів. Першу

позицію щодо кількості експорту результатів сільськогосподарської діяльності займають продукти рослинного походження – приблизно 68% від експорту товарів сільськогосподарського походження, а серед експорту продукції рослинного походження провідним є експорт зернових культур – 81% від експорту продуктів рослинного походження. [3]

Така ситуація склалася історично, адже якщо аналізувати динаміку експорту зернових культур останніх років можна побачити, що частка експорту даного продукту є вагомою і склала за 2018 рік – 7240723,1 тис. дол. США, тоді як загальний обсяг експорту України за 2018 рік становив 47339935,2 тис. дол. США, що є рекордом за останні 6 років. В розрізі видів зернових культур, що були спрямовані на експорт 2018 року лідером є кукурудза – 48% від загальної суми від експорту зернових культур, 41% - пшениця, ячмінь – 9,4%. За період 2015-2018 років експорт даних позицій має нестабільну динаміку. Наприклад, експорт ячменю у 2015 році склав 768522,6 тис. дол. США, у 2016 зменшився до 665939,9 тис. дол. США, у 2017 зріс до 710627,5 тис. дол. США, на кінець 2018 року знову мав тенденцію до спаду – 681924,2 тис. дол. США. Подібна ситуація відбувалася з експортом кукурудзи за цей період. Щодо пшениці, то експорт її за дані роки зростає. [3]

Серед продуктів тваринного походження, загальна сума експорту за 2018 рік яких становила 188580,1 тис. дол. США, на експорт представлені м'ясо та їстівні субпродукти у розмірі 54% від загальної суми, молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед – понад 38% та інше. Аналізуючи динаміку останніх декількох років, зокрема період з 2015 по 2018 роки, простежується тенденція до зростання експорту продуктів тваринного походження, а саме м'яса майже в 1,5 рази. [3]

Таким чином, зрозумілим є те, що Україна кожного року нарощує свої експортні потужності в даній галузі, а також значно знижує обсяги імпорту.

Серед країн, що імпортували продукцію аграрного сектора України у 2018 році, зокрема зернові у вигляді пшениці, можна виділити такі країни Європи, як Іспанія – імпорт на суму 140140,8 тис. дол. США, Італія – 44671,5 тис. дол. США. Країнами Азії, що імпортують пшеницю з України є Індонезія – 487113,5 тис. дол. США, Філіппіни – 312984,3 тис. дол. США, Республіка Корея – 164383,6 тис. дол. США. Щодо країн Африки, то основними імпортерами української пшениці є Єгипет – 261124,9 тис. дол. США та Марокко – 259326,8 тис. дол. США. [3]

Продукти тваринного походження, до прикладу молоко, загальна сума експорту якого склала на 2018 рік 14733,8 тис. дол. США, імпортують серед країн СНД – Республіка Молдова на суму 4031,9 тис. дол. США, в Європі можна виділити Польщу – 3203,1 тис. дол. США, імпорт азійських країн відбувається в Грузію – 2384,0 тис. дол. США, Катар – 2095,6 тис. дол. США, в Африці основну частку даного продукту імпортує Лівія – 2568,6 тис. дол. США. [3]

Проаналізовані дані свідчать, що аграрний сектор економіки України досить добре розвинений, зовнішньо орієнтований завдяки достатній кількості ресурсів і є одним з основних ланок національної економіки України, проте використання аграрного потенціалу могло би бути продуктивнішим і більш раціональнішим задля підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на зовнішніх ринках і зростанні показників експорту. Задля забезпечення вищезгаданих умов повинна бути задіяна ефективна державна політика в сфері аграрного сектору.

Стимулюючим фактором може бути надання недорогих кредитів для агровиробників, користування якими дасть змогу оновити технічну базу підприємств, запровадити модернізовані технології, що оптимізують процеси виробництва, переробки побічних продуктів, закуповувати якісне насіння, тощо. Доцільно впровадити пільгові ціни на пальне, які би виключали збір за користування вітчизняними дорогами, оскільки агровиробники використовують пальне практично лише для оброблення сільськогосподарських угідь. Важливим напрямом розвитку

експортного потенціалу агропромислового комплексу є налагодження інфраструктури, якісна підготовка фахівців аграрного спрямування, створення іміджу української аграрної продукції. В умовах євроінтеграції це є надзвичайно важливо, адже після угоди про асоціацію з'являється досить багато можливостей виходу на євrorинок вітчизняним аграріям на досить вигідних умовах за рахунок квот, але для цього необхідно виконувати процедури з контролю якості та безпеки продукції, яких вимагають існуючі в ЄС стандарти якості.

Список використаних джерел

1. FAOSTAT. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://faostat.fao.org>
2. Trade Map, List of exporters for the selected product - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.trademap.org/Country_SelProduct_TS.aspx
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. [Електронний ресурс]: Стратегія удосконалення механізму управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними.– Режим доступу: www.kmu.gov.ua/document/250076311/P0413-00.doc
5. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства. [Електронний ресурс]: Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року (проект).– Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822>

Іщенко В. А.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Ситник Н. С.

Львівський національний університет імені Івана Франка

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ СВІТОВИХ ФІНАНСОВИХ ЦЕНТРІВ В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Сучасний етап розвитку економіки відбувається в руслі інтернаціоналізації, за якої світ перетворюється на єдину глобальну систему. У рамках світової глобалізації, стрімко набирає своїх обертів і глобалізація світової економіки, що полягає у зростанні ролі зовнішніх факторів у економіці, створенні єдиного світового ринку без національних бар'єрів, вільному переміщенні інформації, товарів і послуг. Тому, у сучасній глобальній економіці значно посилюється і постійно зміцнюється роль світових фінансових центрів, які ще з кінця ХХ ст. є невід'ємною частиною і механізмом світової фінансової системи. Саме світові фінансові центри є необхідними для забезпечення розвитку світової економіки, щоденно переміщуючи багатомільярдні маси капіталу з усіма його сегментами – ринками банківських кредитів, цінних паперів, золота та валюти.

Міжнародний фінансовий центр — це центр зосередження банків, спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів, що здійснюють міжнародні валютні, кредитні, фінансові операції, операції з цінними паперами та золотом[1, с.198].

Світові фінансові центри є складовими міжнародних ринків капіталу, які можуть функціонувати лише за умови концентрації капіталу в багатьох розвинутих фінансових центрах. Для цього потрібна наявність принаймні трьох суттєвих факторів:

- 1) створення відносного надлишку капіталу в окремих пунктах світового господарства;
- 2) виникнення світових грошей, які спроможні за своїм правовим статусом забезпечити вільний рух капіталу;
- 3) достатньо високий ступінь організації транснаціональних та міжнаціональних кредитно-фінансових інституцій[2].

Щоб набути статусу міжнародного фінансового центру, необхідно відповідати ряду критеріїв. Зокрема, основними елементами підтримки як своїх, так і міжнародних операцій, якими має володіти країна, щоб її національний (місцевий) ринок міг перетворитися на розвинений міжнародний фінансовий центр, є[1]:

- усталена фінансова система та стабільна валюта;
- інститути, що забезпечують раціональне функціонування фінансових ринків;
- гнучка система фінансових інструментів, що забезпечують кредиторам та позичальникам багатоманіття варіантів щодо витрат, ризиків, прибутків, термінів, ліквідності та контролю;
- відповідна структура і достатні правові гарантії, здатні викликати довіру у міжнародних позичальників та кредиторів;
- людський капітал, що вільно володіє спеціальними фінансовими знаннями як результат систематичного навчання і перепідготовки;
- здатність спрямовувати іноземний капітал через активні, всеосяжні й мобільні ринки, тобто існування комплексних ринків, як довготермінових, так і короткострокових, які надають позичальникам та інвесторам великі можливості;
- економічна свобода: фінансовий ринок не може існувати без свободи діяльності, споживання, нагромадження й інвестування;
- найсучасна технологія передання інформації та засоби зв'язку, що дозволяють ефективно здійснювати безготівкові розрахунки та готівкові платежі.

Сучасному глобальному фінансовому центру притаманні такі основні характеристики: по-перше, він поєднує певну кількість фінансових інститутів, що обслуговують міжнародну діяльність суб'єктів господарювання, таких як міжнародні банки, брокерські, страхові компанії та інші фонди; по-друге, у межах фінансових центрів функціонують відносно самостійні системи міжнародних фінансових ринків, включаючи фондовий ринок, ринок облігацій, ринок міжбанківського кредитування, ринок золота, валютний ринок та ін.; по-третє, фінансовий центр вирізняють значні масштаби міжнародної торгівлі різноманітними фінансовими інструментами (у тому числі емісія і торгівля акціями, кредитними інструментами та ін.); по-четверте, міжнародний фінансовий центр, як правило, розташований в сучасному місті з розвиненою інфраструктурою (зв'язок, інтернет, транспорт, сфера послуг, тощо) та відносно високим ступенем відкритості [3].

Сьогодні на світовому фінансовому ринку функціонує велика кількість фінансових центрів, які головним чином відрізняються між собою спеціалізацією на різних фінансових операціях, причиною чого є нерівномірний розвиток економік окремих країн. Найактивніше перелив фінансових ресурсів здійснюється у таких міжнародних фінансових центрах світу як Нью-Йорк і Чикаго — в Америці, Лондон, Франкфурт-на-Майні, Париж, Цюрих, Женева, Люксембург — в Європі, Токіо, Сінгапур, Гонконг, Бахрейн — в Азії. В рамках Західної Європи Лондон відомий ринками євровалютних операцій, фондових цінностей, золота та ф'ючерсних угод. Цюрих грає роль ринку золота, Сінгапур – фондового акумулятора регіону, тоді як Гонконг є центром міжнародного синдикуваного кредитування. У Нью-Йорку знаходяться штаб-квартири більшості інвестиційних банків, що займаються операціями злиття та поглинання. Варто звернути увагу й на те, що ряд фінансових центрів спеціалізується на певних напрямках фінансової діяльності. Так, на Чикаго протягом тривалого періоду припадало більше половини світового ринку ф'ючерсних і опціонних угод.

Важливим є те, що сучасні світові фінансові центри утворюються в місцях зосередження капіталу незалежно від того, чи знаходяться вони в країнах – експортерах капіталу чи імпортерах. Крім того, окремі великі фінансові центри розташовані в бідних країнах з огляду власних позичкових капіталів[4].

Отож, розглянемо найбільші світові фінансові центри, відповідно до індексу глобальних фінансових центрів (Global Financial Centres Index, GFCI). Даний індекс складається британською консалтинговою компанією Z/YenGroup з 2007 року. Традиційно індекс складається двічі на рік у березні та у вересні та враховує п'ять груп показників (всього понад 100 індивідуальних факторів), серед яких ключовими параметрами є:

- бізнес-середовище міста: політична стабільність і верховенство права, регуляторні норми, макроекономічні зв'язки, податковий клімат;
- розвиток фінансового сектору;
- інфраструктура мегаполісу: наявна і плани щодо її розвитку;
- людський капітал: доступність кваліфікованого персоналу, якість життя, якість освіти;
- репутація: бренд міста, рівень інновацій, привабливість та культурний розвиток, «родзинка», яка відрізняє від інших міст;
- опитування більше 3000 фінансистів.

Таблиця 1

Топ-10 міжнародних фінансових центрів за версією Z/YenGroup, 2015-2019 рр.*

Місце в рейтингу	2015	2016	2017	2018	2019
1	Лондон	Лондон	Лондон	Лондон	Нью-Йорк
2	Нью-Йорк	Нью-Йорк	Нью-Йорк	Нью-Йорк	Лондон
3	Гонконг	Сінгапур	Сінгапур	Гонконг	Гонконг
4	Сінгапур	Гонконг	Гонконг	Сінгапур	Сінгапур
5	Токіо	Токіо	Токіо	Токіо	Шанхай
6	Сеул	Цюріх	Сан-Франциско	Шанхай	Токіо
7	Цюріх	Вашингтон	Чикаго	Торонто	Торонто
8	Торонто	Сан-Франциско	Сідней	Сан-Франциско	Цюріх
9	Сан-Франциско	Бостон	Бостон	Сідней	Пекін
10	Вашингтон	Торонто	Торонто	Бостон	Франкфурт

*Джерело складено на основі [5]

Якщо простежити розвиток світових фінансових центрів на підставі індексу GFCI за останні 5 років (табл. 1), то можна стверджувати беззаперечне лідерство Лондона та Нью-Йорку, які займають стійкі позиції і вже давно укоренилися на перших місцях. Вже традиційно у даному рейтингу вони лідирують тривалий час із досить значним, тоді як інші міста динамічно рухаються в рейтинговій таблиці. Причому, варто зауважити, що між цими двома фінансовими гігантами постійно точиться боротьба за першість в рейтингу. Зокрема, Нью-Йорк з кожним роком нарощував свої позиції і цього року посів 1 місце. Проте, оскільки відрив у менш як 20 балів вважається незначним, Лондон і Нью-Йорк можна вважати відносно рівними. Гонконг, Сінгапур та Торонто за рік не змінили своїх місць у рейтингу. Шанхай піднявся на одну позицію, випередивши Токіо. Цюріх, Пекін та Франкфурт значно наростили свої позиції, потрапивши до топ-10 рейтингу міст з найінтенсивнішим обертанням капіталу.

Останнім часом досить впевнено нарощують і зберігають свої позиції азійські фінансові центри – Гонконг, Сінгапур, Шанхай, Токіо, Пекін, які за рахунок розширення масштабів діяльності та залучення великих інвесторів навіть витісняють ряд європейських та північноамериканських міст – Вашингтон, Сан-Франциско, Бостон,

Цюрих, Франкфурт. А такі світові фінансові центри як Париж, Женева, Чикаго останніми роками взагалі не потрапляють у топ-10. Зокрема, у 2019 р. вісім азійських фінансових центрів знаходяться у топ-15. Серед них Сінгапур, Шанхай, Дубаї, Сідней, Мельбурн, Пекін, Гонконг, Токіо. Значне зростання продемонстрували Мельбурн і Джакарта. Спад спостерігається тільки за Осакою, зараз фінансовий центр займає 31 сходинку. За останнім дослідженням, північноамериканські фінансові центри теж не пасуть задніх. Троє провідних канадських фінансових центрів: Торонто, Монреаль та Ванкувер продемонстрували підвищення. Вашингтон надолужив втрачені позиції і піднявся на 4 пункти, зайнявши 32 місце.

Таким чином, за сучасних умов глобалізації надзвичайно посилилась роль світових фінансових центрів. Скажімо, вони значно впливають на перерозподіл інвестиційних потоків у світі та концентрують значні маси капіталу на світових фінансових ринках. Фінансові центри характеризуються стабільною валютною політикою та розвиненою банківською системою. Розвиток міжнародних фінансових центрів свідчить про посилення їх впливу на світову фінансову систему. Відповідно, кожна країна зацікавлена у створенні нових і закріпленні провідних позицій своїх фінансових центрів. І це зрозуміло, адже потужний фінансовий центр сприяє значному припливу капіталу у країну, підвищує рівень зайнятості, налагоджує інвестиційний клімат країн та загалом допомагає мобілізувати і перерозподіляти капітал по всьому світу. Також, фінансові центри інтегрують економіку країни у світову фінансову систему.

Отже, сьогодні світові фінансові центри відіграють ключову роль не лише як посередник на глобальному рівні, але й слугують безпосередніми локаціями міжнародної фінансової ліквідності, центрами накопичення міжнародного капіталу, ефективною реалізації фінансової та підприємницької діяльності, а також відображають ступінь розвитку та відкритості економіки тієї чи іншої країни загалом.

Список використаних джерел

1. *Міжнародні фінанси : підручник / [О. М. Мозговий, Т. В. Мусієць, Л. В. Руденко-Сударєва [та ін.] ; за заг. ред. О. М. Мозгового ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". – Київ : КНЕУ, 2016. – 515 с.*
2. *Міжнародні фінанси: Підручник. / За ред. О. І. Рогача. — К.: Либідь, 2007. – 364 с.*
3. *Xinhua-Dow Jones International Financial Centers Development Index (2014). – National Financial Information Center Index Research Institute, Standard & Poor's Dow Jones Index Co. - November, 2014. Retrieved from: <http://www.sh.xinhuanet.com/shstatics/zhuanti2014/zsbq/en.pdf>*
4. *Шпак Л. О. Особливості розвитку світових фінансових центрів [Електронний ресурс]/ Л. О. Шпак. – Режим доступу: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cqibin/irbis_nbuv/cqjirbis_64.exe*
5. *The Global Financial Centres Index 25 MARCH 2019 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.longfinance.net/media/documents/GFCI_25_Report.pdf*

Костів М.Б.
Науковий керівник: д.е.н., проф. Ситник Н. С.
Львівський національний університет імені Івана Франка

РОЛЬ МИТНИХ ОРГАНІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Надійність захисту зовнішніх інтересів України залежить від вироблення чіткої концепції митної безпеки та механізму її реалізації, створення прозорого законодавства у галузі митної справи та злагодженої координації діяльності органів державного управління з метою запобігання, виявлення й усунення явних і потенційних внутрішніх і зовнішніх загроз. Тому для України пріоритетом є захист економічних інтересів завдяки дієвій митній політиці.

У ринковій економіці держава має широкий спектр інститутів для застосування організаційно-економічних механізмів захисту своїх національних стратегічних пріоритетів. Основним інститутом виступають митні органи, які покликані забезпечувати економічну стабільність і національні інтереси України. У своїй діяльності митні органи керуються принципом вибірковості під час здійснення митного контролю і, як правило, обмежуються формами митного контролю, обов'язковими і достатніми для забезпечення норм митного законодавства [1].

Резиденти та нерезиденти, які переміщують товари й транспортні засоби через державний кордон, мають дотримуватись встановлених правил переміщення через митний кордон України. Однак, більшість суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності для власного збагачення та економії коштів, намагаються обійти обов'язкові процедури митного контролю і митного оформлення з метою уникнення від сплати податків і зборів під час переміщення товарів та інших предметів через митний кордон. Тому головним завданням митних органів є протидія правопорушенням і боротьба з контрабандою.

У Митному кодексі України встановлено, що межі митної території України є митним кордоном України. Митний кордон України збігається з державним кордоном України, крім меж штучних островів, установок і споруд, створених у виключній (морській) економічній зоні України, на які поширюється виключна юрисдикція України. Межі території зазначених островів, установок і споруд становлять митний кордон України[2].

Варто зауважити, що митний кордон України становить 7 190 кілометрів. Кордон із Росією становить 2 063 км, із Молдовою – 1 191 км, із Білоруссю – 975 км, із Румунією – 625,4 км, із Польщею – 543 км, з Угорщиною – 135,1 км, із Словаччиною – 98,5 км [3].

Необхідність контролю за товарами, що переміщуються через митний кордон України, обумовлена економічними й фінансовими наслідками торгівлі контрабандною і контрафактною продукцією. Результатом цього є зменшення надходжень від податків на міжнародну торгівлю та міжнародні операції, а також митних платежів у доходну частину бюджету, пригнічення розвитку легального виробництва і тимчасове зупинення процесів створення нових виробничих потужностей та залучення у господарський обіг якісної продукції національного виробництва, а також інші фактори, що сприяють розвитку національної економіки країни[4].

Основним змістом адміністрування митних платежів на макрорівні є реалізація положень податкової системи: забезпечення мобілізації митних платежів і вирішення організаційних питань підвищення ефективності діяльності митних органів. У загальному вигляді адміністрування митних платежів передбачає визначення повноважень органів влади різних ланок щодо регулювання відносин у митній сфері,

прав і обов'язків суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та повноважень митних органів, організації митного контролю та митного оформлення товарів, а також процедури оскарження рішення митних органів [5].

Упродовж 12 місяців 2018 року митницями ДФС виявлено 48,9 тис. порушень митних правил із вартістю предметів правопорушень на суму 3,4 млрд грн. Порівняно з відповідним періодом минулого року кількість складених протоколів про порушення митних правил збільшилась на 51%, а вартість предметів правопорушення в 2 рази. У 5,4 тис. справ про порушення митних правил тимчасово вилучено предмети правопорушень на суму 914 млн. грн. Сума тимчасово вилучених предметів правопорушень збільшилась на 24 %. Найпоширенішими є випадки незаконного переміщення через митний кордон промислових товарів. За вказаний період за скоєння таких порушень було вилучено товарів на суму 568,6 млн. гривень. Транспортних засобів вилучено на суму 149,9 млн. грн., продовольчих товарів – на 119,3 млн. грн., валюти – 76 млн. грн. Безпосередньо митницями ДФС розглянуто 39,2 тис. справ про порушення митних правил, що на 81% більше, ніж за аналогічний період 2017 року. На розгляд до суду митницями передано 6,2 тис. справ про порушення митних правил на суму 2,5 млрд. грн. За результатами розгляду справ про порушення митних правил судом прийнято рішення про накладення стягнень у вигляді штрафу та конфіскації на суму 483,8 млн. грн. Одним із ефективних методів протидії митним правопорушенням є співпраця та обмін інформацією з компетентними органами іноземних держав в рамках взаємної адміністративної допомоги, яка забезпечує попередження і виявлення незаконних експортно-імпортних операцій та факти несплати до бюджету обов'язкових митних платежів. За результатами міжнародної взаємодії за 12 місяців 2018 року порушено понад 712 справ про порушення митних правил на суму 686,5 млн. грн. Крім того, у ході міжнародної співпраці встановлено несплату понад 21,2 млн. грн. обов'язкових митних платежів[6].

Як показує статистика, схеми контрабандних поставок щороку збільшується. Повністю позбутися цього явища неможливо через скрутну економічну ситуацію, яка склалась в нашій державі, але його можна передбачити і мінімізувати. Шкода від порушення митних правил - колосальна. Виявивши ці явища держава отримує можливість поліпшити наповнення бюджету, допомогти національному товаровиробнику, зменшити корупцію.

Отже, підсумовуючи усе вищесказане, можна зробити висновок, що митні органи України у межах своїх повноважень чітко виконують покладені на них функції, але це не призводить до зменшення кількості незаконно ввезених товарів. Державний бюджет недоодржує значні суми коштів, через що пізніше утворюється його дефіцит. Через податкові навантаження вітчизняні товаровиробники перебувають у нерівних умовах із зарубіжними, що може призводити до появи загрози економічної безпеки України.

Список використаних джерел

- 1. Сучасна парадигма фіскальної політики України в умовах формування суспільства сталого розвитку : монографія / А. І. Крисоватий, Т. Я. Маршалок, Л. П. Амбрик [та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. І. Крисоватого. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 50–58.*
- 2. Митний кодекс України № 4495-VI від 13.03.2012 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012. № 44–45, № 46–47, № 48. С. 552.*
- 3. Гребельник О. Митна справа: підруч. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 3-тє вид., перероб. та доп. С. 54.*
- 4. Ківалов С. В. Митне право: система та динаміка розвитку / С. В. Ківалов, Б. А. Кормич // Митна справа. – 2002. – № 1. – 359 с.*
- 5. Новосад І. В. Проблемні аспекти адміністрування митних платежів / І. В. Новосад // Фіскальна політика України в умовах євроінтеграційних процесів : збірник тез-доповідей науково-практичної студентської конференції. – Тернопіль, 2012. – С. 142–144.*

Котелюк І.В.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Шушкова Ю. В.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПРОБЛЕМАТИКА ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ НА СВІТОВОМУ РИНКУ

Сучасний світовий ринок характеризується стрімким зростанням конкуренції й відносною перенасиченістю різноманітними товарами та послугами. Такі умови впливають на економічні відносини між державами та на їх заходи, які використовуються в зовнішньоторговельній політиці. Розширення експорту стало умовою дискримінації іноземних товаровиробників на користь вітчизняних на основі зниження вартості експортованого товару. Знижена ціна товару чи послуги на зовнішньому ринку дозволяє експортеру підвищувати власну конкурентоздатність та витіснити не лише існуючих, але й потенційних конкурентів, розширювати обсяги продажу. Такі дії з боку експортера отримали назву демпінг, а заходи, які здійснюються проти зниженої ціни на іноземному ринку – антидемпінг.

Проблема демпінгу та антидемпінгу для України постає у двох вимірах – антидемпінгове переслідування українських виробників та захист внутрішнього товаровиробника від недобросовісної конкуренції з боку іноземних компаній. На сьогоднішній день проти України відкрито велику кількість антидемпінгових розслідувань, що призводить до зниження обсягів українського експорту. Нижче наведений перелік української продукції щодо якої застосовуються антидемпінгові заходи:

1. Сполучені Штати Америки – феросилікомарганець, арматура, сталеві труби, прокат гарячекатаний плоский в рулонах.
2. Європейський Союз – труби безшовні, гарячекатаний прокат.
3. Сполучені Штати Мексики – феросилікомарганець, арматура, сталеві безшовні труби, гарячекатаний прокат.
4. Євразійський економічний союз – трубна продукція, сталеві ковані прокатні валки, сталеві колеса, безшовні нержавіючі труби, прутки із заліза і сталі з круглим або профільним перерізом.

Також антидемпінгові заходи здійснюються з боку Канади, Індії, Бразилії, Пакистану, Кореї, що негативно впливає на розвиток зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств [3].

До недавнього часу головною проблемою України був її неринковий статус. Суть проблеми полягала в тому, що у випадку визначення факту демпінгу заходи застосовувались не до окремих виробників, що продавала продукцію за демпінговими цінами, а проти всієї аналогічної продукції, що надходила з України в країну імпортера. Існує ще один аспект неринкового статусу – для розрахунку нормальної ціни застосовується ціна третьої країни. Майже у всіх випадках ціна іншої країни виявляється більшою порівняно з українською, тому що Україна має власну розвинену сировинну базу для металургійного та хімічного виробництва. Саме у цих напрямках здійснюється найбільший експорт на зарубіжні ринки [1].

Основними факторами, які впливають на порівняно нижчу ціну деяких видів продукції є низька заробітна плата робітників та службовців; відсутність витрат на охорону довкілля, модернізацію обладнання та наукові розробки [4].

Можна виділити основні причини, які дозволяють іноземним виробникам обвинувачувати українські підприємства в демпінгу:

1. Не всі країни визнають ринковий статус України;
2. незнання українськими експортерами законодавства країн, які здійснюють антидемпінгові розслідування;
3. відмова експортерів від участі в антидемпінгових розслідуваннях автоматично приводить до закриття ринків;
4. численні субсидії – прямі й непрямі – для експортних галузей економіки, наприклад, металургійної;
5. слабкий технологічний характер експорту [2].

Отже, бачимо, що причин є достатньо, щоб звинувачувати українських товаровиробників у демпінгу. Кращий спосіб уникнення антидемпінгових розслідувань – це виключити причини, які до них призводять.

Для запобігання подальших антидемпінгових розслідувань проти українських суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності необхідно здійснити низку заходів, найважливіші з яких такі:

1. Застосування антидемпінгового законодавства як відповідних санкцій на розслідування проти українських підприємств;
2. включення в тексти контрактів положень, що передбачають відшкодування покупцями витрат на послуги адвокатських фірм у разі порушення антидемпінгових процедур за фактом поставок за цим контрактом;
3. координація певних комерційних та інших інтересів споживачів українського металу в країнах-споживачах, організація системи лобювання інтересів українських підприємств на макрорівні;
4. залучення великих інвесторів із країн-споживачів нашої металопродукції до участі в проектах із модернізації та приватизації металургійних підприємств, сприяння просуванню вітчизняного капіталу на ринки країн-імпортерів;
5. налагодження механізму постійного кваліфікованого моніторингу й маркетингу металопродукції на різних регіональних ринках збуту з висуненням на передній план завдання вивчення місцевих конкурентів, відстежування процесів модернізації підприємств, запуску нових потужностей, аналізу галузі та прогнозування обсягів виробництва, споживання, експорту, а отже, можливого імпорту, у тому числі з України;
6. узгодження зусиль вітчизняних підприємств в організації постійної присутності їх торгових представників на певних ринках збуту із залученням можливостей державних інститутів з організації широких зв'язків із місцевими державними й недержавними структурами, проведення рекламних кампаній, симпозіумів, зустрічей тощо [2].

З проведеного дослідження спостерігаємо негативну тенденцію щодо застосування антидемпінгових заходів проти української продукції, проте вирішенням цієї проблеми може стати ретельне вивчення міжнародного законодавства, усунення суперечностей у внутрішньому законодавстві України.

Список використаних джерел

1. Дем'янюк О. Б. Демпінг та антидемпінг у захисті економічних інтересів / О. Б. Дем'янюк. // Галицький економічний вісник. – 2011. – №2. – С. 75–80.
2. Добровольська В. В. Антидемпінгові заходи як форма контролю у сфері господарювання [Електронний ресурс] / В. В. Добровольська // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_Jur_2015_1%281%29_21.

3. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

4. Чарлз В. П. Міжнародний бізнес: конкуренція на глобальному ринку / В. П. Чарлз. – К.: Основи, 2014. – 856 с.

Крочак Л.З.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Голинський Ю.О.
Львівський національний університет імені Івана Франка

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗАСАД МИТНОЇ СПРАВИ В ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄС

Євроінтеграційні прагнення українського народу, насамперед як його бажання налагодити тісне та повноцінне співробітництво з іншими європейськими народами, є природними і цілком зрозумілими в силу багатьох причин. Сприймаючи європейську інтеграцію як достатньо складний соціально-економічний процес політичного, юридичного, економічного соціального, культурного об'єднання європейських держав (в основному за рахунок розширення Європейського Союзу, Ради Європи та, частково, НАТО), перші спроби політикоправового врегулювання питань пов'язаних з цим явищем було зроблено в Україні ще на поч. 90-тих років минулого століття.

Для сучасної Української держави, європейська інтеграція виступає насамперед своєрідним шляхом модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки. В той же самий час, політичні переваги інтеграції України у ЄС пов'язані зі створенням надійних механізмів політичної стабільності, демократії та безпеки; зближення із Європейським Союзом виступає гарантією, а виконання його вимог – інструментом розбудови демократичних інституцій в Україні; членство у Європейському Союзі може відкрити шлях до колективних структур спільної європейської безпеки, забезпечити ефективнішу координацію дій у сфері контролю за експортом і нерозповсюдження зброї масового знищення, в боротьбі з тероризмом, організованою злочинністю, нелегальною міграцією тощо.[1]

Кооперація з міжнародними регіональними організаціями, зокрема з тими, що є інструментами зовнішньої політики ЄС, позначиться реалізацією масштабних транспортних та енерготранзитних проектів і наступним зміцненням регіональної безпеки, створенням Чорноморської зони вільної торгівлі, розвитком міжнаціонального діалогу, внаслідок чого з'являться рівновага на геополітичній карті Європи, нові ініціативи щодо розвитку євроатлантичної системи безпеки та економічного базису для зовнішньополітичних кроків нашої держави.

Проте Україна не може претендувати на роль регіонального лідера, залишаючись залежною від російських енергоносіїв. Для цього потрібно продовження послідовної роботи з диверсифікації джерел і маршрутів постачання енергоносіїв в Україну. Крім цього, Україна потребує побудови своєї власної стратегії регіональної політики, яка б спиралася на національні інтереси, принцип рівно наближеності та послідовне взаємовигідне співробітництво з питань, що є пріоритетними для України. Тому ефективне його використання може служити інструментом не тільки підвищення бюджетних надходжень та формування позитивного іміджу держави, але й суттєвою конкурентною перевагою в сучасному глобалізованому світі. Окремим аспектом глобалізації є уніфікації та спрощення митних процедур, тому дослідження

питання адаптації митного законодавства України до вимог ЄС є актуальним та своєчасним.

Вступ України до ЄС передбачає уніфікацію та врегулювання питань здійснення митної справи. Слід зазначити, що Світова організація торгівлі (ГАТТ/СОТ), заснована 1 січня 1995 року, з набуттям чинності Марракеської угоди з'явилася як результат трансформації Генеральної угоди з тарифів та торгівлі (далі – ГАТТ). Правила та стандарти закріплені в системі угод СОТ та імplementовані в законодавство Європейського Союзу відіграли значну роль в становленні митного права ЄС. Вироблення єдиної зовнішньоторговельної політики ЄС (далі — ЗТП ЄС) було обумовлено зростанням конкуренції та посиленням експансії на світовому ринку з боку США, Японії та країн, що активно розвиваються останнім часом в економічному відношенні (Китай, деякі країни Латинської Америки тощо). За таких умов загострилась проблема нездатності деяких країн ЄС за своїми економічними масштабами протистояти такій експансії та брати участь у конкурентній боротьбі. Підсилилось неузгодженістю прийняття заходів щодо запобігання зовнішній економічній експансії, вироблення єдиної політики у сфері зовнішньої торгівлі стало одним з найважливіших пріоритетів у забезпеченні в межах єдиного економічного простору ЄС умов для захисту внутрішніх ринків від іноземної конкуренції.[2]

Митно-тарифне регулювання є одним із найпоширеніших та найдієвіших економічних інструментів регулювання зовнішньоекономічних відносин і захисту національної економіки від зовнішнього неконтрольованого впливу. Однак митний тариф в умовах лібералізації торгівлі не має втрачати своїх основних функцій, а навпаки мусить балансувати національні інтереси з інтересами інших країн. Протягом останнього часу здійснювались значні зрушення в напрямку удосконалення національної митної політики.

Позитивними здобутками у сфері здійснення митної політики визначають:

1. Взаємодію митних органів з суб'єктами господарювання, які здійснюють ЗЕД. Завдяки такій взаємодії забезпечено зростання додаткових надходжень до Державного бюджету України.

2. Активізацію роботи з приведення законодавства України у сферу захисту прав інтелектуальної власності з метою посилення протидії незаконному переміщенню товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності.

3. Налагодження ефективної взаємодії з митними службами інших держав найбільших торговельних партнерів України в цілях виявлення корупційних тінювих схем у ЗЕД та організованих угруповань, що ведуть злочинну діяльність у зовнішньоекономічній сфері та займаються легалізацією (відмиванням) кримінальних коштів.

4. Запровадження системи електронного декларування, що здійснюється з використанням електронної митної декларації, засвідченої електронним цифровим підписом, та інших електронних документів або їх реквізитів у встановлених законом випадках.[3]

Електронне декларування – це комплексне поняття, що містить декларування товарів і транспортних засобів шляхом подання електронної митної декларації та інших електронних документів; митний контроль та оформлення товарів і транспортних засобів на підставі поданих електронних документів (у т. ч. дозвільного характеру).

В цілому електронна митниця як автоматизована система обліку зовнішньоекономічних операцій юридичних та фізичних осіб має забезпечувати виконання таких функцій:

– накопичення інформації про зовнішньоекономічні операції юридичних та фізичних осіб у відповідних базах даних (на центральному та регіональному рівнях);

- взаємодія з іншими зовнішніми інформаційними системами; – уведення інформації про можливу зовнішньоекономічну операцію юридичної або фізичної особи безпосередньо з первинних документів, враховуючи їх відцифрований вигляд;
- хронологічне накопичення інформації про зовнішньоекономічні операції юридичних та фізичних осіб;
- формування аналітичних звітів про експортно-імпортні операції країни;
- дотримання необхідного рівня технічного захисту інформації .

Зважаючи на зазначені тенденції та умови функціонування митної політики в Україні, пріоритетами підвищення дієздатності політики держави у цій сфері мають стати такі заходи: розвиток вітчизняного імпорту та створення максимально сприятливого середовища для учасників ЗЕД з метою активізації здійснення експортно-імпортних операцій. Таким чином забезпечиться підвищення рівня захисту національних інтересів держави з одночасним збалансованим впровадженням міжнародних вимог та стандартів;[1]

На основі викладеного можна зробити висновок, що магістральним напрямом для України є інтеграція до ЄС, яка несе ряд політичних, економічних та соціальних переваг для України. Уніфікація та спрощення митних процедур є передумовою активізації глобалізаційних процесів. Вступ України до ЄС передбачає уніфікацію та врегулювання питань здійснення митної справи. Ступінь уніфікації залежить від міжнародних домовленостей України. Під час вдосконалення митного законодавства України необхідно враховувати св. національні інтереси щодо захисту вітчизняних товаровиробників. Першим етапом євроінтеграції є адаптація митно-тарифного регулювання до умов СОТ, далі приведення у відповідність митний кодекс України до умов Всесвітньої митної організації, потім вже модифікувати митний кодекс до вимог ЄС. Але вимоги Всесвітньої митної організації не повністю враховані в митному законодавстві України, що перешкоджає подальшій інтеграції до міжнародній спільноти і передбачає подальше вдосконалення митного законодавства України.

Список використаних джерел

1. Зіньковський С.В. *Перспективи інтеграції України до Євросоюзу на сучасному етапі розвитку* / С.В. Зіньковський // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2010. – № 5. – С. 40-43.
2. Гуцу С.Ф. *Проблеми митного регулювання в Україні в умовах євроінтеграції* / С.Ф. Гуцу // *Гуманітарний часопис*. – 2013. – № 4. – С. 105–109.
3. Пархоменко В.П. *Процеси введення електронного митного декларування в Україні* / В.П. Пархоменко, О.В. Ігнат'єва // *Вісн. Східноукр. нац. ун-ту ім. В.Далія*. – 2013. – № 4 (193), Ч. 2. – С. 138–142.

Кунинець Я. В.

Науковий керівник: к. е. н., доц. Голинський Ю. О.
Львівський національний університет імені Івана Франка

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ : ГЛОБАЛЬНЕ БЛАГО ЧИ ГЛОБАЛЬНЕ ЗЛО

Глобалізація – це процес поглиблення інтеграції та співпраці національних економік різних країн світу. Глобалізаційні процеси активно відбуваються на кожному континенті. Ця тема є надзвичайно актуальною, адже так чи інакше стосується економіки кожної країни та її розвитку загалом. У різних державах цей процес сприймається по-різному: деякі країни, здебільшого з розвинутою економікою розглядають його як благо, а інші країни, переважно менш розвинені, зі специфічними культурними аспектами, релігіями та звичаями, сприймають глобалізацію як посягання

на щось «святе», загрозу існуванню їхньої держави.

Щоб дослідити вплив глобалізації на економіку різних країн, необхідно розглянути як позитивні так і негативні чинники впливу глобалізації на сучасному етапі розвитку. Об'єктом дослідження є сукупність економічних та суспільних відносин, що виникають чи зазнають впливу внаслідок глобалізаційних процесів. Предметом дослідження є глобалізація як явище та економічний процес. Досліджуючи процес глобалізації, можна стверджувати, що економічна глобалізація – це процес створення «світу без кордонів».

У даному питанні необхідно формувати комплексне уявлення про глобалізацію загалом. Завдяки їй можливості людства невпинно зростають, створюються умови для максимально ефективного задоволення його потреб. Глобалізація веде до поглиблення спеціалізації та міжнародного поділу праці, сприяє вільній торгівлі та підвищенню конкуренції на світовому ринку, розвитку транснаціональних корпорацій, а отже, й до підвищення рівня життя населення, підвищення ступеня інтеграції національних економік у світову економіку. Проте процес глобалізації спричиняє й руйнівні наслідки переважно в країнах, що розвиваються. Він сприяє «відпливу умів» із таких країн. Унаслідок існування негативних чинників глобалізації виник рух антиглобалістів, який має декілька течій. Антиглобалісти вважають, що глобалізація є посяганням на свободу й права людини та нав'язуванням певних соціальних стандартів, порушенням правил їхніх релігій та звичаїв. Часто можна почути заяви про те, що за допомогою глобалізації створюється суспільство, яке є калькою суспільства США, наприклад, популяризуючи американські товари.

Не варто забувати, що розвиток глобальної економіки в 21 столітті створює перш за все нові загрози та виклики для розвитку національних економік. Обмеженість ресурсів та пріоритет національних інтересів поглиблює існуючі суперечності в системі міжнародних економічних відносин. Разом з тим, позиціонування країн в глобальному економічному просторі виключно за рахунок конкурентних переваг не завжди забезпечує реалізацію національних економічних інтересів. Саме тому країни застосовують інші форми захисту національних економічних інтересів під впливом низки чинників (як внутрішніх, так і зовнішніх), що формують їхні стратегічні пріоритети. Однією із таких форм є економічне суперництво. Разом з тим, основними негативними наслідками від економічного суперництва вважаємо наступні: втрата зовнішніх ринків збуту продукції; зростання бюджетних видатків і безробіття; зниження конкурентоспроможності продукції; обмеження міжнародної торгівлі; переформатування усталених зовнішньоекономічних зв'язків.

Для мінімізації негативних наслідків економічного протистояння між країнами як суб'єктами зовнішньоекономічних відносин важливими є наступні заходи: підвищення міжнародної конкурентоспроможності продукції; переорієнтація експорту з сировини на готові товари з високою доданою вартістю та розробляти високотехнологічну унікальну продукції; ефективно використовувати інструменти захисту національних інтересів, дозволені СОТ; переорієнтація на нові ринки збуту; диверсифікація закупівлі сировинних ресурсів за кордоном; впровадження новітніх технологій видобутку і отримання енергоресурсів тощо. Таким чином, економічне протистояння країн приводить до негативних наслідків для національних економік, проте країни мають достатньо інструментів для їх мінімізації та попередження торгівельно-економічного протистояння.

Незалежно від того, що сьогодні Україна позиціонує свої бажання надмірної відкритості до включення у різні транснаціональні структури, все ще потребує розробки ефективних механізмів розвитку та функціонування в умовах глобалізації. Принципової необхідності набуває розробка державної глобалізаційної політики, яка б враховувала співвідношення геостратегічних сил на глобальному просторі і чітко визначала місце та роль України в ньому. Глобалізаційна політика має бути

спрямована переважно на реалізацію національних інтересів не шляхом прилаштування до потреб загально-планетарної системи розвитку, а завдяки можливості задекларувати і відстояти свою власну національно-регламентовану позицію у глобальному світі. В Україні сьогодні непоодинокими є так звані глобальні політичні проекти, які привели до того, що через реалізацію економічних інтересів держави інші держави реалізують свої лобістські амбіції. В результаті цього економіка перетворюється на абсолютну заручницю політики іншої держави, прикладами цього можуть слугувати втручання Росії та Америки. В Україні сьогодні існує проблема несформованості національної ідентичності, яка перешкоджає державі повною мірою протистояти глобалізаційним викликам з боку інших держав. У цьому контексті держава має бути "сильною", з відповідним рівнем громадської свідомості та самосвідомості, патріотично відповідальною та громадянсько-підзвітною. Це, у свою чергу, дозволить Україні маневрувати між економічними інтересами та політичною доцільністю в реалізації своїх національних потреб саме в умовах глобалізації.

Таким чином, глобалізація призводить до коригування національних систем державного управління, зміни стратегій економічного, політичного та духовного розвитку, що породжує суцільну взаємозалежність світу, яка і складає основу його функціонування. Зростаюча взаємозалежність уніфікує й стандартизує умови та фактори розвитку окремих країн світу, є своєрідним індикатором визначення рівня сталості розвитку національних держав, а отже, і їх потенціалу в протистоянні викликам глобалізаційних процесів, які й стають сьогодні основним критерієм об'єднання держав у відповідні глобальні чи регіональні структури. Не можна говорити про однозначний вплив на світову економіку глобалізації. Проте необхідно шукати шляхи уникнення прояву її негативних чинників на країни та спрямовувати сили на підвищення позитивного впливу.

Список використаних джерел :

- 1. Рогач О.І. Міжнародні інвестиції: Теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій: підручник / О.І. Рогач – К.: Либідь, 2005. – 720с.*
- 2. Теоретичні засади дослідження економічних санкцій як інструменту зовнішньої політики держави / Ю. О. Седляр // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т. 131. Вип. 118. Політологія. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – С. 152–156.*
- 3. Spahr R. VOX CEPR's Policy Portal: [Електронний ресурс] / R.Spahr//Is globalisation risky? – Режим доступу: <http://www.voxeu.org/article/globalisation-and-risks-trends-and-crises>*
- 4. Hufbauer G. Economic Sanctions Reconsidered / G. C. Hufbauer, J. J. Schott, K. A. Elliott, B. Oegg. – Washington D. C. : Peterson Institute, 2007. – 233 p. – P. 3. – Цит. за: Седляр Ю. О.*

Олійник А.В.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Західна О. Р.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

На сучасному етапі розвитку зовнішньої торгівлі України виникла необхідність в структурних та організаційних змінах митної політики: тарифного регулювання,

дозвільної системи, стандартизації продукції відповідно до європейських вимог. Вивченням і аналізом даного питання займається ряд українських вчених та спеціалістів, в тому числі Голікова А.П., Довгаль А.А., Покришка Д.С. та інші [1].

Для розвитку інтеграційних процесів на рівні з іншими світовими країнами Україна прагне розвинути власне національне господарство. Це проявляється у виході економіки держави за межі своєї території задля подальшої інтернаціоналізації, посилення міжнародної стабільності та співпраці держав.

Економічна підтримка іноземних держав є важливим елементом міжнародних торговельних союзів. Саме тому визначення головних напрямів зовнішньоекономічної діяльності держави й механізмів управління є пріоритетним пунктом на шляху інтеграції в європейське співтовариство. Важливим кроком стало підписання у 2017 році Угоди про асоціацію, що обумовлює подальше членство України в Європейському Союзі.

Для аналізу напрямків розвитку інтеграційних процесів розглянемо динаміку торгівлі України з країнами ЄС. Так в період 2009 - 2017рр. імпорتنі показники зросли з 35,7% до 46,2%, а експортні – з 25,9% до 41,4% [2].

На шляху приєднання до Зони вільної торгівлі з ЄС, в деяких випадках, є повне зняття або ж часткове зниження тарифів та мит на певний перелік товарів взаємної торгівлі, цей показник складає близько 97% тарифних позицій. В свою чергу ЄС також представив ряд вимог, що стало поштовхом для підвищення конкурентоспроможності національних товарів.

Україна разом з ЄС поступово впроваджують необхідні умови задля виробництва високотехнологічних товарів та поліпшення аграрної сфери:

- пільгове імпортування європейських товарів інвестиційного призначення;
- розстрочка зі сплати ПДВ при ввезенні нового обладнання для власного виробництва на території України;
- зниження тарифних та нетарифних обмежень при ввезенні на ринок ЄС сільськогосподарських товарів.

Це натомість підвищить продуктивність праці в країні і призведе до росту заробітних плат населення, а також відкриє вихід для українських аграріїв на один із світових ринків. Тому програма розвитку міжнародних зв'язків передбачає гарантію економічної безпеки, гнучкість державної політики, створення стабільного законодавства.

В рамках співпраці України з ЄС також передбачається ряд економічних реформ – вихід українських компаній на ринок з ЄС з одночасним розвитком інвестиційних можливостей на внутрішньому ринку України для європейського бізнесу:

- забезпечення належних базових умов ведення бізнесу: захист права власності, регуляторний клімат;
- ефективне використання інструментів економічного регулювання (стимулювання) в рамках Угоди про асоціацію;
- розвиток малого і середнього бізнесу;
- політика залучення стратегічних інвесторів з урахуванням інтересів розвитку регіонів та структурної трансформації економіки України;
- забезпечення розвитку конкуренції, особливо у стратегічних сферах – енергетика, транспорт, комунікації;
- інтеграція української транспортної системи до європейської та світової транспортних систем;
- модернізація моніторингу та нагляду у фінансовому секторі. Зміцнення правил прозорості, корпоративного управління та захисту прав кредиторів та інвесторів і подальша інтеграція вітчизняного фінансового сектору в міжнародну систему норм та координації [3].

Для реалізації наданих зобов'язань, відповідно до угоди України з ЄС необхідно:

- спростити процес імпорту та експорту товарів;
- покращити роботу органів митної служби (своєчасність обміну інформацією між контролюючими органами);
- зменшення часу на отримання дозвільних документів;
- розвиток торгово-транспортних коридорів [4].

Впровадження поступових змін в Україні розпочалося ще з 1992 року, на який припадає формування електронної бази митних декларацій. Згодом у 2008 році було затверджено проект «Електронна митниця», що базується на європейському досвіді – «Електронна Європа». Наразі це сучасний сервіс з базою даних податкових та митних органів, вчасно оновленою інформацією для поліпшення бізнесу в Україні [5].

Одним із першочергових етапів, що інтенсивно просувається урядом для полегшення зовнішньоекономічної діяльності українського бізнесу є впровадження стандарту ЄС – координації діяльності контролюючих органів, що задіяні при митному оформленні товарів, за принципом «єдиного вікна», тобто надання стандартизованої інформації та документів із виконанням всіх регулюючих вимог.

Наприкінці 2018 року урядом були внесені зміни до Митного кодексу України, які суттєво скоротили кількість необхідних дозвільних документів під час ввезення та вивезення товарів та запровадили Єдиний державний інформаційний веб-портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі», що передбачає:

- зниження корупції та кількості правопорушень;
- зменшення вимог до подачі документів;
- пришвидшення проходження митних процедур [6].

Що стосується міжнародної торгівлі, то Україна згідно із Всесвітнім економічним форумом починаючи з 2014 року займала 83 місце зі 138 країн по індексу залучення країни в торгівлю з країнами світу, який базується на таких показниках як доступ до внутрішнього ринку, адміністративне управління на кордонах, діловий клімат, транспортна й комунікаційна інфраструктура [7].

Розглядаючи сформовану ситуацію в Україні можна спрогнозувати подальший інтенсивний розвиток інтеграційних процесів в напрямку Європейського Союзу. Найбільше зрушення досягається в митному оформленні товарів через скорочення часу оформлення документів, внесення даних в електронні сервіси. Однак не досить швидко проходить прирівнювання сертифікації товарів українського зразка до європейського, що сповільнює просування експортних операцій нашої держави.

Однак, якщо Україна буде напрямлена на вектор змін, то за декілька років, вдасться побудувати економічно й політично сильну державу з проєвропейським курсом розвитку.

Список використаних джерел:

1. Головаш Б.Е. Напрями формування експортної стратегії України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/8.pdf
2. Офіційний сайт Державної Служби Статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/content/shidne-partnerstvo.html?PrintVersion>
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
5. Електронна митниця. Сучасний стан та перспективи розвитку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.mdoffice.com.ua/pdf/elektronna_mitnicja_d5_1512250923.pdf

6. Державна фіскальна служба України. Витяг з Митного кодексу України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://sfs.gov.ua/yuridichnim-osobam/podatkoviy-kontrol/normativno-pravovi-akti/66287.html>

7. Позиції України за всіма компонентами індексу глобальної конкурентоспроможності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://edclub.com.ua/analitika/rubryka-cikavo-znaty-pozyciyi-ukrayiny-za-vsima-komponentamy-indeksu-globalnoyi>

Сказик М.М.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Західна О. Р.

Львівський національний університет імені Івана Франка

МОДЕРНІЗАЦІЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Процес поглиблення взаємозв'язків між Україною та Європейським Союзом, що є наслідком підписаної згаданими сторонами у 2017 році Угоди про асоціацію, спричинив значні зміни у сфері митної політики. Загалом, основна суть угоди полягає у зближенні України з країнами Європейського Союзу та узгодження українського законодавства з європейським. Проте, вона не гарантує вступ до ЄС, хоча і створює з ним зону вільної торгівлі, що зменшує або нівелює тарифи на товари взаємної торгівлі.

Дослідженню даної проблематики присвячені праці багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема: В. Альничева, Л. Андрущенко, І. Багрової, Г. Клейнера, О. Ширінської, М. Топалова, Л. Акуленко та ін. Віддаючи належне науковцям, слід детальніше розглянути питання митної політики в умовах інтеграції на більш сучасному етапі.

При здійсненні стану митної політики України, спершу слід звернути увагу на зовнішньоекономічну діяльність нашої держави. Згідно з даними Державної служби статистики, у 2018 році експорт України зріс на 10,3 % порівняно з попереднім роком, при цьому імпорт збільшився на 16,1 %, що зумовило від'ємне зовнішньоекономічне сальдо. [1]

Щодо практичних аспектів реалізації Угоди, то слід відзначити, що в рамках співпраці з ЄС, у 2018 році ставки ввізного мита для нових легкових автомобілів походженням з країн Євросоюзу зазнають змін у бік зменшення. Якщо взяти як приклад бензинові авто, то на даний транспортний засіб об'ємом до 3 літрів потрібно буде сплатити від 5 до 6,3 % ввізного мита, що близько на 1-2 % менше, ніж у 2017 році. У свою чергу, на авто об'ємом понад 3 літри мито становитиме 5 %, як і в 2017 році. При цьому це стосується всіх авто, а не тільки тих, що імпортуються з ЄС. Зниження мита на вказаний відсоток не матиме великого впливу на вартість розмитнення авто, оскільки окрім мита необхідно ще сплатити акцизний податок, ПДВ та збір у Пенсійний фонд. Саме останні платежі, а не мито, мають значний вплив на кінцеву вартість розмитнення авто. Проте зниження мита є одним з кроків зміни в межах митної політики у напрямку євроінтеграції [2].

Слід звернути окрему увагу на митну сферу, оскільки темпи модернізації митного законодавства згідно умов Угоди є вкрай повільними. Зокрема, п'ять важливих для міжнародної торгівлі законопроектів більше двох років не виходять за рамки профільного комітету, хоч їх норми відповідають вимогам європейського законодавства. Перший – проект закону «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо приведення транзитних процедур у відповідність із Конвенцією про єдиний режим транзиту та Конвенцією про спрощення формальностей у торгівлі товарами» (№ 5627). Даний законодавчий акт вносить до Митного кодексу норми, які «відсилають» до конвенції NCTS (New Customs Transit System – Європейська нова

комп'ютеризована транзитна система, в частині транзитних переміщень товарів між Україною та ЄС) та конвенції SAD (The single administrative document – єдиний адміністративний документ, в частині заповнення митних декларацій). Однак конкретні зміни та механізми впровадження спільної процедури транзиту в законопроекті відсутні. Приєднання України до конвенції NCTS неможливе без імплементації Україною основних положень Митного кодексу ЄС щодо транзиту товарів, митного боргу, гарантування сплати митних платежів тощо. Тому необхідно доопрацювати окремі норми законопроекту під час його підготовки до другого читання.

Два інших – законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій із ввезення на митну територію України товарів уповноваженими економічними операторами» (№ 4776) та законопроект «Про внесення змін до Митного кодексу України (щодо уповноваженого економічного оператора (УЕО) та спрощень митних формальностей)» (№ 4777). Ці законопроекти вносять в українське законодавство положення Митного кодексу ЄС, зокрема, в частині спрощення митних формальностей для уповноважених економічних операторів, подання короткої ввізної декларації перевізниками, запровадження постмитного контролю після завершення митного оформлення, скорочення обсягу паперових документів, необхідних для митного оформлення тощо [3].

До цієї групи також варто віднести проект закону «Про внесення змін до Митного кодексу України (щодо деяких питань виконання Глави 5 Розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони)» (№ 7473), який вводить перехідний період до трьох років для поступового впровадження інституту УЕО (Уповноваженого економічного оператора) в Україні, до слова «перейменовуючи» його на авторизованого економічного оператора.

Останній – проект закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження механізму «єдиного вікна» та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України» (№ 7010). Він створює законодавчу базу для функціонування механізму «єдиного вікна» при переміщенні товарів через митний кордон. Хоча попередня оцінка експертів є позитивною, під час подальшої роботи над законопроектом мають узгоджуватися між собою норми інших наявних у парламенті проектів законів у сфері нетарифного регулювання [4].

Загалом, для якісної адаптації митного законодавства України до права ЄС необхідно розробити єдиний комплексний законопроект про внесення змін до Митного кодексу. Такий законопроект мав би фокусуватися на положеннях Митного кодексу ЄС, у тому числі щодо організації митного контролю та перевірки митних декларацій, концепції «митного боргу», гарантування сплати митного боргу, системи митних режимів, оскарження рішень митних органів тощо.

Отже, на сучасному етапі євроінтеграції існує ряд причин, що становлять негативні наслідки, які стримують поглиблення відносин з ЄС в рамках виконання Угоди, а саме: відсутність здійснення належних реформ, невиконання органами влади запланованих завдань у встановлені терміни, повільні темпи імплементації зобов'язань у митній сфері.

На основі викладеного можна зробити висновок, що для того, щоб вдосконалити митну політику України необхідно, перш за все, чітко та у встановлені часові рамки виконувати умови Угоди про асоціацію з ЄС. Також, доцільно доопрацювати законопроекти, що, зокрема, стосуються впровадження деяких статей Митного кодексу ЄС щодо спільного транзиту. А також, для покращення здійснення митної політики доцільно сформулювати єдиний пакет митного законодавства та сприяти його швидкому введенню в дію. Дані заходи поглиблюють євроінтеграційні взаємозв'язки України з ЄС та забезпечать міцний фундамент для подальшої співпраці.

Список використаних джерел

1. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами у 2017 році [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Топалов М. Зниження мита на авто з ЄС: чи подешевшають іномарки [Електронний ресурс] / Микола Топалов // Економічна правда. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.epravda.com.ua/news/2017/12/5/631868/>
3. Виконання Україною завдань згідно Угоди про асоціацію з ЄС [Електронний ресурс] // Європейська правда. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2018/02/23/7077940/>
4. Акуленко Л. Топ-6 євроінтеграційних завдань для Ради: проблемні місця у виконанні Угоди [Електронний ресурс] / Л. Акуленко, С. Майструк // Європейська правда. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/02/26/7078012/>.

Янісіє Ю.В.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Шушкова Ю. В.

Львівський національний університет імені Івана Франка

МИТНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Питання митної безпеки є одним із найактуальніших, оскільки дуже важливе значення для держави має наявність міцного захисту економічних інтересів та економічної безпеки, реалізація яких покладається на митні органи України. Основною метою митної безпеки постає забезпечення захисту економічних інтересів країни, а також захист цінностей і потреб населення та держави від внутрішніх та зовнішніх загроз, джерелом яких є економічні зв'язки. Через постійні зміни у податковому та митному законодавстві, нестабільність фінансової ситуації в державі, тіньову економіку митна безпека, як складова економічної безпеки країни, залишається під загрозою. Якщо ж митна безпека держави не буде забезпечена належним чином, то це може негативно вплинути на стан соціально - економічного розвитку країни.

Як свідчить аналіз досліджень проблемою визначення місця та ролі митної безпеки як складової економічної безпеки держави займаються як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, серед яких можна відмітити: І. Бережнюка, В. Вітра, О. Івашину, Л. Лозовського, К. Новікову, П. Пашка, Терещенка, та ін. Авторами здійснюється постійний аналіз митної та зовнішньоекономічної сфери. Разом з тим, пильна увага науковців приділяється проблематиці забезпечення виконання фіскальної функції митних платежів.

Глобалізація світової економіки це важливий чинник сучасного розвитку суспільства, відтворення економічних процесів та поглиблення взаємовідносин між країнами. Вплив глобалізаційних процесів на національну економіку виявляється у відкритті нових привабливих можливостей та перспектив розвитку нашої країни як незалежного суб'єкта міжнародних економічних відносин. Глобалізація несе такі позитивні наслідки для країни, як можливості економічного зростання, приплив інвестицій, зростання зайнятості та рівня життя населення, підвищення конкурентоспроможності національних суб'єктів господарювання. У той же час, за таких умов посилюється і негативний вплив зовнішніх чинників на митну безпеку

України, зокрема збільшення кількості суб'єктів, що вчиняють порушення митних правил, зростання обсягів контрабандних товарів, зменшення суми митних платежів, що стягуються митними органами, тощо.

Бурхливий розвиток ринкових відносин, активізація експортно-імпорتنих операцій, посилення міжнародного економічного співробітництва та інтеграційних процесів в усьому світі супроводжуються загостренням економічної конкуренції на внутрішньому ринку, що актуалізує питання необхідності забезпечення економічної безпеки держави та її складових. Глобалізація висуває перед митними адміністраціями нові виклики та стимулює уряди країн світу до пошуку нових, ефективніших інструментів забезпечення митної безпеки та захисту економічних інтересів держави. У загальному розумінні митну безпеку держави можна визначити як стан захищеності її митних інтересів держави. Пашко П. розглядає митну безпеку як систему ефективних економічних, правових, політичних та інших заходів держави у митній сфері, мета якої полягає в досягненні усталеної та передбачуваної роботи митної служби, достатнього рівня сприяння ЗЕД в нестабільних внутрішніх та зовнішніх умовах [с. 7-14, 4]. Також вчений подає дефініцію митної безпеки як стан захищеності тих її національних інтересів, забезпечення яких покладено на митні органи, тобто митних інтересів [с. 5-16, 3]. Останні виступають об'єктами митної безпеки та реалізуються шляхом проведення митної політики. Стельмащук А. підкреслює, що захищеність митних інтересів дає змогу незалежно від будь-яких внутрішніх і зовнішніх загроз здійснювати митну справу [с. 280, 5].

Управління митною безпекою є функцією органів державної влади у визначених організаційно-правових формах з метою задоволення інтересів держави щодо свого безпечного функціонування та гармонійного розвитку [с. 440, 2]. Діяльність держави у сфері митної безпеки покликана забезпечувати певне коло митних інтересів, серед яких найважливішими є: створення умов лібералізації зовнішньої торгівлі; недопущення контрабанди та порушення митних правил; удосконалення митного законодавства України відповідно до світових та європейських стандартів; прискорення товаро- та пасажиропотоку через митний кордон; забезпечення споживчого ринку якісними іноземними продуктами та недопущення ввезення небезпечних для здоров'я людей товарів. Під національними економічними інтересами слід розуміти сукупність об'єктивних економічних потреб незалежної країни, задоволення яких забезпечує ефективне функціонування і сталий розвиток її економічної системи. Серед найважливіших національних економічних інтересів [с. 449, 2], від реалізації яких залежать майбутнє Української держави, добробут і процвітання нації, слід виділити такі: – нарощування експортного потенціалу, забезпечення позитивного сальдо зовнішньоторговельної діяльності; – підтримка вітчизняних експортерів, сприяння виробникам імпортозамінної продукції, особливо критичного імпорту; – захист національного ринку від несприятливої дії світової кон'юнктури та іноземної конкуренції.

Економічні інтереси виступають провідною складовою системної сукупності національних інтересів. Об'єктом митної безпеки, тобто тим, на захист чого вона спрямована, є митні інтереси держави. Як вважає П. В. Пашко, митні інтереси забезпечують як зовнішньоекономічну, так і митну безпеку, але при цьому мають певні відмінності [3, с. 7–14]. Так, до митних інтересів, захист яких забезпечує зовнішньоекономічну безпеку України, як складової частини економічної безпеки, можна віднести: створення умов для активізації розвитку економічних суб'єктів, вітчизняного науково-технічного потенціалу; упровадження чинного механізму збереження і відтворення природних, трудових, інтелектуальних, енергетичних ресурсів та основних фондів на території держави, а також економічного стимулювання їх найбільш ефективного використання в межах країни; заохочення підприємств до ефективного зовнішньоекономічного співробітництва, тощо. До митних

інтересів, захист яких забезпечує митну безпеку України, можна зарахувати: створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзитові, прискорення товарообігу і пасажиропотоку через митний кордон; своєчасне й повне стягнення податків і митних зборів; ефективну організацію боротьби з порушеннями митних правил та їх запобігання; недопущення ввезення на територію держави неякісних товарів, використання і споживання яких становить небезпеку для здоров'я населення тощо.

Виходячи з результатів дослідження, пріоритетними напрямками діяльності з забезпечення митної безпеки відповідно до світових тенденцій розвитку митної справи є: удосконалення митного регулювання як ефективного інструменту митної політики та забезпечення митної безпеки; розвиток безпаперової системи митного оформлення з використанням багатофункціональної комплексної системи «Електронна митниця», що сприятиме наближенню до світових стандартів здійснення митної справи та спростить оцінку якості виконання митних процедур розрахунково-програмними способами; продовження курсу лібералізації регуляторної політики держави у сфері ЗЕД за умови дотримання економічних інтересів на основі використання податкових засобів підтримки національного товаровиробника; посилення митного контролю товарів, що переміщуються через митний кордон України з метою запобігання порушенням митних правил та ухиленню від оподаткування за рахунок покращення технічного забезпечення пунктів пропуску; запровадження заходів щодо диверсифікації географічної структури енергетичного імпорту з метою підвищення рівня безпеки внутрішнього ринку та забезпечення стабільності й передбачуваності функціонування основних експортоорієнтованих енергоємних галузей.

Відповідно до ст. 6 МК України митна безпека – це стан захищеності національних інтересів України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення державної митної справи [с. 44-45, 6]. Для виконання своїх функцій у рамках митної політики державою формується система принципів і напрямів діяльності щодо забезпечення своїх інтересів і безпеки, створюються засоби впливу на відповідні групи суспільних відносин і специфічний інститут, що визначається поняттям «митна справа», до якого ч. 1 ст. 7 МК України віднесено: порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України; здійснення митного контролю та митного оформлення; застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; справляння митних платежів; ведення митної статистики; обмін митною інформацією; ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності; здійснення відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України; запобігання та протидію контрабанді, боротьбу з порушеннями митних правил; організацію і забезпечення діяльності органів доходів і зборів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи [с. 46-47, 6].

На основі викладеного можна зробити висновок, що визначення місця митної безпеки держави в системі основних складових її забезпечення та, зокрема, економічної безпеки держави є необхідним завданням сьогодення з метою підтвердження значення цієї категорії в національній митній економіці, в економіці в цілому, в міжнародній економіці. Можна стверджувати, що митна безпека держави виступає стрижнем у системі складових її забезпечення. Відповідність зовнішньоторгівельної діяльності національним інтересам України, забезпечення її раціональної товарної та географічної збалансованості, підвищення технологічної місткості експорту та імпорту сприяє підвищенню конкурентноспроможності вітчизняної економіки і підсиленню економічної безпеки в країні.

Список використаних джерел

1. *Калініченко А.І. Митна безпека як складова національної безпеки України. Право та інновації. 2015. № 2. С. 14–18*
2. *Мунтіян В.І. Економічна безпека України: Монографія. – К.: Вид-во КВІЦ, 1999. – 440 с*
3. *Пашко П.В. Умови та чинники забезпечення митної безпеки. Митна справа. 2010. № 1 (67). С. 5–16.*
4. *Пашко П. В. Митні інтереси та митна безпека / П. В. Пашко // Митна справа. – 2007. – №3 (51). – С. 7–14*
5. *Стельмащук А. М. Підвищення ролі митної політики в системі захисту внутрішнього ринку / А. М. Стельмащук // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». — 2011. — № 6. — С. 279—286.*
6. *Митний кодекс України : затв. Законом України від 13.03.2012 №4495-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2012. – №44–45, 46–47, 48.*

Волчок І. С.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Ясіновська І. Ф.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

В умовах розвитку української економіки важливе значення посідають іноземні інвестиції. Ні для кого не є секретом, що такі джерела фінансування, дадуть Україні можливість і доступ до новітніх технологій, до використання зарубіжного організаційного та управлінського досвіду, розвитку експортного потенціалу та економіки в цілому.

За останні вісім років пік вкладення в Україну іноземних інвесторів припав на 2011 рік, коли вклади в економіку становили більше ніж 6 млрд доларів. Протягом останніх років розмір інвестицій в Україні не наблизився до цієї позначки. Логічне падіння кількості вкладень відбулося 2014 року, коли почалася війна і політична ситуація була вкрай нестабільною. Тоді в економіку України надійшло лише 2,4 млрд доларів – на 55% менше, ніж у 2013 році. Однак уже наступного року обсяг уже складав 2,9 млрд доларів [1]. Надходження прямих іноземних інвестицій в Україну у 2018 році становила 2,5 млрд доларів, що на 8% більше, порівняно з 2017 роком [2].

У 2017 році прямі інвестиції скоротилися на 57,5%, до 1 млрд 817,2 млн грн із 4 млрд 405,8 млн грн у 2016 році. Падіння можна співвіднести з провалом 2014 року. За 2018 рік в Україну надійшов 1 млрд 710 млн прямих інвестицій. Найбільше коштів в українську економіку вклали визнана в 2018 році державою-агресором Російська Федерація – 476 млн дол. (28% всіх інвестицій). На другому місці Кіпр (333 млн дол.). Далі йдуть Нідерланди (285 млн дол.), Австрія (97 млн), Франція (83 млн), Польща (77 млн) та Велика Британія (69 млн дол.). За 2018 рік іноземні інвестори найбільше вклали у сферу фінансів і страхування (995 млн дол., що становить понад 58% усіх вкладень), промисловість (більш ніж 180 млн), торгівлю та ремонт автотранспорту (140 млн) [3].

Великі іноземні інвестори розглядають Україну як доволі нестабільний та інвестиційно малопривабливий регіон. В рейтингу інвестиційної привабливості країн світу International Business Compass за 2018 рік, Україна впала на 42 позицію порівняно з попереднім періодом і зайняла 131 місце (2015 рік – 89 місце) [4]. Спад видно по всіх категоріях. Особливо помітним є падіння в частині економічних показників. В першу

чергу, подібні результати обумовлені політичною кризою і подіями в східній частині країни. Така тенденція веде до занепаду економіки в цілому. Тому потрібно приймати серйозні конструктивні міри стосовно інвестиційної привабливості України, законодавства та захищеності інвестиційного капіталу, тобто поліпшення інвестиційного клімату. Як відзначають основні системні інвестори, найголовніша проблема України – це незахищеність інвестиційного капіталу, інвесторів та нестабільність економічного ринку. Потрібно відзначити, що існує велика проблема з захистом права власності, яке є фундаментальним поняттям та основним критерієм залучення структурних іноземних інвесторів.

На жаль, в даний момент Україна не здобула великих досягнень у становленні конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості. Основними факторами, що призупиняють розвиток інвестицій в Україну, можна вважати:

- недосконалість законодавчої бази,
- відсутність практичного досвіду,
- високий рівень корупції,
- дефіцит досвідчених і кваліфікованих працівників,
- недосконалість методичного забезпечення підготовки інвестиційних поректів,
- слабо розвинена інфраструктура венчурних інвестицій в Україні та інше [5].

Таким чином, головні причини неефективного залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України наступні:

1. На макрорівні – це стан економіки, закони та принципи їх регулювання, політична та економічна нестабільність, політика уряду, відсутність системи поширення інформації, яка була б легкодоступною для вітчизняних і зарубіжних підприємців та охоплювала широкий спектр питань щодо можливостей інвестування в Україну.

2. На мікрорівні – це характер взаємовідносин між вітчизняними підприємцями та їх зарубіжними партнерами, а також із державними організаціями, відсутність досвіду роботи з іноземними партнерами, відповідних норм та стандартів.

Звідси витікає гостра потреба наступних заходів:

- очищення судової, правоохоронної і податкової систем шляхом люстрації;
- боротьба з корупцією, притягнення до відповідальності високопоставлених чиновників і тінювих бізнесменів;
- формування національних ринкових інститутів, необхідних для підтримки експорту;
- максимально можливе зниження податків для малого і середнього бізнесу.

Отже, підсумовуючи все вище сказане залучення іноземних інвестицій є однією з головних проблем на шляху у реформуванні української економіки. Саме вони надають можливість до інновацій і методів управління, прискорюють науково-технічний прогрес, сприяють підтримці внутрішнього інвестування. Тобто, іноземні інвестиції є важливою умовою для забезпечення прискорення темпів економічного розвитку України.

Впровадження запропонованих заходів щодо державного регулювання і стимулювання інвестиційної діяльності дозволить підсилити інвестиційний потенціал української економіки не тільки в короткостроковому періоді, але і на перспективу, що є важливою умовою переходу української економіки до стадії стійкого росту.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт державної служби статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Укрінформ – мультимедійна платформа іномовлення України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2644627-torik-v-ukrainu-nadijslo-25-milarda-pramih-inozemnih-investicij-mert.html>

3. Офіційний сайт “Слово і діло” аналітичний портал [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2018/12/11/infografika/finansy/skilky-pryamyx-investyczij-ta-yakux-krayin-nadijshlo-ukrayinu-ostanni-visim-rokiv>
4. *International Business Compass 2018* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bdo-ibc.com/index.php?id=16>
5. Гаєрилюк О.В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України / О. В. Гаєрилюк. – *Фінанси України*. – 2013. – №2. – С. 68-81.

Гайдукова Я.Р.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Попович Д. В.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА РОЗВИТОК РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Формування валютно-фінансових відносин України з Європейським Союзом постає одним із ключових завдань економічного розвитку держави на сучасному етапі. Мова йде не просто про взаємодію з одним з найбільш стратегічно важливих партнерів, а про подальше місце держави в новій системі міжнародних відносин, зокрема економічних та фінансових.

В плані функціонування фінансового ринку, Україна залишається унікальною державою, насамперед, мова йдеться про розвиток страхування, як однієї з важливих складових. Адже, на українському страховому ринку трансформації відбуваються не так швидко, як в розвинутих країнах. Найбільшою проблемою якого є недовіра суспільства до страхових компаній.

У всіх розвинених країнах страховий ринок – джерело інвестицій і гарант виконання соціального захисту населення громадян. Тому страховий ринок повинен спрямувати діяльність на стабілізацію свого функціонування та швидко адаптуватися до змін як у законодавчій базі, так і в державі в цілому.

В Україні ця сфера фінансового ринку перебуває лише на стадії розвитку та має чимало проблем, які його стримують.

Як і всі галузі економіки, страхування постраждало в результаті політичної нестабільності, зовнішньоекономічного конфлікту, окупації Криму та війни на сході країни. Втрата деяких територій України спричинила суттєве скорочення споживачів страхових послуг, страхових полісів та і кількості страхових компаній на теренах держави [1].

Економічні проблеми знизили платоспроможність населення та довіру до банківської системи. Тому, зважаючи на всі існуючі проблеми, Україна і надалі дотримується європейського вектора розвитку як страхової діяльності, так і всієї фінансової сфери.

Для України ж євроінтеграція – це процес впровадження європейських норм в українське законодавство та, що у свою чергу забезпечить стабільну економіку, правову державу, чисте довкілля, якість харчових продуктів, соціальну захищеність громадян, високий рівень життя та відсутність корупції.

Глобалізація є однією з основних характеристик сучасного розвитку світу. На сьогодні вона охоплює майже всі сфери життєдіяльності людини, і вплив якої з кожним роком зростає все більше.

Страховий ринок так чи інакше інтегрується у світовий простір, незважаючи на велику кількість перешкод. Однією з яких можна виділити те, що з виходом вітчизняних страхових компаній на європейський ринок, вони зіштовхнуться з тим, що рівень їх

розвитку не є задовільним для іноземного споживача, натомість західні страховики зможуть легко завоювати українського.

Та саме висококонкурентний ринок Європейського Союзу дасть поштовх до глибшого ознайомлення із зарубіжним досвідом та втіленням його на українському ринку страхових послуг. Отже, Україна отримує багато можливостей для вітчизняного страхового ринку.

Таким чином, виділимо ті можливості для вітчизняного страхового ринку, які він може отримати від участі у Європейському Співтоваристві:

- збільшення іноземних інвестицій у страховий ринок;
- перехід на Міжнародні стандарти фінансової звітності;
- удосконалення існуючих форм звітності, котрі забезпечать надходження даних, необхідних для ефективного здійснення пруденційного нагляду;
- підвищення рівня капіталізації вітчизняних страховиків за рахунок збільшення частки іноземних інвестицій;
- залучення додаткового капіталу для розвитку страхового ринку України;
- підвищення конкурентоспроможності та прозорості на страховому ринку України;
- прискорення подальшої інтеграції страхового ринку інших галузей української економіки до законодавства ЄС [2].

При дослідженні різних аспектів, можливостей та загроз для страхового ринку України при вступі до ЄС слід зазначити, що створення нормативно-правової бази, адаптованої до норм ЄС (адаптація законодавства України до законодавства ЄС та гармонізація вітчизняних технічних стандартів із світовими та європейськими), є пріоритетним на шляху до ефективної інтеграції до ЄС [3].

Та успішний розвиток інтеграційних процесів на національному страховому ринку залежить від:

- сталості фінансового середовища господарюючих суб'єктів та населення – потенційних страхувальників;
- формування фінансово стійких страхових організацій;
- активізації ролі держави і її органів в зміцненні та розвитку страхового ринку;
- формування державних пріоритетів у розвитку національного страхового ринку;
- розвитку законодавчої бази страхування;
- використання сучасних методів в управлінні страховими організаціями.

Для України, як незалежної держави, яка сьогодні здійснює глибоку трансформацію національної економіки, важливим завданням є вирішення питання про те, яким чином міжнародна страхова система може допомогти їй вийти на шлях стабільного розвитку. У світі, де окремі держави все більше залежать у своєму економічному розвитку від стану всієї світової економіки, кожна країна відіграє певну роль у вирішенні глобальних проблем. Україна має усі шанси зайняти належне, гідне місце у міжнародній страховій системі і світовій економіці в цілому, увійти в універсальну страхову систему, яка поєднує разом високорозвинені країни, країни, що розвиваються і країни з перехідною економікою на основі базових міжнародних правил і дисциплін.

Тобто, саме співпраця України з Європейким Союзом забезпечує активний розвиток страхового ринку та збільшення його конкурентоспроможності на світовому ринку фінансових послуг.

Список використаних джерел:

1. Грищенко В. Криза – це час «самоочищення» реструктуризації і виявлення слабких місць страхового ринку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/15/02/11/4710>.

2. Альошин В. Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку в контексті нової редакції Закону України «Про страхування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ufin.com.ua/analitmat/strah_rynok/029.htm

3. Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Постанова КМУ від 16.08.1999 № 1496 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

Головата Л.С.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Ярема Я. Р.

Львівський національний університет імені Івана Франка

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Сьогодення життєдіяльності кожної держави, кожного суб'єкта господарювання, кожного цивілізованого індивідуума пов'язано з процесом глобалізації економічного розвитку. Саме такий розвиток сприяє поглибленню міжнародних відносин національних економік і вдосконаленню світового економічного простору [2].

Сучасні процеси глобалізації породжуються економічними чинниками: суспільним розподілом праці, науково-технічним прогресом в умовах ринкової економіки, міждержавними інтеграційними процесами, міжнародними суспільними об'єднаннями і неурядовими організаціями, різноманітними формами міжнародного культурного обміну і спілкування. Цей процес означає гомогенізацію життя: ціни, продукти, рівень якості охорони здоров'я, рівень доходів, відсоткові банківські ставки мають тенденцію до вирівнювання на світовому ринку [1].

Міжнародні фінанси є складовою частиною світових фінансів, які, крім міжнародних фінансів, охоплюють фінанси міжнародних організацій та національні фінансові системи країн світу. Основним джерелом коштів у міжнародних фінансах є державні та приватні заощадження, частина яких, з певних мотивів, на визначених умовах, надходить в економіку інших країн, надається міжнародним організаціям або надходить на міжнародні фінансові ринки. В умовах глобалізації та відкритості економіки все більшого значення набувають фінансові запозичення: до складу міжнародних фінансів, що забезпечують зовнішнє фінансування національної економіки, входять всі кошти, які можуть бути отримані на певних умовах із будь-яких зовнішніх джерел [2].

Міжнародні інвестори й позичальники стоять сьогодні перед вибором між ринками, фінансовими продуктами, валютами, ризиками тощо. Глобальні акціонерні товариства знаходять на глобальних фінансових ринках нових інвесторів. Активні учасники одержують додатковий огляд ринків, продуктів, потоків капіталу й конкурентної ситуації. Глобальний прес конкуренції також змушує підтримувати темп введення інновацій, звичайно більш високий, чим на ринку, захищеному національною протекціоністською політикою [3].

Глобалізація й інформаційні технології принесли можливість більш ефективного розподілу інвестиційного капіталу, принаймні в середньостроковій перспективі. Глобалізація заохочує взаєморозуміння з боку інвестора й позичальника. У зв'язку з тим, що інвестиційні можливості ніколи не оцінюються акціонерами й пайовиками в абсолюті, а навпаки, і ті й інші мають різні точки зору щодо більш вигідних альтернатив

застосування капіталу, то тиск глобалізації можна розглядати як зважений з урахуванням ризику каталізатор раціонального розподілу капіталу [1].

Глобалізація впливає на всі аспекти діяльності міжнародних компаній: промисловий (поява світового ринку виробництва і більш широкого доступу до ряду зарубіжних продуктів), фінансовий (поява світових фінансових ринків, спрощення доступу до зовнішнього фінансування), економічний (існує глобальний спільний ринок, який працює на основі свободи обміну товарів і послуг), політичний (уряди регулюють відносини між державами та гарантують права та можливості для власних громадян), інформаційний (збільшення інформаційних потоків) [5].

Глобалізація збільшує потенціал нецільового використання безліч різних фінансових інструментів. Кожний інструмент хеджування ризиків може бути використаний для спекулятивних операцій. Доходи можуть іти в рахунок майбутніх ризиків і зобов'язань. Неправі в такій ситуації, звичайно ж, не самі по собі фінансові інструменти, а ті, хто їх застосовує [1].

Однозначним позитивним результатом від глобалізаційних процесів є економічне зростання країни (зростання рівня ВВП) або за рахунок залучення іноземного капіталу, або за рахунок запровадження нових технологій та підвищення продуктивності факторів виробництва. Країни-інвестори через глобалізацію фінансових ринків переміщують свій капітал у більш прибуткові сфери та об'єкти інвестування. Це свідчить про рівень довіри інвестора до певної країни, рівень привабливості певної країни для потенційної країни-інвестора. З фінансовою відкритістю національної економіки і спрощується доступ урядів та суб'єктів господарювання до глобальних фінансових ринків [4].

Глобальні сили впливають на попит, пропозицію, міжнародну конкуренцію на ринках, ставлення компаній до світових проблем, призводить до демографічних і політичних змін. Наразі будь-які зміни у світових розкладах, навіть відносно незначні, відбиваються на діяльності всього міжнародного бізнесу. Ті, хто не може пристосуватись до цього, рано чи пізно втрачають свої позиції та починають вести боротьбу за виживання. І навпаки, компанії, які сприймають глобалізацію як засіб перетворення можливостей у стратегії, які вчасно реагують на ринкові зміни, більш ефективно мають справу з загрозами зовнішнього середовища [5].

Зробивши певні висновки при дослідженні даного питання, можна відмітити той факт, що вагоме місце у глобалізації займає держава. Державна повинна вчасно реагувати на всі чинники можливого економічного зростання через вдало сформовану та реалізовану податкову, грошово-кредитну, соціально-економічну та інші політики [4].

Отже, саме за допомогою міжнародних фінансів здійснюється міждержавний перерозподіл фінансових ресурсів, створення і використання яких здійснюється на світовому ринку для задоволення спільних потреб. Звичайно, це не вичерпує всіх граней цієї категорії, але чим повніше й глибше суспільство визначає і використовує економічні категорії, тим вагоміший соціально-економічний ефект дає їх застосування.

Якісний розвиток світових фінансових ринків свідчить про їх більш високу ефективність і про зростаючу роль саме міжнародних ринків капіталу в області залучення кредитних ресурсів. Але незважаючи на те, що глобалізація об'єктивно стала невід'ємним аспектом ведення бізнесу на світових фінансових ринках і учасники ринків асоціюють із цим процесом найвищий ступінь складності, більшу частку постійних витрат, високі вимоги до фахівців і дуже тверде конкурентне середовище, питання про ступінь привабливості глобального ведення бізнесу для більшості неоднозначний. Чим глобалізованіша країна тим менший обсяг функцій держави вирішується на національному рівні. Повна глобалізація фінансів призведе до перенесення більшості функцій держави щодо регулювання фінансовою сферою

країни на глобальний рівень, тому важливим є визначення тих функцій, які лишатимуться прерогативою держави [1].

Список використаних джерел:

1. Гуманітарний вісник ЗДІА. Випуск 39. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_39_20.pdf
2. Світ фінансів. Випуск 3 (8), жовтень 2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sf.tneu.edu.ua/index.php/sf/article/view/115>
3. Глущенко В. В. Финансовые риски в условиях глобализации// Финансы и кредит. – 2006. - № 19. - С. 19-25. Навчальний посібник. [Навчальний посібник].
4. Електронний журнал «Ефективна економіка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5081>
5. Анотація «ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ» . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conf.management.fmm.kpi.ua/proc/article/view/96146>

Лоск Я. Д.

Науковий керівник: д.е.н., проф. Ярема Я. Р.

Львівський національний університет імені Івана Франка

РЕФОРМУВАННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Європейська інтеграція є пріоритетним напрямом зовнішньої політики України ще з часів проголошення незалежності України. Нова сторінка в історії зовнішньої торгівлі України та ЄС розпочалась на початку 2016 р. зі створення зони вільної торгівлі передбаченою Угодою про асоціацію з 28 європейськими країнами.

Інтеграцію національних митних систем і формування єдиного митного середовища в умовах глобалізації економіки досліджували такі науковці, як І.Г. Бережнюк, Є.В. Додін, Я.М. Кістанова, П.В. Пашко, В.В. Ченцов та інші. Завдяки таким вітчизняним вченим було створено теоретичне підґрунтя дослідження функціонального значення митних органів у системі державного управління.

Найважливіші економічні положення Угоди містить Розділ 4 "Торгівля і питання пов'язані з торгівлею", де в статті 25 зазначено, що "сторони поступово створюють зону вільної торгівлі протягом перехідного періоду, що не перевищує 10 років починаючи з дати набрання чинності цією Угодою" [6].

Відмінною рисою зони вільної торгівлі Україна — ЄС є комплексна програма адаптації регуляторних норм у сферах пов'язаних з торгівлею до законодавства ЄС — передбачено, як взаємне відкриття ринків, так і стимуляцію конкурентоспроможності українських виробників, шляхом запровадження європейських стандартів та інші кроки, потрібні для розвитку внутрішнього ринку та збільшення обсягів зовнішньої торгівлі з ЄС.

При цьому торговельна частина Угоди про асоціацію України з ЄС не лише передбачає лібералізацію зовнішньої торгівлі, а й повинна забезпечити функціонування національної економіки на основі вимог та стандартів ЄС, в т. ч. реформування української митної служби згідно з європейським зразком.

Угода про Асоціацію з ЄС вимагає впровадження низки положень митного законодавства ЄС. Зокрема, до митного законодавства України повинні бути імplementовані 70-80% положень митного законодавства Європейського Союзу.

Ключовими напрямками реформування митної політики в Україні є:

1. Підвищення рівня довіри з боку підприємницьких структур та впровадження громадського контролю за діяльністю митних органів;

2. Удосконалення митних процедур відповідно до Концепції інтегрованого управління кордонами [5];

3. Створення ефективної системи управління пунктами пропуску;

4. Створення інформаційної системи супроводу перетину митного кордону;

5. Удосконалення процедур перетину митного кордону як громадянам, так і суб'єктам господарської діяльності на засадах впровадження в Україні ряду технологій, зокрема :

- технології "FastWay" - пришвидшення пропуску через державний кордон незавантажених транспортних засобів шляхом виділення окремих смуг руху та здійснення спільного контролю на території однієї з держав [3];

- технології "E-booking", тобто попереднього інформування про намір переміщення організованих груп та туристичних автобусів;

- технології "Non-Intrusive Inspection", тобто безконтактного огляду вантажних транспортних засобів на засадах використання портальних, рейсових, стаціонарних та мобільних сканерів, а також мобільних скан-рідерів;

- технології "Open Window", тобто оформлення товарів без надання товару із використанням митних декларацій типу ЕА.

6. Розроблення адміністративно-правової процедури надання суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності статусу уповноваженого економічного оператора (УЕО) з отримання сертифікатів на спрощення митних процедур та щодо надійності і безпеки [4];

7. Побудова ефективної системи управління митними органами шляхом:

- Визначення статусу митної служби та чіткого підпорядкування;

- Забезпечення ефективних комунікацій в межах митних підрозділів;

- Розмежування функцій митних органів та прикордонної служби у сфері реєстрації документів і осіб, а також догляду вантажів, об'єднання баз даних фіскальної та прикордонної служб України з метою пришвидшення митних процедур.

Державна митна політика України зазнає позитивних змін. До таких змін можна віднести: тісну взаємодію органів ДФС із суб'єктами ЗЕД; активну роботу щодо приведення законодавства України у сфері інтелектуальної власності з метою недопущення незаконного перевезення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон України; введення системи електронного декларування, що спрощує митні процедури на митницях; міжнародну співпрацю органів ДФС з метою протидії корупції та організованим злочинності.

До позитивних змін в митній політиці варто додати і реформування ДФС. У березні 2017 року Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію реформування ДФС, яка охоплює і митну політику України також. Ця Концепція отримала рекомендації від Європейської Комісії та Митно-прикордонної служби США. Під час створення Концепції Міністерство фінансів України взяло до уваги митні стандарти ЄС (Customs Blueprints). Відповідно до положень цього нормативного акту передбачається впровадження єдиних стандартів визначення митної вартості та класифікації товарів, мають бути створені певні автоматизовані рішення, основним завданням яких є блокування сумнівних митних операцій, встановлення балансу в часі під час здійснення митного оформлення тощо. Тобто, дана Концепція за допомогою таких кроків має забезпечити митну політику України на тому рівні, який від нас вимагає Європейський Союз[2].

Важливо відмітити і використання митних режимів імпорту та експорту між Україною та Європейським Союзом. Згідно із даними Державної служби статистики України експорт України до ЄС у II півріччі 2017 року зріс на 26%. Серед країн ЄС зростання експорту можна спостерігати у таких державах, як Бельгія – на 74,8%, Литва

– на 67% та Австрія – 55%. Найбільшим покупцем залишається Польща, експорт до якої зріс на 26%, а також Італія – на 27%. Також Нідерланди збільшили імпорт товарів з України більше ніж на 70%. Щодо імпорту, то Україна його збільшила ще на 24%[1].

Для вдосконалення державної митної політики України необхідно:

- 1) урегулювання чинного законодавства;
- 2) впровадження ефективних реформ та концепцій;
- 3) активна співпраця органів ДФС та митних органів Європейського Союзу у всіх аспектах розвитку митної політики;
- 4) поєднання протекціонізму та політики вільної торгівлі задля більшого товаро- та пасажиропотоку.

В умовах інтеграції України до Європейського Союзу державна митна політика стає важливим аргументом як вирішення внутрішніх економічних питань держави, так і важливим фактором формування зовнішньоекономічного іміджу держави.

Список використаних джерел

1. *Зовнішня торгівля України товарами у серпні-грудні 2017 року : Експрес-випуск від 17.01.2018 №396/0/08.2вн-17 / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2018/17/195_w.zip*
2. *Концепція реформування системи органів, що реалізують державну податкову і митну політику // Урядовий кур'єр. – [Електронний ресурс]. Режим доступу:www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249858653*
3. *Мельник О.Г., Тодошук А.В., Муқан О.В. Перспективи покращення логістичного обслуговування у міжнародних пунктах пропуску для автомобільного сполучення // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2012. – №748. – С. 182–189.*
4. *Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI зі змінами та доповненнями // zakon.rada.gov.ua*
5. *Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції інтегрованого управління кордонами: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.01.2011 № 2-р // zakon.rada.gov.ua*
6. *Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 30.11.2015 [Електронний ресурс]: Закон України № 1678-VII від 16.09.2014. // Верховна Рада України. — Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011/paran28-20#n2820*

Марчук А.П.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Попович Д. В.
Львівський національний університет імені Івана Франка

ВИХІД УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЄВРОРИНОК В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС сприяє не лише вільному руху капіталів та суттєвому поштовху розвитку вітчизняної економіки, а й зумовлює багато проблем, вирішення яких є першочерговим як для керівництва державою, так і для вітчизняних підприємств. А комплексні економічні перетворення, що відбуваються сьогодні в Україні, дозволять виробити моделі побудови й послідовної реалізації сучасних економічних відносин та поступову інтеграцію українських підприємств у міжнародні економічні зв'язки. У зв'язку з цим набуває актуальності переорієнтація

підприємств на Європейський ринок, розвиток системи зовнішньоекономічних зв'язків у потенційних напрямках співробітництва України та ЄС.

01.09.2017 р. Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності в повному обсязі. Отже, для України, як європейської держави, що прагне рівноправного взаємовигідного партнерства з ЄС, відкриваються значні перспективи для економічного зростання, що зумовлюються розширенням доступу до містких європейських ринків збуту, використанням можливостей України щодо залучення іноземних інвестицій та трансферу технологій, а також участі в різноманітних програмах розвитку ЄС. Усе це відбувається з урахуванням особливого географічного розташування країни (між Європою й Азією) та багатовекторності зовнішньополітичної орієнтації (східний – країни СНД, західний – Польща, Західна Європа, США та південно-східний – Болгарія, Туреччина, країни Сходу). Та попри досягнення у відносинах з ЄС (Укладення Угоди про асоціацію, набрання чинності глибокої та всеосяжної зони вільної торгівлі між ЄС та Україною, безвізовий режим, допуск продукції тваринного походження на ринок ЄС), повільно відбувається перетворення характеру відносин з партнерства на інтеграцію.

Доцільно підкреслити, що глибока та всеосяжна зона вільної торгівлі (ГВЗВТ) між ЄС та Україною, яка є частиною Угоди про асоціацію, відкриває нові економічні можливості як для ЄС, так і для України. Український бізнес отримує стабільний та передбачуваний преференційний доступ до найбільшого ринку у світі, в якому мешкають понад 500 мільйонів споживачів. Водночас бізнес з ЄС дістає можливість скористатися простішим доступом до українського ринку та будувати нові відносини з українськими постачальниками та партнерами.

В умовах відмови України від значної частини традиційних ринків збуту продукції на тлі триваючого протистояння з РФ, одним із визначальних чинників відновлення економічного зростання є розширення виробничого, інвестиційного й науково-технічного співробітництва з ЄС, що вимагає максимального використання переваг від Асоціації.

Перспективи відповідного зовнішньополітичного курсу мають формуватися навколо таких стратегічних завдань і невирішених питань:

- забезпечення продовження комплексної інтеграційної політики, яка повинна супроводжуватися активними реформами та набуттям відповідності європейським стандартам української економіки, системи державного управління, суспільних норм;
- забезпечення продовження підтримки України з боку європейських інституцій у межах консолідації сил, здатних ефективно протистояти російській агресії (продовження санкційної політики ЄС щодо Росії з перспективою її розширення);
- активізація допомоги Україні з боку країн ЄС у сфері підсилення національного сектору безпеки через реалізацію комплексних реформ оборонної сфери та поглиблення співпраці з європейськими партнерами);
- Україна має сприяти збереженню цілісності та єдності ЄС, протидії деструктивним діям третіх сторін, передусім РФ, щодо поширення євроскептицизму та внутрішніх суперечностей у ЄС (активізувати дипломатичні зусилля та інформаційну політику, спрямовані на висвітлення російської загрози Європі);
- зосередження уваги на імplementації євроінтеграційних реформ, слідкування за виконанням рекомендацій європейських інституцій і взятих зобов'язань у цій сфері;
- підписання Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (Agreements on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Goods – ACAA);
- виконання завдань у галузі енергетики та охорони навколишнього середовища в рамках євроінтеграції.

Виконання цих завдань спричинить прискорення та поглиблення євроінтеграції, з розрахунком України на чотири союзи з ЄС – Енергетичний; Цифровий єдиний ринок; Митний союз та асоціація із Шенгенською зоною.

Отже, було досліджено процес реалізації політичного курсу України, як європейської держави, що прагне рівноправного взаємовигідного партнерства з ЄС, на інтеграцію до ЄС та його впливу на зовнішньоекономічні зв'язки та зміцнення позицій у світовій системі міжнародних відносин. Визначено, що потенційними напрямками співробітництва України та ЄС на сьогодні є: ширше залучення України до програм «Горизонт 2020» та COSME; обмін новітніми технологіями тощо.

Список використаних джерел

1. Відносини Україна-ЄС. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/relations>.
2. Відносини між ЄС та Україною: інформаційна довідка. URL: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/29685/node/29685_uk.
3. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc2>.
4. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про стан і перспективи розвитку економічних відносин України з ЄС (зона вільної торгівлі) та Митним союзом»: Постанова Верховної Ради України від 19.05.2011 № 3400-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3400-17>.

Паюк М.Т.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Ясіновська І.Ф.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ЗАХИСТ ПРАВ ІНВЕТОРІВ В УКРАЇНІ

В умовах складної політичної та економічної ситуації серед пріоритетних механізмів розвитку вітчизняної економіки публічно і голосно виділяють необхідність активної роботи над залученням капітальних іноземних інвестицій. Отже, законодавець повинен забезпечити інвестиційну привабливість України, що дасть змогу вирішити проблеми, які є в економіці України. Одним зі складників інвестиційної привабливості держави є рівень правової захищеності інвестора, який забезпечується законодавством країни реципієнта і міжнародними договорами.

Законодавство України щодо захисту прав інвесторів поділяється на загальне та спеціальне. Загальними нормами права передбачаються можливості захисту прав усіх суб'єктів господарювання, в тому числі інвесторів. Спеціальними нормами права встановлюються особливості захисту прав саме суб'єктів інвестиційної діяльності. Загальне і спеціальне законодавство передбачає позасудову та судову форми захисту прав, яким притаманні різні способи захисту прав інвесторів.

Серед державних гарантій інвестиційної діяльності виділяються загальні гарантії (держава гарантує суб'єктам інвестиційної діяльності, незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, однакові права і створює рівні можливості для доступу до різних ресурсів) та майнові гарантії (держава шляхом прийняття відповідного законодавства, створення спеціальних структур гарантує недоторканність майна та захист права власності).

Законом України «Про інвестиційну діяльність» передбачено, що держава гарантує стабільність умов здійснення інвестиційної діяльності, додержання прав і законних інтересів її суб'єктів. Це зумовлено тим, що інвестиційна діяльність пов'язана з певним ризиком для інвестора, а тому обсяг інвестицій, особливо іноземних, залежить значною мірою від ефективності правових гарантій, передбачених національним законодавством та міжнародними договорами. Обов'язком держави є

створення і забезпечення ефективності існування механізму захисту інвестицій та інвесторів. І саме держава в особі уповноважених нею державних органів має забезпечити законодавчі засади щодо сприяння захисту прав інвесторів і створити належний механізм реалізації законодавчих норм.

Законодавство повинне забезпечити реалізацію таких основних прав інвесторів, як право на отримання прибутку від здійснення інвестиційної діяльності; право на пересилання прибутку за межі України; право на судовий захист законних прав та інтересів інвестора; право на відшкодування заподіяних інвестору збитків.

Значне місце в інвестиційному законодавстві також має бути відведене гарантіям інвестиційної політики, до яких можна віднести такі: стабільність інвестиційного законодавства; стабільність правового режиму інвестиційної діяльності; стабільність правового статусу інвесторів та учасників інвестиційної діяльності; можливість ефективного захисту прав у випадку їх порушення [1].

Під гарантіями розуміється підкріплена силою держави система юридичних засобів та умов, що посилюють права уповноважених суб'єктів і обов'язки зобов'язаних суб'єктів правовідносин, які забезпечують їх реалізацію за допомогою особливої процедури (деталізація регулювання, надання регулюванню більшої юридичної сили [2]).

Під захистом інвестицій розуміється комплекс організаційних, технічних, правових заходів, спрямованих на створення умов, що сприяють збереженню інвестицій, досягненню мети інвестиційної діяльності, ефективної діяльності об'єктів інвестування та реінвестування, захисту законних прав і інтересів інвесторів, у тому числі й права на отримання прибутку (доходу) від інвестицій [3]. Правові гарантії захисту інвестицій поділяються на:

- гарантії від зміни законодавства;
- гарантії від примусових вилучень, а також незаконних дій державних органів та їх посадових осіб;
- компенсація і відшкодування збитків інвесторам;
- гарантії в разі припинення інвестиційної діяльності; гарантії переказу доходів, прибутків та інших сум у зв'язку з іноземними інвестиціями.

Держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності та джерел існування. Усім інвесторам гарантується рівноправний режим, що забезпечує здійснення інвестиційної діяльності, включаючи незастосування дискримінаційних заходів, способів дискримінаційного характеру, які могли б зашкодити управлінню інвестиціями, їх використанню та ліквідації, а також умови і порядок вивезення вкладених цінностей та результатів інвестиційної діяльності.

В Україні прийнято цілу низку законодавчих актів, що регулюють іноземні інвестиції. Серед них закони: «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про інвестиційну діяльність», «Про підприємництво», «Про оподаткування прибутку підприємств», «Про Державну програму заохочення іноземних інвестицій», «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», «Про захист іноземних інвестицій в Україні». Основним нормативним документом у сфері іноземного інвестування в Україні є Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 р. Його прийняття означало нову модифікацію підходів до надання пільг; встановлення національного режиму інвестиційної та іншої господарської діяльності, за винятками, передбаченими законодавством України та її міжнародними угодами. Досягненням Закону є те, що іноземного інвестора поставлено у рівні умови з вітчизняним. Важливим елементом системи регулювання іноземних інвестицій є державно-правові гарантії захисту іноземних інвестицій, що встановлені в Законі таким чином:

1).Гарантії у разі зміни законодавства: якщо будуть змінюватися гарантії захисту іноземних інвестицій, то протягом десяти років з дня набрання чинності таким законодавством на вимогу іноземного інвестора застосовуються державні гарантії захисту іноземних інвестицій.

2).Гарантії щодо примусових вилучень, а також незаконних дій державних органів та їх посадових осіб, що означає, що іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації.

3).Компенсація і відшкодування збитків іноземним інвесторам, яка полягає в тому, що іноземні інвестори мають право на відшкодування збитків, включаючи упущену вигоду і моральну шкоду, завданих їм внаслідок дій, бездіяльності або неналежного виконання державними органами України передбачених законодавством обов'язків щодо іноземного інвестора.

4).Гарантії в разі припинення інвестиційної діяльності: іноземний інвестор має право на повернення не пізніше шести місяців з дня припинення діяльності своїх інвестицій у натуральній формі або у валюті інвестування в сумі фактичного внеску без сплати мита.

5).Гарантії переказу прибутків, доходів та інших коштів, одержаних внаслідок здійснення іноземних інвестицій, що означає, що іноземним інвесторам після сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів гарантується безперешкодний і негайний переказ за кордон їх прибутків, одержаних законно внаслідок здійснення іноземних інвестицій [4].

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» від 7 квітня 2015 року № 289-VIII був підписаний Президентом та набрав чинності з 1 травня 2016 року. Цим Законом внесено ряд новацій до корпоративного законодавства, серед яких:

– запроваджено новий спосіб захисту прав інвестора – похідний позов.Встановлено відповідальність посадових осіб за збитки, завдані ним господарському товариству своїми діями або бездіяльністю. Акціонер (учасник) товариства, який сукупно володіє 10 і більше відсотків статутного капіталу має право звернутись до суду від імені товариства з позовом про відшкодування збитків, завданих господарському товариству його посадовою особою. Такі справи підвідомчі Господарським судам. У зазначених справах ухвали про порушення провадження у справі, інформація про оголошення перерви в засіданні та заяви учасників (акціонерів) про призначення представників позивача підлягають офіційному оприлюдненню веб-сайті Вищого господарського суду України на єдиній веб-сторінці, де зазначаються номер справи, найменування та адреса господарського суду, найменування позивача, його місцезнаходження та ідентифікаційний код, ціна позову, дата оприлюднення кожного документа, найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові за наявності - для фізичних осіб) представника (представників) позивача. Інформація про порушення провадження у справі про відшкодування емітенту збитків, завданих його посадовою особою, відноситься до особливої інформації та підлягає розкриттю емітентом;

– змінюється порядок формування наглядових рад АТ: членами можуть бути тільки фізичні особи;

– вводится інститут незалежних директорів - посадових осіб, які представлятимуть інтереси міноритарних акціонерів у публічних акціонерних товариствах;

– скасовується гранична кількість акціонерів для приватних акціонерних товариств].

Встановлення умов здійснення і гарантій захисту прав іноземних інвесторів, безумовно, є позитивом, однак через відсутність дієвих законодавчих механізмів їх реалізації права і гарантії інвесторів здебільшого залишаються деклараціями.

Європейська бізнес-асоціація у своєму щорічному звіті назвала серед найбільших перешкод для інвестування проблеми із поверненням податку на цю вартість, відсутність хеджування валютних ризиків (що є нормою у європейських країнах) та проблеми, пов'язані із розрахунком обґрунтування роялті. Також, глобальною проблемою, яка супроводжує всі кроки щодо залучення інвестицій, є непослідовна політика, відповідно до якої інвестору спочатку надаються пільги і гарантується захист його інвестицій, а через декілька років усі пільги скасовуються, а самі інвестиції стають заручниками нововведень у податковій чи регуляторній політиці. На противагу встановленим гарантіям, інвестори зіштовхуються з такою проблемою, як виведення отриманих прибутків за кордон. Також обмеженнями Національного Банку України заборонено виплату дивідендів та введено дуже жорсткий контроль з обмеженням купівлі та виплати валюти за кордон. Наявність таких обмежень змушує потенційних інвесторів шукати альтернативні й часто дуже складні механізми операцій з коштами за межами фінансового поля України [5].

Отже, можна прийти до висновку, що встановлені державні гарантії для інвесторів є безумовно позитивним фактором. Проте, як показали практичні аспекти їх реалізації, державні гарантії мають більш декларативний характер, аніж належний та ефективний спосіб захисту прав та інтересів інвесторів. Вказане потребує вдосконалення існуючої нормативно-правової бази, практики застосування цих норм та злагодженої роботи органів влади усіх рівнів.

Список використаних джерел

1. Шишка Р.Б. *Інвестиційне право України: посібник.* / Р. Б. Шишка. – К.: Видавництво Ліра-К. 2015. – 328с.

2. Крупа Л. *До питання про юридичний зміст поняття «спеціальний правовий режим»* [Текст] / Л. К. Крупа // *Підприємництво, госп-во і право.* – 2001. – №2. – С. 12-15.

3. Стейка В. *Правові проблеми захисту прав інвесторів* [Текст] / В. Стейка // *Підприємництво, госп-во і право.* – 2002. – №3. – С. 4-8.

4. *Про режим іноземного інвестування* [Текст] : закон [прийнятий Верховною Радою України 19 березня 1996 р.] // *Відом. Верхов. Ради України.* – 1996. – №19.

5. *Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України: постанова Правління Національного банку України від 13 грудня 2016 р. №410* // *Офіційний вісник України.* – 2017. – №5.

Крочак Л.З., Шоп'як М.В.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Лобода Н.О.

Львівський національний університет імені Івана Франка

РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Важливим напрямом реформування бухгалтерського обліку в Україні в умовах євроінтеграції є відповідність фінансової звітності вітчизняних підприємств міжнародним стандартам, що визначає принципово нові задачі щодо підвищення рівня управління суб'єктами підприємницької діяльності.

Держава винесла на перший план питання розробки та застосування такої методології бухгалтерського обліку і звітності, яка відповідала б міжнародним стандартам, що є найбільш уніфікованими вимогами до організації і ведення бухгалтерського обліку, що надає можливість виходу українських підприємств на міжнародні фінансові ринки та наблизить національну систему бухгалтерського обліку

до європейської, створивши більш сприятливі умови для іноземних інвесторів, які можуть адекватно оцінювати свої вигоди від капіталовкладень у компанію [1].

Облікову концепцію в Україні варто будувати на ґрунтовних досягненнях й напрацюваннях даної сфери в країнах ЄС. Адже саме напрацювання механізмів співпраці із державами європейської співдружності є пріоритетом у разбудові ефективної економічної моделі розвитку бізнесу на базі європейської системи бухгалтерського обліку в Україні.

МСФЗ являє собою систематизований збірник основних правил складання звітності. Усього у Стандарті 35 розділів. Вони регламентують загальні питання (такі, як визначення базових принципів обліку) і конкретні об'єкти в розрізі операцій і статей звітності (наприклад, запаси, оренда, доходи, основні засоби тощо). МСФЗ включають в себе:

- міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS);
- міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (IAS);
- тлумачення, розроблені Комітетом із інтерпретацій міжнародних стандартів фінансової звітності [3].

Прийняття та запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в окремо взятій країні відбувається в середовищі та під впливом певних економічних, політичних, правових і культурних чинників. Міжнародна федерація бухгалтерів на основі різних досліджень думок фахівців із міжнародної фінансової звітності, представників національних організацій професійних бухгалтерів, національних органів стандартизації, регулюючих органів визначила типовий перелік аспектів, які впливають на процес застосування МСФЗ:

- мотивація до впровадження МСФЗ для державних органів та суб'єктів господарювання;
- регулювання процесу запровадження, використання та адаптації МСФЗ у практичній діяльності суб'єктів господарювання;
- історично-культурний аспект системи бухгалтерського обліку і звітності окремих країн; – доступність змісту, складність та структура МСФЗ;
- наявність якісного перекладу МСФЗ мовою країни, яка планує впровадження МСФЗ;
- додаткові фінансові витрати для суб'єктів господарювання в процесі впровадження МСФЗ;

Подальші кроки у реформуванні системи бухгалтерського обліку в Україні будуть зумовлені змінами, що визначені Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» від 05.10.2017р. № 2164-VIII, які набрали чинності з 01 січня 2018 року.[2]

Зокрема, законодавчими змінами передбачається:

- подання звіту про платежі на користь держави. Цей звіт буде містити деталізовану інформацію про податки, збори та інші платежі підприємств, належні до сплати на користь держави відповідно до закону, який подається підприємствами, що провадять діяльність із видобутку корисних копалин загальнодержавного значення або заготівлю деревини і при цьому становлять суспільний інтерес;
- подання звіту про управління, що міститиме фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики й невизначеності його діяльності;
- введення поняття «підприємства, що становлять суспільний інтерес», до яких належатимуть підприємства – емітенти цінних паперів, які допущені до біржових торгів, банки, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім

інших фінансових установ та недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств і малих підприємств);

- здійснення поділу підприємств на мікропідприємства, малі, середні та великі;

Внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», пов'язаних із запровадженням МСФЗ, є вельми важливим і значущим кроком на шляху розвитку системи бухгалтерського обліку і звітності в нашій державі. З економічної точки зору сучасна і послідовна система податкового і комерційного бухгалтерського обліку і звітності поліпшила інвестиційний клімат, прискорила економічне зростання і продуктивність економіки, збільшила податкові надходження до бюджету, дала можливість уникнути законодавчих протиріч і неврегульованості нормативної бази, яка мала місце ще нещодавно.[2]

Таким чином, тенденціями розвитку системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в умовах європейської інтеграції України у найближчому майбутньому будуть:

1. Збільшення мотивації до впровадження МСФЗ суб'єктами господарювання, діяльність яких експортно орієнтована на міжнародні ринки збуту продукції, насамперед на ринок Європейського Союзу;

2. Подальша гармонізація НП(С)БО з МСФЗ та їх застосування для ведення бухгалтерського обліку і звітності суб'єктами господарювання, які орієнтовані на внутрішній ринок України;

3. Підвищення рівня знань та практичних навичок застосування МСФЗ фахівцями у сфері бухгалтерського обліку через систему вищих навчальних закладів та професійних організацій.[3]

Аналізуючи вище викладене, можна зробити наступні висновки: динамічні зміни в світовому інституціональному середовищі обумовлюють потребу у комплексній переорієнтації традиційної системи бухгалтерського обліку, із врахуванням позитивних зарубіжних підходів. Саме таке інформаційне наповнення стане рушійним чинником зростання конкурентних переваг нашої держави на європейській арені.

У процесі дослідження бухгалтерського обліку в зарубіжних країнах за умов євроінтеграційних тенденцій встановлено, що облікові моделі країн ЄС, з якими активно співпрацюють вітчизняні суб'єкти господарської діяльності, чинять безпосередній вплив на традиційну національну облікову концепцію та рівень ефективності здійснюваних операцій на європейських ринках. Виникає необхідність у формуванні такого облікового забезпечення, яке б віддзеркалювало перспективи бізнесу та сприяло б залученню фінансових ресурсів і співпраці з країнами ЄС.

Удосконалена облікова парадигма забезпечить реалізацію пріоритетних перспективних планів щодо включення до європейської співдружності, а також всебічно сприятиме формуванню якісного обліково-аналітичного підґрунтя для залучення зовнішніх інвестицій у розвиток економіки з європейських країн.

Список використаних джерел

1. Голов С. Ретроспективний погляд на реформування бухгалтерського обліку в Україні/ С.С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. - № 1. - С. 16-25
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 12.05.2011 р. – № 3332-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3332-17>.
3. Пархоменко В.О. Принципи і підходи регулювання і регламентації бухгалтерського обліку / В.О. Пархоменко/ Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. - № 11.- С. 12-19

Сказик М. М., Буркот Л. В.
Науковий керівник: к.е.н., доц. Лобода Н. О.
Львівський національний університет імені Івана Франка

ШЛЯХИ АДАПТАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОГО БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Сучасні економічні процеси в Україні обумовлюють нові цілі щодо інтеграції економіки в міжнародне середовище. Під впливом соціально-економічних і політичних чинників облікові системи різних країн певним чином відрізняються. Розвиток економічних та інтеграційних процесів в Україні викликає необхідність розробки додаткових національних положень на основі міжнародних стандартів фінансової звітності, що дозволить зменшити відмінності в застосуванні різних національних систем обліку.

Дослідженню даної проблематики присвячені праці багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема: О. Сендзюка, І. Комарницького, Н. Адамова, М. Білик. Віддаючи належне науковцям, слід детальніше розглянути питання адаптації вітчизняного бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів.

На сучасному етапі ринкових відносин, бухгалтерський облік становить одну із основних ланок інтеграції інформаційних систем управління економікою, оскільки є основою для формування бази фінансової, податкової та статистичної звітності, обчислення податків, оперативного управління господарською діяльністю підприємств, для задоволення потреб користувачів інформації різних рівнів управління.

За таких умов головним напрямом розвитку бухгалтерського обліку стає інтеграція різних його видів в єдину інформаційну систему господарського обліку та адаптація цієї системи до міжнародних стандартів. Також потребують вирішення питання постійного підвищення кваліфікації бухгалтерів у зв'язку зі змінами у законодавчо-нормативній базі та стрімкому розвитку технічного прогресу, удосконалення методології ведення обліку суб'єктами малого підприємництва.

Для впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в умовах євроінтеграції Україні необхідно вирішити ряд питань:

- узгодити міжнародні стандарти права з існуючими в Україні П(С)БО та створити нормативну базу МСФЗ для усунення подвійної системи фінансової звітності (бухгалтерський та податковий облік);
- загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку України привести у відповідність до міжнародних стандартів фінансової звітності з встановленням регламенту щодо їх застосування.
- створити надійну систему управління для складання фінансових звітів за міжнародними стандартами фінансової звітності [1].

Вирішення цих питань дало б змогу на законодавчому рівні впровадити методичні рекомендації щодо застосування МСФЗ у співставленні з діючими національними стандартами, а також чітко визначити суб'єктів, що змушені в обов'язковому порядку застосовувати ці стандарти (або перехід на загальнообов'язкові МСФЗ). Оскільки малі та середні підприємства не можуть вести облік та складати звітність, так як великі, в силу своїх економічних можливостей, необхідно вдосконалити роботу щодо створення спрощеної системи ведення бухгалтерського обліку для окремих суб'єктів.

Розвиток ринкових механізмів в Україні вказує на необхідність формування для потреб керівництва та користувачів фінансової звітності якісної інформації для

прийняття рішень на основі економічної стратегії, що пов'язана з системою стратегічного управління активами і капіталом підприємства в умовах відсутності точної та детальної картини майбутнього. Таким чином, при розкритті інформації у фінансовій звітності значну увагу слід приділяти неринковим чинникам, а також аналізу і управлінню ризиками з прийняттям відповідних заходів щодо зменшення їх впливу. Це дозволить користувачам фінансової звітності оцінювати прогностичні ризики, пов'язані з конкретними видами економічної діяльності, географічними регіонами, фінансовими та ресурсними ринками [2].

Зараз в Україні міжнародні стандарти фінансової звітності застосовують лише ті підприємства, чий інвестори зацікавлені у її складанні, а також компанії, які співпрацюють з банками, що вимагають застосування цих стандартів, або намагаються вийти на міжнародні фондові ринки. Актуальною сьогодні також є проблема підготовки кваліфікованих спеціалістів у галузі МСФЗ, оскільки кількість бухгалтерів, які володіють міжнародними стандартами та мають відповідний сертифікат-підтвердження є мізерною. Тому підприємства змушені навчати працівників за свій рахунок або залучати консультантів. Вирішенням цього питання могло б стати створення в Україні системи підвищення кваліфікаційного рівня для бухгалтерів, яка б відповідала стандартам освіти Міжнародної федерації бухгалтерів [3].

Підсумовуючи сказане вище можна зробити висновок, що перехід на міжнародні стандарти фінансової звітності відкриває для підприємств України нові можливості для узгодженості та ефективного функціонування фінансової інфраструктури та подальшої гармонізації вимог до звітності. Проте, доки якість ведення бухгалтерського обліку та складання звітності суб'єктів господарювання не дозволить давати всебічні та об'єктивні оцінки їх економічному стану, українські компанії не будуть цікавими іноземним інвесторам у відношенні справжнього ступеню фінансової стійкості, надійності активів та дійсного розміру зобов'язань, величини реальних капіталів та обсягів доходів та витрат.

Список використаних джерел

1. Нищенко Л.П. Гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності України з міжнародними стандартами в процесі гармонізації економічних взаємозв'язків // *Бухгалтерський облік та аудит*. – 2015. – № 9. – С.6-9.
2. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) 2004. — Частина 1. — К. — 1272 с.
3. Ілюхіна Н.П., Муренко Т.О. Адаптація національної системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності до міжнародних стандартів в сучасних умовах // *Вісник соціально-економічних досліджень*. – 2014. – № 3 (43). – С.14-18.

Лесько А.О.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Лобода Н.О.

Львівський національний університет імені Івана Франка

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА

Вагоме місце у формуванні облікової політики підприємства щодо обліку витрат, облік та розподіл накладних витрат з урахуванням міжнародного досвіду посідає проблема організації та методики обліку витрат, які спираються на закордонні зв'язки.

Бухгалтерський облік визначається від країни в якій він функціонує. Буває, що у країнах з одною мовою і єдиними правилами обліку термінологія і форми надання звітності різні. Залежно від національних особливостей визначають різні підходи до його побудови [1].

За допомогою двох моделей бухгалтерського обліку, англо-саксонської та континентальної, ми маємо два формати звітів про прибутки та збитки. Обидві моделі базуються на загальноприйнятих принципах, але відрізняються соціально-економічними факторами та правовою системою [2].

Отже, розглянемо ці моделі. Більшість промислових підприємств країн англо-саксонської групи використовують інтегровану систему обліку, тобто систему, в якій передбачається отримання інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів в межах однієї системи рахунків. Тобто, коли додають рахунки виробничого обліку в загальну систему рахунків, результаті чого вони кореспондують з рахунками фінансового обліку [3].

В даній моделі до виробничої собівартості не включаються витрати підрозділів, які здійснюють невиробничі функції і через відповідну організацію аналітичного обліку здійснюється групування даних за статтями витрат, видами продукції та центрами відповідальності.

Розглядаючи континентальну модель, можна виділити характерну для неї таку особливість, як виділення двох автономних систем рахунків відповідно для цілей фінансового обліку та управлінського обліку.

У системі рахунків фінансового обліку здійснюється періодичний облік запасів, витрати групуються за елементами, а доходи – за видами діяльності. У системі рахунків управлінського обліку ведеться постійний облік запасів, здійснюється калькування собівартості продукції та облік за центрами відповідальності, визначається фінансовий результат основної діяльності підприємства. Ці рахунки не кореспондують між собою.

У США немає чіткої системи класифікації витрат виробництва. Зазвичай, в їхніх фірмах застосовують два методи обліку виробничих витрат і калькуляції собівартості продукції : позамовний та попроцесний. Ці системи обліку за своїми функціями є ширші, ніж методи обліку витрат в Україні, оскільки поряд з обліком витрат і обчисленням собівартості одиниці продукції вони включають також контрольну і аналітичну функції за статтями витрат виробництва.

Незалежно від методу обліку для кожного калькуляційного об'єкта відкривається аналітичний облік і виробничі витрати пов'язуються безпосередньо з кожним замовленням [4].

У США часто використовуються два технічні терміни відносно регулюючих кореспонденцій, пов'язані з відображенням в обліку витрат. Такі терміни, як «нараховані витрати» (витрати ще не оплачені або не зареєстровані, які мали місце), а також «відкладені витрати» (витрати, виплачені наперед, але ще не мали місця). Більшість витрат виникають і оплачуються впродовж одного періоду, але не всі з них є зареєстрованими (нараховані витрати).

Важливе значення у промислових фірмах США отримує облік витрат на виробництво та калькуляції собівартості, оскільки вони впливають на фінансові результати господарської діяльності кожної фірми.

В Данії облік витрат виробництва ведеться по такій схемі:

- Витрати втрачених можливостей
- Облік постійних витрат
- Облік змінних витрат
- Статті витрат
- Структура витрат

Для обліку у Франції передбачено 6 рахунків. Там застосовується двоколовий принцип обліку :у фінансовій бухгалтерії – 9 елементів витрат, а в управлінській бухгалтерії – 3-7 статей витрат. Економічна залежність між фінансовою та управлінськими бухгалтеріями здійснюється за допомогою спеціальних рахунків,які призначені для відображення залишків ресурсів на початок і кінець періоду,витрат і виручки від реалізації за визначений період.

У Швейцарії ,витрати виробництва ,окрім адміністративних і комерційних витрат,включають також накладні витрати. Витрати на виплату відсотків можна відносити до складу накладних витрат. Більшість компаній включають частину непрямих витрат до вартості запасів. Хоча деякі фірми при оцінці готової продукції враховують тільки прямі витрати виробництва.

Розглянувши систему обліку у різних країнах можна сказати,що в кожній країні визнання витрат відбувається згідно з власними нормативними документами. Відображення витрат зумовлене,тим, яку систему обліку використовує підприємство [5].

Тому, можна сказати, що витрати є одною з найважливіших категорій економічної діяльності підприємства. Визначення суті витрат і правильна їх класифікація є важливим фактором для правильного управління.

Облік витрат на виробництво потрібно розглядати, як сукупність послідовних,логічних розрахункових операцій і процедур формування про витрати. Організація синтетичного та аналітичного обліку витрат виробництва повинна забезпечити:відображення всіх проведених операцій по витратах,відповідний розподіл витрат за об'єктами обліку і об'єктами калькулювання,визначення собівартості продукції,своєчасне отримання необхідної інформації для потреб управління.

Отже,для кращого розуміння особливостей національного обліку, ми порівняли національні системи обліку провідних країн світу. Можна зробити такий висновок, що існує єдиний облік для всіх країн, але лише національні особливості визначають підходи до його побудови.

Список використаних джерел

- 1. Лучко М.Р. Бухгалтерський облік в зарубіжних країнах: навч. посібник [Текст] /М.Р.Лучко – К.:Знання,2006.- 440с.*
- 2. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник: Навчальне видання.- К.: ЦУЛ, 2005- 624 с*
- 3.Грабова Н.Н., Добровський В.Н. Бухгалтерський облік у промислових та торговельних підприємствах, 2004.: -- КАСК, 2004. – 624 с.*
- 4. Плешонова П. Облік запасів у промисловості // Баланс - комплект (укр.).- 2009.- № 19.- С. 41-48.*
- 5. Бухгалтерський облік: концептуальні основи теорії: наук.-практ.посібник .[Текст]: Професіонал, 2004.-180с*

Колісник М. І.
Науковий керівник: к.е.н., доц. Західна О. Р.
Львівський національний університет імені Івана Франка

ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОГО ФОНДОВОГО РИНКУ ЗА УМОВ ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ТОРГІВЛІ ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ УЧАСНИКІВ

Ринок капіталів в умовах ринкових відносин є провідним джерелом залучення довгострокових фінансових ресурсів. Український фондовий ринок формується більше двадцяти років, але продовжує відставати у своєму розвитку порівняно з ринками розвинених країн. Оскільки торгівля, а, зокрема, біржові операції з цінними паперами, повинні бути основним елементом оздоровлення економіки України на даному етапі її розвитку, то розгляд можливих шляхів збільшення ефективності функціонування ринку капіталів є важливою складовою економічних досліджень.

Ринок капіталів з економічної точки зору являє собою ту частку ринку, де відбуваються довгострокові купівля та продаж грошових коштів для збільшення маси основного та оборотного капіталу за посередництвом різних фінансових інститутів.

Економісти стверджують, що український фондовий ринок має всі можливі передумови для повної інтеграції в систему фондових ринків розвинутих країн, але є ряд значних перешкод, що стримують цей процес. Внаслідок чого Україна недоотримує в межах 70-80 млрд. грн щороку. До числа таких проблем можна віднести недосконалість реформування економіки, недостатній розвиток інфраструктури ринку, несумісність управлінських методів та принципів розвитку ринкових структур, та неефективне правове забезпечення [1].

Проаналізувавши статистичні дані випуску цінних паперів на фондовому ринку за січень-липень 2017 та відповідний період 2018 року слід зазначити, що загальний обсяг емісійних цінних паперів за січень-липень 2018 року становить 30,83 млрд. грн, що більш ніж вдвічі менше за значення цього показника за відповідний період у 2017 році, коли він становив 78,4 млрд. грн [5].

За даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку в Україні за січень-липень 2018 року здійснено випуск акцій на суму 13,4 млрд грн (табл. 1), що на 53 млрд грн менше ніж за аналогічний період у 2017 році. Найбільший обсяг зареєстрованого випуску акцій належить підприємству АТ «Банк Форвард».

Таблиця 1.

Обсяг зареєстрованих випусків акцій протягом січня-липня 2018 року, млн грн [5].

Період	Обсяг випуску акцій, млн грн
Січень	290,75
Лютий	208,42
Березень	20,00
Квітень	107,64
Травень	3163,19
Червень	8521,76
Липень	1076,92
Усього	13388,68

Щодо облігацій, то обсяг зареєстрованих випусків облігацій за січень-липень 2018 року становив 3,4 млрд грн (табл. 2), що на 349 млн грн більше ніж за аналогічний період 2017 року.

Таблиця 2.
Обсяг випусків облігацій підприємств за січень-липень 2018 року [5].

Період	Обсяг випуску облігацій підприємств, млн грн
Січень	954,7
Лютий	555,6
Березень	0,00
Квітень	378,15
Травень	1222,91
Червень	368,0
Липень	0,00
Усього	3479,41

Загалом за підсумки 2018 року група аналітиків Refinitiv подає інформацію щодо зростання індексу темпів приросту обсягів товарів на фондовому ринку на 80% у порівнянні з 2017, попри досить значне відставання окремих показників за перше півріччя (табл. 1). За цим показником Україна стала лідером світового рейтингу фондових ринків [3].

Внаслідок стрімкого збільшення попиту на цінні папери у 2017-2018 роках відбулось їх значне зростання в ціні, що і призвело до збільшення обсягів випусків. Проте, ринок цінних паперів все ще залишається малорозвиненим, а високе значення індексу досягається завдяки низькій базі, про що говорить експерт Дмитро Поліщук. Оскільки теперішньому зростанню передував період спаду через нестабільну політичну ситуацію. Так, в сумі за 2018 рік обсяги торгів капіталом на українському фондовому ринку становили 260 млрд грн, тоді як обсяги торгів на Варшавській фондовій біржі становлять понад 340 млрд євро щороку, а на Нью-Йоркській понад 54 млрд доларів щодня.

Значення індексу темпів приросту обсягів товарів на фондовому ринку є важливим показником як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів. Та попри всі позитивні показники розвитку ринок капіталів потребує подальшого удосконалення. Оскільки, за результатами комплексної оцінки національної системи України на відповідність вимогам міжнародних рекомендацій FATF рівень відповідності становить 73%. Найменш задовольняє дані вимоги саме фінансова система [2].

Фондовий ринок в Україні майже не виконує свою основну функцію що полягає в залученні капіталу для вітчизняних компаній. Проте він активно використовується для фінансування дефіциту державного бюджету. Так за даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку на облігації внутрішньодержавної позики припадає 88% торгів, тоді як на торги акціями лише 2%.

Більше фінансових можливостей для поживлення торгів надає рішення №871 Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, що дозволяє вітчизняним суб'єктам фондового ринку торгувати цінними паперами іноземних емітентів. Раніше ж можливості для легальних торгів не було. Так на українському ринку можна придбати цінні папери таких відомих компаній, як Microsoft, Apple або Alphabet. У свою чергу, українські компанії теж здійснюють розміщення своїх акцій на закордонних ринках з метою залучення інвестицій. До таких компаній можна віднести агрохолдинги «Кернел» і «Миронівський хлібопродукт»

Таблиця 3.

Країни, громадянам яких належить значний пакет акцій українських емітентів[5].

Країна	Номінальна вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів
РФ	102270,35	29,21
Кіпр	51659,46	14,75
Люксембург	16566,18	4,73
Нідерланди	13062,88	3,73
Німеччина	6899,78	1,97
Угорщина	6278,77	1,79
Франція	5565,0	1,59
Велика Британія	9507,52	2,72
Швеція	2706,6	0,77
Польща	2715,27	0,78

За даними таблиці, яка сформована на основі статистичних показників Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2017 рік найбільш зацікавленими учасниками українського фондового ринку є Російська Федерація та Кіпр. Обсяг торгів з іншими країнами-суб'єктами українського фондового ринку є незначними через упереджене ставлення до надійності та захищеності його діяльності.

Перелік можливостей для закордонних інвесторів у зв'язку з прийняттям Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку включають:

- Розширений випуск іноземних цінних паперів, якими може здійснюватися торгівля (раніше це було доступним лише для компаній, які мали свої активи в Україні і здійснювали розміщення своїх акцій на біржах в Лондоні чи Франкфурті);

- Спрощено умови допуску іноземних компаній на український ринок;
- Лібералізація політики НБУ на шляху іноземних інвестицій.

Для надійного захисту інтересів учасників фондового ринку, забезпечення ним належних умов для інвестицій та сприяння економічному зростанню фондовий ринок України повинен базуватись на принципах прозорості, цілісності, упорядкованості, рівних можливостей для всіх учасників та збалансованості.

Важливими заходами на шляху реформування вітчизняного ринку цінних паперів є:

- функціонування розвиненої та вдосконаленої інфраструктури, з наявним широким спектром механізмів та інструментів для реалізації діяльності фондового ринку;
- інтеграція у світові фінансові ринки, впровадження світового досвіду;
- розвиток ринку капіталів одночасно з розвитком банківського, страхового та інших секторів ринку;
- забезпечення грошовими ресурсами потреб економіки країни [1].

Завдяки заходам, які зазначені вище можливим є підвищення ефективності функціонування фондових ринків та збільшення ліквідності біржової торгівлі на перспективу.

Список використаних джерел

1. Галкіна Ю.В. Теоретичні аспекти становлення фондового ринку України.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/20_2018_ukr/45.pdf
2. Денисюк С. Фондовий ринок України : сучасний стан, недоліки та перспективи розвитку.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=3239>
3. Стаття Нечипоренко М. Український фондовий ринок встановив рекорд: як і завдяки чому.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2615657-ukrainskij-fondovij-rinok-vstanoviv-rekord-ak-i-zavdaki-comu.html>
4. Офіційний сайт Державної Служби Статистики України.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/>

Олійник А.В.

Науковий керівник: Лобода Н.О., доц., к.е.н.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

У контексті глобального соціально-економічного розвитку важливого значення набуває процес управління інформацією, необхідною для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Ефективність обліку залежить від якості інформації та своєчасного прийняття рішень. Для збору такої інформації розроблена система фінансового та управлінського обліку, яка є частиною системи бухгалтерського обліку кожного підприємства. В Україні проблемам управління підприємством не завжди приділяється належна увага.

Сучасний розвиток конкурентного ринкового середовища вимагає пошуку шляхів підвищення ефективності управління. Питанням управлінського обліку займається ряд вітчизняних вчених, таких як Бутинець Ф.Ф., Голов С.Ф., Єфименко В.І., Івахненков С.В., Кужельний Н.В., Линник В.Г., Сопко В.В., Чумаченко Н.Г. та інші [1].

Управлінський облік на сучасному етапі – це процес визначення, накопичення та аналізу підготовки, інтерпретації та передачі інформації, яка використовується керівниками різних рівнів управління об'єктами господарювання для планування, оцінки, контролю та регулювання їх діяльності та прийняття поточних, стратегічних і оперативних управлінських рішень. Поява управлінського обліку обумовлено тим, що традиційні методи бухгалтерського обліку перестали відповідати вимогам менеджменту. Загострення конкуренції, ускладнення технології та організації виробництва, розвиток науково-технічного прогресу сприяли появі інших методів вирішення принципово нових завдань. У міжнародній практиці вибір управлінського обліку в загальній бухгалтерській системі пов'язаний з необхідністю підвищення ефективності бізнесу і технології.

Існування різних поглядів на тлумачення управлінського обліку вченими й економістами-практиками, перш за все, виникає щодо визначення категорії цього обліку. Зокрема, М. Пізенгольц виділяє наступні позиції:

- ° у бухгалтерському обліку немає окремо управлінського обліку, а був і залишається виробничий облік (облік витрат на виробництво);

- управлінський облік – це той самий виробничий облік, який застосовується відповідно до сучасної термінології, тому немає жодних підстав виділяти його як самостійний вид обліку;
- сучасний бухгалтерський облік – це система, яка охоплює три підсистеми: фінансовий облік, управлінський облік і бухгалтерську звітність;
- управлінський облік є достатньо сформованою самостійною дисципліною, оскільки він, крім питань власне бухгалтерського обліку, охоплює питання аналізу, планування, прогнозування та ін. [2].

Основні функції системи управлінського обліку включають:

- інформаційне забезпечення керівників всіх рівнів інформацією, необхідною для ефективного планування, організації та контролю;
- комунікаційне забезпечення;
- тестування і аналітика.

М. Войнаренко вказує на надважливість інформації, яку забезпечує управлінський облік. Через це він поділяє облік на фінансовий та управлінський, що дасть змогу за допомогою схеми їхньої взаємодії вирішити такі проблеми:

- значно посилити дію управлінських функцій фінансового обліку;
- більш ефективно спрямовувати обидва види обліку на досягнення конкретних фінансових результатів діяльності підприємства (рис. 1)

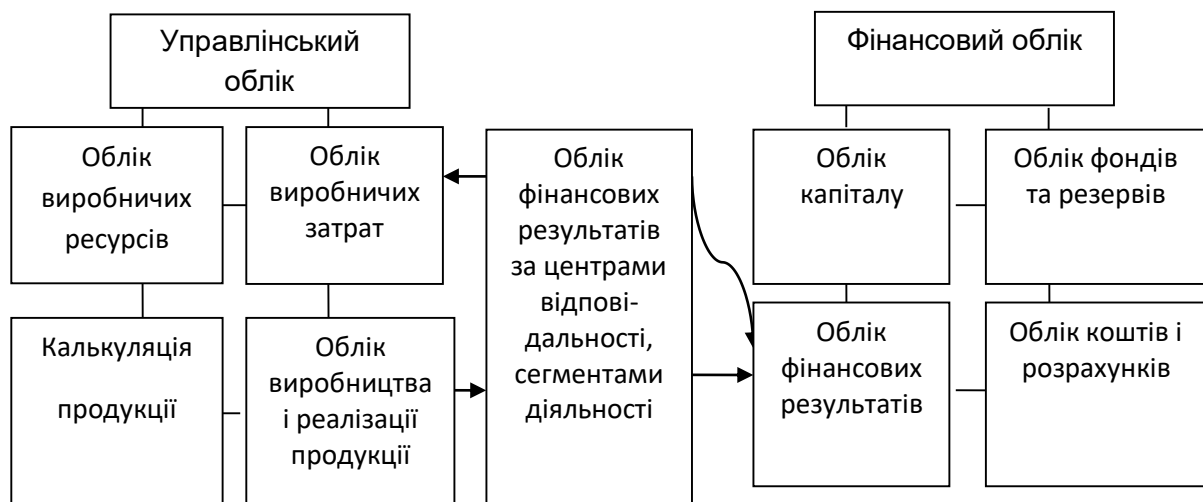

Рис.1. Взаємозв'язок управлінського і фінансового обліку [3]

Однією з найбільш важливих особливостей управлінського обліку є інформація, яка реалізується шляхом надання керівникам структурних підрозділів необхідної інформації для проведення планування, контролю і комплексного аналізу з метою прийняття ефективних управлінських рішень. Варто відзначити, що потреба в інформації і її роль в забезпеченні ефективного управління підприємством визначаються тим, наскільки вона об'єктивно відповідає потребам менеджменту. Тому можна вважати, що в процесі формування необхідно забезпечити максимальну кількість інформації з мінімальною наявністю форм внутрішньої звітності.

Зарубіжні дослідники відзначають, що використовувана для управління інформація, дозволяє реалізувати функції планування, організації, лідерства, мотивації і контролю. Використання природних, трудових і вартісних показників в економічній інформації відображає склад матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, виробничих і бізнес-процесів. Сформована база даних набуває подальшу їх користь в прогнозуванні, плануванні, обліку, управлінні, аналізі, регулюванні. [4].

Найважливішою інформаційною послугою, яка забезпечує систему управлінської інформації в сучасному періоді, є бухгалтерія, яка генерує інформацію про фактичну наявність, використання майна та ресурсів організації, про бізнес-процеси і результати на позикові кошти, розрахунки [5].

Таким чином, управлінський облік в наше час розвивається досить стрімко, покращуючи функції бухгалтерського обліку та їх застосування в управлінській діяльності. Однак найбільш важливою залишається інформаційна функція, призначена для забезпечення керівників на всіх рівнях управлінської інформацією для стратегічного і поточного управління. Саме інформація забезпечує всі етапи циклу управління: аналіз, контроль, планування і прогнозування. Впровадження управлінського обліку як системи інформаційного забезпечення управління витратами на підприємствах України супроводжується безліччю проблем.

Вивчення досліджень про організацію проектування системи інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку здійснюється шляхом деталізації характеристики стадії з виділенням в її складі наступних етапів: вивчення функцій управління, вивчення кожної функції за елементами, вивчення зв'язку інформаційних потоків між всіма функціями і елементами управління. Тому необхідно використовувати узагальнені методичні підходи та моделі оновлення зовнішнього інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку на основі комплексного підходу, що призведе до систематизації процесу збору інформації, важливої для функціонування інформаційної системи і підвищення його оперативності. Також доцільно розробляти моделі інформаційного середовища внутрішнього функціонування Системи бухгалтерського обліку із застосуванням синтезу системних уявлень. Її використання при проектуванні дозволить більш точно і адекватно враховувати специфіку функціонування суб'єктів господарювання, а також зовнішні та внутрішні взаємозв'язки облікової системи.

Список використаних джерел:

1. Ночовна Ю.О. Сутність управлінського обліку: процесно-функціональний та системний підходи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/410/1/29.pdf>
2. Роль управлінського обліку в системі менеджменту. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://knowledge.allbest.ru/management/2c0b65625b2bc68a5d43b89521216c37_0.html
3. Порівняльна характеристика фінансового та управлінського обліку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/15830523/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/porivnyalna_harakteristika_finansovogo_upravlinskogo_obliku
4. Зарубіжний досвід управлінського обліку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/3719061/page:4/>
5. Богуш С.І. Організація управлінського обліку з використанням автоматизованих бухгалтерських систем. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/1400/1/Богуш%20С.%20І.%20Організація%20управлінського%20обліку%20із%20використанням%20автоматизованих%20бухгалтерських%20систем%281%29.pdf>

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ

Актуальним питанням розвитку фінансової сфери на міжнародній арені є дослідження фінансового обліку в системі міжнародних фінансових відносин.

Як ми знаємо, економічна діяльність кожної окремої країни, зокрема, і України перебуває під певним впливом зовнішнього середовища, що являє взаємодію фінансових установ, організацій у взаємодії між певними державами світового співтовариства.

Актуальність даної тематики можна спостерігати у дослідженнях відомих українських та зарубіжних науковців, зокрема: Алексеева А.В., Бойцун Н.Є, Боринець С.Я., Гарасим П.М, Дахно І.І., Круглов В.В., Мозговий О.М., Оспіщев В.І., Руденко Л.В., Рогач Н.К., Юхименко П.І., Шемет Т.С., Мазаракі А.А. , Школа І.М., Козменко В.М., Шмідт А.О. та інші.

З роками розвитку економічних відносин спостерігається тенденція співробітництва міжнародних фінансових установ та організацій за деякими принципами, а саме: взаємоспівробітництва, відкритості економіки, свободи торгівлі та розвитку фінансової діяльності, зокрема, бухгалтерського обліку. Тому втілення таких принципів у діяльність міжнародного фінансування є гарантом розвитку економіки та фінансової інтеграції держав.

Наприклад, можна виділити цілу низку фінансових відносин, які формують систему міжнародних фінансів. Це, зокрема, відносини:

- між експортерами та імпортерами з приводу платежів за товари, надання та погашення кредитних зобов'язань;
- між вищезгаданими суб'єктами та банками щодо отримання та погашення кредитів, відкриття та обслуговування валютних рахунків, надання гарантій;
- між усіма вищезгаданими суб'єктами та фізичними особами з приводу оплати праці, здійснення міжнародних переказів, сплати за товари і послуги, виконання договорів страхування та ін.;
- між фізичними особами з приводу різноманітних міжнародних банківських, поштових і готівкових грошових переказів;
- між урядами різних країн з приводу сплати (отримання) контрибуцій та репарацій, надання та погашення кредитів тощо;
- між урядами країн і міжнародними організаціями з приводу грошових внесків у ці організації, отримання кредитів, субсидій тощо;
- між міжнародними організаціями [1, с.287].

Виявивши низку видів міжнародних фінансових відносин, потрібно виявити зв'язок між цими поняттями та діяльністю бухгалтерського обліку загалом, а також проблематикою даної діяльності.

Отже, бухгалтерським обліком є певна упорядкована система накопичення, зберігання, упорядкування, надання інформації про діяльність юридичних осіб зацікавленим користувачам для використання при прийнятті управлінських рішень. А інформація в свою чергу про продукт бухгалтерського обліку повинна бути достовірною, повною та неупередженою [2, с.16].

Тому, можна зробити висновок, що бухгалтерський облік в міжнародних фінансових установах та організаціях є одним з важливих чинників успішного та відкритого функціонування коштів даних організацій. Однією з форм взаємодії у бізнес

сфері є даний бухгалтерський облік, основною частиною якого являється фінансова звітність, котра вивчається заінтересованими особами, а саме акціонерами, кредиторами чи партнерами.

Проблематикою, що є пов'язаною з поданням інформації про фінансове становище та результати фінансової діяльності підприємств не завжди була достовірною для закордонних інвесторів чи кредиторів. І саме це призвело до створення у Великобританії професійного об'єднання бухгалтерів, що повинні були б регулювати та досліджувати дану проблематику. Так, у 1981 році була створена міжнародна Консультативна група, що об'єднувала представників організацій та спостерігачів з агенцій розвитку, органів розробки стандартів та норм, що і дало змогу регулювати точні фінансові звітності міжнародних підприємств, установ та організацій. На даному етапі учасниками Консультативної групи є:

- підрозділ ООН з транснаціональних корпорацій та інвестицій;
- Європейська комісія;
- Міжнародна асоціація з бухгалтерської освіти та досліджень;
- Міжнародна фінансова корпорація;
- Міжнародні банківські організації;
- Світовий банк та інші.

Взагалі розвиток ринкових відносин на міжнародній арені сприяє всебічному використанню бухгалтерської облікової діяльності, що призводить в свою чергу до підвищення ефективності співробітництва між організаціями та установами. А вирішення проблематики прозорості прибутків, інвестування, кредитування сприятиме встановленню вищого рівня довіри закордонних партнерів.

Звісно, для удосконалення діяльності бухгалтерського обліку в системі міжнародного фінансування потрібно провести ряд економічних реформ, що допоможуть вдосконалити облікову систему як на території України, так і на міжнародному рівні. Наприклад, відповідно до досвіду впровадження нововведень, модернізація системи бухгалтерського обліку в Україні відбувається повільніше ніж в Європейських країнах, що є негативним аспектом.

У зв'язку із процесами гармонізації системи бухгалтерського обліку та звітності в Україні з міжнародними стандартами та директивами ЄС, особливої актуальності набуває пошук шляхів удосконалення національних підходів щодо бухгалтерського обліку державних та комунальних підприємств, установ та організацій [3, с.176].

На бухгалтерський облік на території України та країн зарубіжжя значною мірою впливають:

- умови зовнішнього економічного середовища інших країн;
- у разі співпраці з країнами-партнерами дотримання норм країни-партнера, що доволі часто не завжди вигідно позначається на організації встановлених норм підприємств з іншої сторони.

Такий вплив свідчить про те, що реформування бухгалтерського обліку не завжди позитивно впливає на інші сфери, наприклад, статистиці чи національно-правових нормах. Тому сучасний стан бухгалтерського обліку в системі міжнародних фінансів утворює взаємодію юридичних та економічних норм, міжнародних та національних стандартів.

Отже, враховуючи вище викладене потрібно зазначити, що бухгалтерський облік являє собою процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. А система міжнародних фінансів становить собою сукупність відносин, пов'язаних зі створенням і використанням грошових коштів, необхідних для здійснення зовнішньоекономічної діяльності державами, фірмами, іншими юридичними та фізичними особами. [4, с.14]

Отже, можна зробити висновок, що вирішення проблем у сфері бухгалтерського обліку міжнародних чи національних підприємств, установ, організацій є шлях реформування задля отримання сприятливого міжнародного економічного співробітництва для кредиторів, інвесторів, заінтересованих фізичних чи юридичних осіб.

Тому потрібно створювати низку положень, що зможуть дати змогу розвитку відкритості, прозорості економічної інформації, бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних європейських стандартів.

Список використаних джерел

1. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: підруч. / С.Я. Боринець - К.: Знання, 2008. – 287 с.

2. Бухгалтерський облік в Україні з використанням Положень (стандартів) бухгалтерського обліку: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. І. Должанський, А. М. Должанський; Нац. банк України. Львів. банк. ін-т. — Л., 2003. — 494 с. — Бібліогр.: с. 16.

3. Горковенко І.В. Бухгалтерський облік бюджетних установ: стан та перспективи реформування / І. В. Горковенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Херсон, 2014. – Вип. 9. Ч. 2 – С. 176.

4. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) Підручник / В. О. Онищенко, А. Ю. Бережна, Л. О. Птащенко, І. Б. Чичкало-Кондрацька ; за ред. В. О. Онищенка. — К. : ЦУЛ, 2016. — 14 с.

Беднарчук В.В., Тишковець М.М.

Науковий керівник: к. е. н., доц. Круглякова В.В.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ВІДНОСИН НА МИТНУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ

У сучасних динамічних умовах одним із провідних чинників позитивної конкурентоспроможності на світовій арені є стабільний і ефективний розвиток митної політики держави. Вагомого значення за умов виходу економіки держави на стадію економічного зростання набуває митне регулювання. Митна політика є одним з основних інструментів регулювання соціально-економічної сфери країни. Досвід економічно розвинутих держав свідчить, що від ефективності формування системи партнерських відносин між державами багато в чому залежить стабільність і розвиток країни у світі.

Основою нормативно-правової бази митної справи в Україні є Митний кодекс України та Закон України «Про єдиний митний тариф», які є основою подальшого розвитку митного законодавства. Митний кодекс України визначає державну митну політику як систему принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки. Державна митна політика є складовою частиною державної економічної політики [1].

У Європейському Союзі (ЄС) митну політику визначають як складову частину внутрішньої та зовнішньої політики держави, що здійснюють у рамках відповідних закріплених законом інституцій. Завданнями митної політики є забезпечення найефективнішого використання інструментів митного контролю та регулювання товарообміну на митній території, участі в реалізації торгово-політичних завдань щодо

захисту внутрішнього ринку та стимулювання розвитку національної економіки загалом [2].

Економічні інтеграційні процеси між Україною і ЄС неможливі без узгодження митних стосунків, оскільки зовнішньоекономічні відносини країн і, насамперед, зовнішня торгівля нерозривно пов'язані з митними відносинами. Говорячи про інтеграцію України в ЄС в галузі митних відносин, варто розглядати всі аспекти цього процесу: економічні, організаційно-правові, соціальні, етичні тощо [3].

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відбувалося в два етапи:

1. 21 березня 2014 р. під час Позачергового Саміту Україна-ЄС було підписано політичну частину Угоди та Заключний акт Саміту;

2. 27 червня 2014 р. в ході засідання Ради ЄС Президентом України П. Порошенком та керівництвом ЄС, главами держав та урядів 28 держав-членів ЄС було підписано економічну частину Угоди [4].

1 вересня 2017 року після тривалого процесу ратифікації Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності у повному обсязі [4].

Сторони визначили такі цілі та завдання Угоди про асоціацію:

– сприяння поступовому зближенню України та ЄС, що ґрунтується на спільних цінностях та близьких і привілейованих зв'язках, включаючи поглиблення відносин асоціації через участь України в політиці ЄС, програмах та агентствах;

– розширення політичних, правових та інституційних меж для відносин асоціації;

– створення належних умов для посилення економічної та торговельної співпраці, що сприяє поступовій інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС;

– підтримка зусиль України в повному переході до функціонуючої ринкової економіки, у тому числі шляхом наближення законодавства України до законодавства ЄС;

– підтримка та посилення регіонального та міжнародного миру і стабільності відповідно до основних принципів міжнародного права;

– посилення співпраці у сфері правосуддя, свободи та безпеки з метою утвердження верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод;

– створення умов для дедалі тіснішої співпраці в інших сферах, які становлять взаємний інтерес, що означає можливість поширити відносини асоціації на будь-яке питання [4].

Рада ЄС 24 жовтня 2014 р. прийняла зміни до Регламенту Європарламенту та Ради ЄС №374/2014 від 16 квітня 2014 р. про скасування або зниження мит на товари, що походять з України (Регламент №1150/2014, 29.10.2014), які набули чинності з 2 листопада 2014 р. Згідно з цим Регламентом ЄС, до 31.12.2014 р. подовжено чинність автономного преференційного торговельного режиму для товарів походженням з України. Причому українські експортери матимуть змогу використати квоти, які лише частково використані протягом чинності автономного преференційного торговельного режиму ЄС для українських товарів. Українські експерти матимуть ширший доступ до ринків ЄС [5].

Станом на 01.04.2019 за даними Державної казначейської служби України органами Державної фіскальної служби (ДФС) забезпечено фактичних надходжень податків і зборів (обов'язкових платежів) – 92 571,3 млн грн.[6].

Найбільшу питому вагу в загальній сумі надходжень до державного бюджету складають надходження з:

- податку на додану вартість із ввезених на територію України товарів (69 614,2 млн грн.);

- акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (14 162,5 млн грн.);

- ввізне мито (7 499,1 млн грн.);
- вивізне мито (95 609, 9 тис. грн.) [6].

Спільна митна політика Європейського Союзу базується на митному союзі, який полягає у ліквідації митних зборів та інших бар'єрів на шляху торговельних потоків між членами Союзу (кількісні обмеження, збори, що стягують на тій же основі, що й борг, тобто тільки від іноземних продуктів і т. д.), а також створення загальної тарифної та митної політики між державами-членами Союзу та третіми країнами [2].

Найбільшими торговельними партнерами України серед країн ЄС у 2018 р. були: Німеччина, Польща, Італія, Угорщина, Нідерланди, Велика Британія, Франція. Після підписання Угоди про асоціацію України та ЄС почалась активна економічна співпраця, що в майбутньому передбачає повноправне членство в ЄС [4].

З огляду на вищевикладене, для вдосконалення державної митної політики України потрібно вносити корективи у нормативно-правову базу України, сприяти більшому партнерству (співпраці) органів ЄС та митних органів ДФС, проводити ефективні заходи у митній сфері.

Таким чином, провадження ефективної митної політики в умовах євроінтеграції України сприятиме:

- розширенню доступу до ринків ЄС;
- зростанню інвестиційної привабливості і привабливості країни як економічного партнера;
- здійсненню зовнішнього регулювання процесу реформ в Україні;
- зростанню дохідної частини Державного бюджету;
- збільшенню обсягів фінансової допомоги від Європейського союзу та міжнародних фінансових організацій.

Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/mk/rozdil-1/glava-1/>.
2. Договір про заснування Європейської Спільноти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017.
3. Зайцев В.С. Митна політика України в контексті євроінтеграційних відносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.venuejournal.org/download/2017/2\(33\)/pdf/09-Zaitsev.pdf](http://www.venuejournal.org/download/2017/2(33)/pdf/09-Zaitsev.pdf).
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociasiyu>.
5. Приходько І., Приходько Ю. Митна політика України в контексті угоди про асоціацію з європейським союзом [Електронний ресурс] // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2016. Вип. 39. – С. 244-252.
6. Сайт Державної фіскальної служби [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/nahodjennya-podatkov-i-zboriv-obovyaz/nahodjennya-podatkov-i-zboriv/>

ВАЛЮТНА ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ – ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Валютні обмеження в Україні охоплюють практично всі види операцій з іноземною валютою – починаючи від придбання валюти через касу банку для власних потреб і до здійснення операцій з валютою під час ведення бізнесу. Що вже говорити про іноземні: ця тема для них – необхідність, яку необхідно зрозуміти при прийнятті рішення про роботу в Україні.

Ці обмеження було накладено на систему валютного контролю, запроваджену ще у 90-х роках, яка також була спрямована на запобігання відтоку валюти з України. Суть цієї системи зводилася також до обмежувальних заходів щодо валютних операцій.

Задовгі обмежувальні заходи й адміністративний валютний контроль стали джерелом розвитку теми відповідності валютного регулювання положенням «Угоди про асоціацію з ЄС» у частині забезпечення сторонами вільного руху капіталу. Це отримало широке обговорення на громадських майданчиках, а також відображається в програмі НБУ з лібералізації валютного ринку.

Але у 2018 році України стала на курс валютної лібералізації. Цей курс розпочався з того, що Верховна Рада влітку підтримала новий закон «Про валюту та валютні операції», який набув чинності 07.02.2019 року [1].

Розроблений Нацбанком документ покликаний сприяти лібералізації валютного ринку, а саме спростити процес здійснення валютних розрахунків. Новий закон про валюту вже назвали "безвізом" для капіталу, який передбачає свободу здійснення валютних операцій. Лібералізація валютного ринку є необхідною частиною виконання прийнятих Україною зобов'язань згідно з Угодою про асоціацію, зокрема впровадження принципів регулювання руху капіталу ЄС (за Директивою Ради ЄЕС від 24.06.1988 № 88/361/ЄЕС).

Серед основних кроків щодо лібералізації валютного ринку можна відзначити наступні:

- Скасування індивідуальних ліцензій на валютні операції для юридичних осіб та їх заміна е-лімітами.
- Скасування обов'язкової реєстрації в НБУ залучених від нерезидентів кредитів, що має стати стимулом кредитування українського бізнесу іноземними інвесторами.
- Скасування граничного 180-денного строку розрахунків за зовнішньоекономічними операціями і санкцій, які випливають із цього, в розмірі 100% від суми операції, що повинно істотно спростити ведення бізнесу на підставі зовнішньоекономічних контрактів.
- Запровадження можливості розміщувати валюту на валютних рахунках закордонних банків і вільно переводити її на рахунки в національні банки посприє офіційному ввезенню іноземної валюти особами, які отримують дохід за кордоном.
- Зняття валютного контролю для операцій, які не перевищують 150 тис. грн.
- Скасування Нацбанком реєстрації зовнішніх запозичень [2]

Все вищеперераховане (крім розрахунків за контрактами) стосується і населення, яке також зможе купувати-продавати валюту і переводити валюту на суму до 150 тис. грн. А в перспективі валютний контроль буде скасовано за операціями до 300 тис. грн [3].

Такі новації спростять життя численним трудовим мігрантам, бо у них з'являється законна можливість офіційно тримати гроші в іноземних банках, переводити їх з банківської картки в Україну і назад. Частина коштів трудових мігрантів, а це понад 9 млрд дол. на рік, тепер частіше залишатиметься за кордоном [4].

Як наслідок дії закону банки зможуть залучати нових клієнтів, розширювати продукти для задоволення попиту клієнтів, збільшити обсяги валютних операцій. Також у банків з'явиться можливість надавати аналітичні, консультаційні, а також послуги з проведення операцій щодо придбання/продажу цінних паперів іноземних емітентів. Бізнес, розуміючи відсутність законодавчих обмежень, зможе впевнено працювати і тривало планувати свою діяльність на внутрішньому ринку.

Незважаючи на лібералізацію, Національний банк України залишив за собою право установлювати тимчасові обмеження в ручному режимі при виникненні кризових ситуацій до 6 місяців (і з можливістю їх продовження). При наявності ознак кризи Нацбанк зможе запровадити заходи захисту: обов'язковий продаж частини валютної виручки, встановлення строків розрахунків за експортно-імпортними контрактами, введення спеціальних дозволів на валютні операції та резервування за валютними операціями. Тобто функції "ручного контролю" з величезними повноваженнями у Нацбанку все одно залишаються [5].

Незважаючи на свою актуальність, ухвалення закон "Про валюту і валютні операції" також має ризики. Він послаблює валютний контроль, але при цьому податковий тиск і, як підсумок, тінізація бізнесу нікуди не поділися. Якщо не створити в країні сприятливий інвестиційний клімат, то реалізація норм закону прямо призведе до відтоку українського капіталу за кордон. Таким чином, закон тільки допоможе нечесним компаніям виводити кошти на офшорні рахунки. Щоб цього не відбувалося, нарівні з новаціями у валютній сфері необхідно вживати інші заходи, що стимулюють власників капіталу залишати його в Україні, а не виводити.

Зворотною стороною лібералізації валютного ринку є те, що курс гривні стане ще більш "вільним", оскільки на негативні події іноземні інвестори можуть реагувати виведенням капіталів. Інвестиційний клімат у країні і тональність новинної стрічки стають ще більш вагомими факторами для курсу національної валюти. Також слід звернути свою увагу на те, що ще залишаються принципові обмеження для бізнесу, серед яких обмеження на репатріацію дивідендів в іноземній валюті, продаж корпоративних прав і нелістингових цінних паперів, надання кредитів у національній валюті нерезидентам, купівля валюти за рахунок кредитних ресурсів [3].

Отже, Закон України "Про валюту і валютні операції" вже суттєво спростив транскордонні операції та транзакції з купівлі-продажу валюти. Це добре, адже він зможе надати потужний поштовх зовнішній торгівлі та економічному зростанню. Однак цього все ще замало для повної інтеграції фінансового ринку. Наприклад, Угода про Асоціацію з ЄС передбачає, що європейські банки зможуть надавати послуги з торгівлі валютою, тим часом як зараз вони можуть лише виступати клієнтами українських банків та фінансових установ. У цілому валютна лібералізація частково сприятиме ліквідації схем, які до останнього часу використовувалися при транзакціях і зовнішньоекономічних контрактах. Також вона сприятиме залученню в країну іноземних інвестицій, бо валютні обмеження не викликали в іноземного бізнесу бажання інвестувати в Україну [5].

Також слід зауважити, що закон про валюту – важливий проміжний результат на шляху євроінтеграції України, і вітчизняне регулювання потрібно привести у відповідність до директив та правил ЄС, включаючи умови руху капіталів. Але до повної свободи капіталів – довгий шлях. Усе залежить від того, якими будуть макроекономічні умови в країні у рік подвійних виборів та як швидко зможе рухатися Національний банк в цих умовах.

Список використаних джерел:

1. Валютна лібералізація: чому очікування не співпали із реальністю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mind.ua/openmind/20193432-valyutna-liberalizaciya-chomu-ochikuvannya-ne-spivpali-iz-realnistyu>
2. Національний банк затвердив нову систему валютного регулювання та оприлюднив дорожню карту валютної лібералізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=85295172&cat_id=55838
3. Закон України «Про валюту і валютні операції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>
4. Статистика зовнішнього сектору України за методологією 6-го видання "Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції" (МВФ, 2009) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19208357>
5. Закон "Про валюту": Плюси і мінуси валютної лібералізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.112.ua/statji/zakon-pro-valiutu-pliusy-i-minusy-valiutnoi-liberalizatsii-451502.html>

Беркацький Б.Л

Науковий керівник: к.е.н, доц. Сич О.А.

Львівський національний університет ім. Івана Франка

РЕКОМЕНДАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ВАЛЮТНОГО ФОНДУ З РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ НЕПРАЦЮЮЧИХ КРЕДИТІВ

Економіка країни зазнає вагомих втрат унаслідок перманентних економічних і політичних криз. Результатом цих криз є обмеження і значне зменшення обсягів кредитування реального сектору економіки банками. Наразі відчувається найбільше падіння банківського кредитування на фоні зниження якості кредитних портфелів. Значна частка проблемної заборгованості у структурі кредитних портфелів банків призводить до негативного фінансового результату та привертає увагу до низького рівня капіталізації банків [1]. Обсяги проблемних кредитів не тільки створюють проблеми ліквідності та фінансові проблеми банку, а й позначаються на довірі суспільства до банків. Тому в банківській діяльності актуальною є проблема оцінки проблемних кредитів і розробка негайних заходів із боку держави щодо виправлення вкрай незадовільного стану роботи із проблемною заборгованістю. Крім того, кардинально зменшити кількість проблемних кредитів – одне із стратегічних завдань держави до 2022 року.

За визначенням НБУ непрацюючі кредити (nonperforming loans (NPL)) – це сумнівні та безнадійні до повернення кредити. За рекомендаціями МВФ, недіючими вважають усі кредити, прострочка із виплати яких перевищила 90 або більше днів. У вітчизняній практиці до недіючих кредитів відносять сумнівні та безнадійні кредити. Поряд із недіючими кредитами виділяють також поняття «проблемні кредити». До складу проблемних включають прострочені та сумнівні. Фактично до проблемних кредитів відносять усю суму прострочених платежів за кредитом [2].

Саме тому Рада з фінансової стабільності (РФС) на засіданні 20 грудня 2018 року затвердила "Рекомендації (принципи) щодо роботи банків державного сектору із непрацюючими кредитами (NPLs)". Ці проміжні рекомендації, розроблені додатково до вимог Закону України "Про фінансову реструктуризацію", визначають засадничі принципи, дотримання яких забезпечить справедливість та прозорість процесу реструктуризації, а також захист інтересів держави. Вони стосуються лише процесу реструктуризації великих кредитів, більших ніж 5% від регулятивного капіталу банків. Вони не є юридично зобов'язуючими, проте банки на запит РФС повинні пояснити та

обґрунтувати відхилення від їх дотримання. Рекомендації набирають чинності від 9 січня 2019 року та діють до моменту вступу в дію нормативно-правового акту НБУ щодо організації банками процесу управління непрацюючими активами, який наразі розробляється спільно зі Світовим банком [3].

Передумовою реструктуризації непрацюючих кредитів є висновок банку на підставі аналізу компанії-радника, що боржник не спроможний обслуговувати наявні зобов'язання і що його бізнес є життєздатним. Аналіз господарсько-фінансової діяльності боржника повинен включати огляд усіх пов'язаних осіб та оцінку трансфертного ціноутворення. За результатами цього аналізу мають бути визначені найкращі варіанти реструктуризації з точки зору банку. Банк повинен визначити вигоди від стягнення застави порівняно з вигодами від реструктуризації. Жоден план реструктуризації не може бути ухвалений без належної консолідованої фінансової інформації від боржників, яка повинна передбачати консолідовану фінансову звітність за щонайменше останні два роки, підтверджену висновками аудиторської компанії з визнаною репутацією, а також прогноз грошових потоків на наступні 2-3 роки. Крім того, у процес реструктуризації повинні бути включені всі юридичні особи, які були прямо чи опосередковано профінансовані за рахунок кредиту, який підлягає реструктуризації.

Також слід зауважити, що співпраця з боку боржника є обов'язковою передумовою для реструктуризації. Кінцеві власники компанії-позичальника повинні забезпечити повну прозорість фінансів, операційної діяльності та структури власності бізнесу до того, як реструктуризація їхніх кредитів може бути завершена. Дії, що свідчать про неготовність співпрацювати, включають (але не обмежуються): навмисне банкрутство, викривлене представлення фінансового стану, брак прозорості, ненадання інформації кредитору у визначені терміни. Якщо в будь-який момент процесу реструктуризації боржник виявляє небажання співпрацювати, процес реструктуризації повинен бути припинений, а юридичні заходи із примусового стягнення боргу повинні бути відновлені без зволікань.

Також до рекомендацій реструктуризації непрацюючих кредитів відносять:

1. Узгодженість. Будь-який план реструктуризації має передбачати участь власників компанії у відновленні її роботи шляхом внесення власних коштів або інших активів, необхідних для роботи відповідного бізнесу.

2. Посилений моніторинг. План реструктуризації має передбачати отримання банками можливості здійснювати постійний моніторинг діяльності бізнесу(ів) після проведення реструктуризації. Доцільним є включення представників банків (через компанії-радники із визнаною репутацією) до складу наглядових рад компаній, чії кредити підлягають реструктуризації.

3. Координація дій кредиторів. У разі наявності спільних позичальників державні банки повинні діяти узгоджено через сформовані комітети кредиторів з метою максимізації сукупної вигоди для держави як кінцевого власника банків. Координація дій із приватними банками також є доцільною.

4. Посилення позицій кредитора. Реструктуризація має забезпечити, де можливо, посилення правової позиції банку як кредитора, включно із посиленням прав на стягнення застави, якщо боржник не виконуватиме умови за кредитом після проведеної реструктуризації. Також грошові потоки понад суми, необхідні для забезпечення роботи бізнесу в нормальному режимі, мають спрямовуватися, принаймні частково, на погашення кредитів банків.

5. Управління. Спеціалізовані групи фахівців банків мають напрацьовувати та пропонувати підходи до реструктуризації для кожної групи пов'язаних позичальників. Групи із реструктуризації повинні бути відокремлені від роботи кредитних менеджерів та підпорядковані окремому керівництву. Групи із реструктуризації повинні бути незалежними від тих, хто пропонував або ухвалював рішення про надання кредитів, які стали непрацюючими.

6. Звітування. Держбанки повинні звітувати про роботу з проблемною заборгованістю (уключаючи, зокрема, реструктуризацію) кожні півроку(перший звіт очікується в лютому 2019 року) для формування загального звіту Міністерством фінансів України та його опублікування [4].

Отже, у результаті дослідження можна зробити висновок, що баланси банків нині перевантажені проблемними боргами. Значна кількість проблемної заборгованості в кредитних портфелях банків протягом тривалого часу вказує на те, що банки самотужки таку проблему вирішити не в змозі. Крім того, такий стан речей свідчить, що банки практично не захищені перед недобросовісними клієнтами. Дослідження свідчить про необхідність поєднання зусиль банків із національним регулятором в лиці НБУ задля вирішення питання проблемних кредитів, шляхом створення дієвого механізму їх регулювання та реструктуризації. Завдяки гармонізації фінансового законодавства з нормами цивільного права України, та врахування світового досвіду буде можливим оперативно й ефективно працювати на повернення проблемних боргів [5].

Список використаних джерел:

1. Клименко Д. Б. Механізм державного регулювання проблемних кредитів. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, червень 2018. № 9(37). С. 125–130.
2. Інтернет-представництво НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123459
3. НБУ оприлюднив рекомендації для держбанків з реструктуризації непрацюючих кредитів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1772520-nbu-oprilyudniv-rekomendatsiyi-dlya-derzbankiv-z-restrukturyzatsiyi-nepratsyuyuchikh-kreditiv>
4. Рекомендації для держбанків з реструктуризації непрацюючих кредитів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=85642620
5. Сич О. А. Оцінка прибутковості банківської системи України [Текст] / О. А. Сич, В. Ю. Романюк // Молодий вчений. — 2018. — №10.

Браточенко О.О.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Сич О.А

Львівський національний університет імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

Поняття трансфертного ціноутворення (ТЦ) в Податковому кодексі України (ПКУ) було введено 1 вересня 2013 року. З кожним роком законодавча база розширюється та наближується до міжнародних норм, щоб повертати недоотримані податкові надходження, запобігати виведенню капіталу в офшори та використання схем ухилення від оподаткування. Тобто, функціонування трансфертного ціноутворення в Україні є актуальним та потребує опрацювання.

Трансфертне ціноутворення – це процес визначення трансфертної ціни, сукупність економічних відносин, які виникають у процесі визначення трансфертної ціни на будь-який об'єкт торгівлі між пов'язаними компаніями або структурними підрозділами однієї компанії, якщо об'єкт торгівлі перетинає митний кордон.

Трансфертну ціну можна визначити, як ціну, що встановлюється на об'єкт торгівлі або послуги між пов'язаними компаніями або структурними підрозділами однієї компанії, у випадку перетинання кордону об'єктом торгівлі [1, с. 16].

Податковий контроль за ТЦ ґрунтується на принципі «витагнутої руки» (Arm's length principle) – міжнародному стандарті, погодженому державами-членами Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) та країнами, які не є членами цієї організації (понад 70 країн світу) [2]. Даний принцип полягає в тому, що обсяг оподаткованого прибутку, отриманого платником податку, який бере участь в одній чи більше контрольованих операціях, вважається таким, що відповідає принципу «витагнутої руки», якщо умови зазначених операцій не відрізняються від умов, що застосовуються між непов'язаними особами у співставних неконтрольованих операціях. При цьому, контрольованими операціями (КО) є господарські операції платника податків, що можуть впливати на об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємств платника податків. Господарські операції визнаються контрольованими, якщо:

- річний дохід платника податків від будь-якої діяльності, визначений за правилами бухгалтерського обліку, перевищує 150 мільйонів гривень (за вирахуванням непрямих податків) за відповідний податковий (звітний) рік;
- обсяг таких господарських операцій платника податків з кожним контрагентом, визначений за правилами бухгалтерського обліку, перевищує 10 мільйонів гривень (за вирахуванням непрямих податків) за відповідний податковий (звітний) рік [3]. Відповідно, контрольовані операції визнаються зіставними з неконтрольованими, якщо [3]:
 - характеристика товарів (робіт, послуг), які є предметом операції;
 - функції, які виконуються сторонами операції, активи, що ними використовуються, умови розподілу між сторонами операції ризиків та вигод, розподіл відповідальності між сторонами операції та інші умови;
 - стала практика відносин та умови договорів, укладених між сторонами операції, які істотно впливають на ціни товарів (робіт, послуг);
 - економічні умови діяльності сторін операції, включаючи аналіз відповідних ринків товарів (робіт, послуг), які істотно впливають на ціни товарів (робіт, послуг);
 - бізнес-стратегії сторін операції (за наявності), які істотно впливають на ціни товарів (робіт, послуг).

Встановлення відповідності умов контрольованої операції принципу «витагнутої руки» здійснюється за одним із таких методів: порівняльної неконтрольованої ціни, ціни перепродажу, «витрати плюс», чистого прибутку, розподілення прибутку. Кожен метод визначається відповідно від аналізованих транзакцій та доступної інформації [3].

Якщо умови в одній чи більше контрольованих операціях не відповідають принципу «витагнутої руки», прибуток, який був би нарахований платнику податків в умовах контрольованої операції, що відповідає зазначеному принципу, включається до оподаткованого прибутку платника податку .

Тобто, платник податку зобов'язаний враховуючи все, зазначене вище віднайти ринкову ціну неконтрольованих зіставних операцій та порівняти її з вартістю контрольованої. Усі кроки повинні відобразитися у документації, яку платник подає до контролюючих органів.

Головним рекомендаційно-методичним міжнародним документом в галузі податкового регулювання трансфертного ціноутворення є Настанови ОЕСР, загальну методологію якої викладено у 39 статті ПКУ. Україна націлена на виконання плану BEPS (Base erosion and Profit Shifting) – це проект ОЕСР з розробки заходів протидії ухилення від оподаткування та виведення капіталу в офшори.

Важливо зазначити, що за результатами п'яти звітних періодів (2013-2017 рр.) платниками податків подано 12,2 тис. звітів про здійснені КО. Найбільша кількість платників податків, які здійснюють контрольовані операції, зареєстровані в Офісі ВПП (великих платників податків) – 37,4 %, Головному Управлінні ДФС м. Києва – 23 % платників та Київській області – 4,6 %. У 2017 році основними країнами, з резидентами яких здійснювались найбільші за обсягами контрольовані операції (крім банківських операцій), були Швейцарія – 36 % та Кіпр – 8 %. За результатами цих перевірок донараховано податку на прибуток підприємств в сумі 632 млн. грн., зменшено від'ємне значення об'єкту оподаткування податком на прибуток на 5,3 млрд. грн., донараховано ПДВ – 13,7 млн. грн., нараховано пені – 69 млн грн [4].

Окрім цього, у структурі Державної фіскальної служби України створено Департамент трансфертного ціноутворення та міжнародного оподаткування, який об'єднав профільних фахівців із різних підрозділів контролюючих органів. Відповідне управління також утворено у складі Офісу ВПП [5].

Таким чином, ТЦ в Україні постійно розвивається та вдосконалюється з кожним роком, сприяє поверненню до Державного бюджету частину податкових надходжень, зменшує величину виведеного капіталу. Тобто, регулювання ТЦ необхідне, оскільки підприємства схильні використовувати схеми для уникнення оподаткування, виводити прибуток в офшорні зони, продавати товари або надавати послуги пов'язаним сторонам, занижуючи вартість, щоб сплачувати меншу величину податку. Отже, Україна повинна і надалі впроваджувати міжнародні правила щодо ТЦ та збалансувати систему оподаткування таким чином, щоб великим платникам податків було вигідно сплачувати податки в Україні.

Список використаних джерел

1. Дзюба П. Трансфертне ціноутворення: економічний зміст і специфіка // *Економіка України*. – 2006. – №1. – С.14-22.
2. Загальні відомості. Трансфертне ціноутворення [Електронний ресурс] // Державна фіскальна служба України. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/transfertne-tsinoutvorenna/zagalni-vidomosti/>.
3. Податковий кодекс України // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)* [Електронний ресурс] . – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – ст.112. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Платниками подано 2,1 тис. звітів про здійснені контрольовані операції у 2017 році на суму майже 1,6 трлн грн. [Електронний ресурс] // Державна фіскальна служба України. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://sfs.gov.ua/media-tsentri/novini/367675.html>.
5. У ДФС створено департамент з питань трансфертного ціноутворення [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/u-dfs-stvoreno-departament-z-pytan-transfertnoho-tsinoutvorenna?category=novini-ta-media&subcategory=vsi-novini>.

Гаврецька І.І.
Науковий керівник: д.е.н., доц. Ситник Н.С.
Львівський національний університет імені Івана Франка

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Міжнародна торгівля займає важливе місце для економіки України. З процесами інтеграції та глобалізації, введення зони вільної торгівлі Україна все більше заглиблюється в економічні відносини з іншими країнами, зокрема з країнами ЄС.

Зовнішньоторговельні операції Україна здійснює з партнерами з 226 країн світу, зокрема експортує товари і послуги до 198, а імпортує з 207 країн. Суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності (підприємствами), що здійснювали зовнішню торгівлю в експорті 15,6 тис. одиниць, а в імпорті – 24,9 тис. одиниць. [1]

ЄС активно підтримує торговельно-економічні відносини з Україною. Зовнішньоторговельний обороту між Україною і країнами ЄС у 2017 р. склав 38,3 млрд дол. США, зокрема експорт – 17,5 млрд дол. та імпорт – 20,8 млрд дол. Товарооборот зріс на 22,5 %, порівняно з 2016р.: товари зросли на 25,1 %, послуги – на 7,5 %. Загальний експорт зріс на 26,7 %, зокрема товари на 29,9 %, а послуги на 10,8 %. Загальний імпорт зріс на 19,1 %, у т.ч. товари на 21,3 %, а послуги на 3,4 %. [1]

Згідно зі статистичними даними можна виділити топ 5 груп товарів, що Україна експортувала до ЄС у 2018р.: недорогocінні метали та вироби з них- 22%, продукти рослинного походження-8,3, машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання-14,2%, мінеральні продукти-13,4%, жири та олії тваринного або рослинного походження-5,7%. А також топ 5 груп товарів, які імпортувалися в Україну з ЄС у 2018 р.: машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання-22,1%, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості-17,3%, мінеральні продукти-14,0%, Засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби-10,0%, полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них-7,3%. [1]

Якщо брати до уваги географічну складову, то частка країн ЄС в торгівлі товарами з Україною становила: Німеччина – 18,8 %, Польща – 16,1 %, Італія – 10,7 %, Угорщина – 6,5 %, Нідерланди – 6,1 %, Франція – 5,2 %, Іспанія – 4,8 %, Чехія – 4,1 %, Румунія – 3,4 %, Велика Британія – 3,3 %, інші – 21,1 %. [1]

Прем'єр-міністр України заявив, що Україна впевнено нарощує обсяг взаємної торгівлі з Європейським Союзом. Вже понад 10 тисяч українських компаній працюють на європейському ринку. [2]

Євросоюз стає важливим ринком для українського експорту. За п'ять місяців 2018 року Україна експортувала товарів до Євросоюзу на суму 8,2 мільярда доларів. Частка ринку ЄС у загальному обсязі експорту України наразі складає 41,7 відсотки. [2]

Кількість українських компаній, які експортують свою продукцію до Євросоюзу, зросла удвічі за час дії зони вільної торгівлі (ЗВТ) між Україною і ЄС. Поглиблена та всеохопна зона вільної торгівлі між Україною і ЄС фактично діє з 1 січня 2016 року. У повному ж обсязі угода про асоціацію та ЗВТ набула чинності 1 вересня 2017 року. [2]

За даними державної служби статистики Україна експортувала товарів на 15,5 мільярдів доларів, імпортувала - на 16,9 мільярда. Порівняно з минулим роком ці показники зросли більш, як на 10 відсотків. Негативне сальдо рік до року зросло з 0,97 до 1,42 мільярда, повідомляється на сайті відомства. [3]

Зазначається також, що експорт українських товарів до Росії скоротився порівняно з аналогічним періодом минулого року на шість відсотків, до 1,19 мільярда доларів. Натомість імпорт російських товарів навпаки зріс - на 31 відсоток до 2,56

мільярда доларів. Негативне сальдо торгівлі з Росією досягло за чотири місяці таким чином вдвічі гірше аналогічного показника минулоріч. [3]

З 1 січня 2019 року між Україною та ЄС застосовуються положення Конвенції Пан-Євро-Мед – розширення доступу для українських експортерів на ринки 24 сторін-учасниць. [4]

У 2018 році активно почала розвиватися система державної підтримки експортерів. Було створено Експортно-кредитне агентство, також створено ДУ «Офіс з просування експорту України» та експортний веб-портал. Не менш важливим є завершення переговорів щодо Угоди про вільну торгівлю з Ізраїлем та активізація переговорів щодо Угоди про вільну торгівлю з Туреччиною. [4]

Досліджуючи ввізні мита, то за оцінками МЕРТ, в рамках автономних торговельних преференцій були обнулені мита ЄС на 94,7 % товарної номенклатури промислових товарів, а за 83,4 % сільськогосподарських товарів та товарів харчової промисловості ЄС скасував мита, а до 15,9 % почали діяти тарифні квоти. Останнє інтерпретується як заборони на експорт, тобто при перевищенні тарифної квоти застосовується мито. За розрахунками Інституту економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД), середня ставка мита для українських товарів впала з 4,9 % до 0,5 %, середньозважена – з 5,0 % до 2,6 %. [5]

Таким чином, проаналізувавши товарну структуру зовнішньої торгівлі України з ЄС внаслідок запровадження зони вільної торгівлі, бачимо небезпечну для України диспропорційність, оскільки Україна здебільшого експортує в ЄС сировину, в той час як ЄС експортує високотехнологічні товари. Також бачимо, що зросла частка європейських країн в структурі зовнішньої торгівлі України. Однак товарна структура експорту України в ЄС залишалась сталою протягом останніх років, незважаючи на анексію Криму та воєнні дії на сході країни. Проте зниження ввізних мит ЄС не призвело до різких змін у структурі зовнішньої торгівлі.

На сучасному етапі українські виробники мають можливість збільшити експорт своїх товарів на ринок ЄС, оскільки Україна відкриватиме ринок протягом трьох-семи років, в той час як ЄС вже скасував ввізні мита в повному обсязі і негайно для більшості товарів.

Модернізація торгової політики України зумовлена двосторонньою торговельною інтеграцією внаслідок реалізації поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі. Визначальними домінантами можна вважати: зростання товарообороту між країнами та зростання частки європейських країн в структурі зовнішньої торгівлі України; зменшення ввізних мит; покращення умов доступу до ринку; гармонізація законодавства; встановлення тарифних квот; істотне зниження нетарифних бар'єрів у торгівлі; домовленості країн стосовно удосконалення роботи митниць; гармонізації системи технічного регулювання; системи стандартизації, метрології, оцінки відповідності та ринкового нагляду; санітарних та фітосанітарних заходів; посилення захисту прав інтелектуальної власності. Прогнозування та моделювання зовнішньоторговельного обороту між Україною та ЄС товарами в цілому, та товарами АПК зокрема, на основі використання гравітаційної моделі, демонструє, що виразно простежується значний вплив економічного зростання ВВП ЄС. Так, при зростанні ВВП ЄС на 1 дол. США зовнішньоторговельний оборот усіх товарів зростає на 0,887 дол. США, а двосторонній обіг товарами АПК – на 1,693 дол. США. [5]

За останні роки для України, як і для більшості країн з ринком, що формується, значно підвищилась і продовжує зростати залежність економічного зростання від експорту. Прогноз експорту з України до країн ЄС динамічно зростатиме до 22503,8 млн дол. США у 2022 р. [5]

Список використаних джерел:

1. Публікація документів Державної Служби Статистики України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/menu/menu_u/zed.htm
2. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.dw.com/uk/%D0%B3%D1%80%D0%BE%D0%B9%D1%81%D0%BC%D0%B0%D0%BD-%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B4-10-%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%8F%D1%87-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B9-%D0%B7-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%8E%D1%8E%D1%82%D1%8C-%D0%BD%D0%B0-%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D1%83-%D1%94%D1%81/a-44871414>
3. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=13207b24-dd6a-4ec9-b647-4849fe787050&title=MizhnarodnaTorgivliaUkraini-Pidsumki2018-Roku>
5. Балежентіс Альвідас, Яценко Ольга Асиметрії торговельної інтеграції України та ЄС. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://iejjournal.com/journals/28/2018_2_Basenentius_Yatsenko.pdf

Горанська Н.В.

Науковий керівник: д.е.н., доц. Ситник Н.С.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Регіоналізація та децентралізація стали провідними принципами європейської й світової політики, що вплинуло на зростання важливості багаторівневого управління розвитком територій. Процеси децентралізації, що відбуваються у більшості європейських країн, супроводжуються введенням принципів досконалого управління під впливом європейської регіональної політики.

За останні десятиліття уявлення про роль держави зазнали на Заході суттєвої трансформації, що пов'язана з фіскальною кризою держави та неспроможністю уряду погасити фінансові заборгованості перед населенням. Внаслідок економічної нестабільності держава почала застосовувати модель децентралізації, яка полягала в перерозподілі повноважень і фінансових ресурсів між центральним урядом і органами місцевого самоврядування на користь останніх.

У світі існують держави з різними типами адміністративного устрою та різними моделями бюджетного федералізму. Найбільш відомими є американська й німецька моделі. Американська будується на відносно великій самостійності окремих штатів. Часто вона розглядається як класична модель. У німецькій моделі бюджетна система базується переважно на «загальних» податках, надходження від яких розподіляються між всіма її рівнями. Основні фінансові ресурси для вирівнювання соціально-економічних умов життєдіяльності земель надходять через федеральні програми регіонального розвитку. Для України, на нашу думку, характерна модель бюджетного федералізму з переважанням централізованого компоненту.

Що стосується управління територією, то різні держави світу використовують свої моделі планування соціально-економічного зростання регіонів та подолання основних територіальних диспропорцій. Зміст сучасних планів у західних країнах визначається комбінацією його головних функціональних елементів (економічного прогнозування, індикативного планування, державного регулювання). Найбільш поширеними є середньострокові плани розвитку. Для деяких розвинених країн (Швеції, Норвегії, Бельгії) характерне кон'юнктурне короткострокове планування розвитку. У Голландії планування виступає як комбінація державних бюджетів, щорічних поточних програм і економічного прогнозування. Так, у Франції плани розвитку представлені переважно індикативними планами, через які уряд впливає на розвиток національної економіки за допомогою координації діяльності виробників і забезпечення їх інформацією.

Шведська модель планування розвитку (перша модель) передбачає поєднання інтересів монополій, профспілок, уряду та планових комісій у процесі програмування розвитку національної економіки. Програмування базується на збиранні інформації, перевірці реалістичності прогнозів і проектів з точки зору використання національного доходу на споживання і нагромадження, формування кількох варіантів розвитку.

У Японії в модель планування розвитку (друга модель) закладено макро- і мікроекономічне планування. Починаючи з повоєнних років, у країні здійснюється серія довгострокових планів економічного розвитку. Зокрема, були розроблені й реалізовані плани розвитку території країни, плани реконструкції японських островів, плани інтегрованого розселення, програми трансформації економічної структури Японії. Означена модель планування розвитку розглядається як елемент регулювання в поєднанні з іншими елементами регулювання. Структура і організаційні форми системи у даному випадку регулюються як державою, так і ринком.

У США планування розвитку (третья модель) базується на попередньому бюджетному фінансуванні й фінансовому програмуванні. Наступним кроком є використання методів внутрішньофірмового стратегічного планування. Як свідчить досвід американських корпорацій, їхнє застосування давало організаціям можливість успішно долати зміни в складному навколишньому середовищі та ефективніше використовувати ресурси. Означена модель надає можливість укладення планових угод між державою і різними формами бізнесу. Це, в свою чергу, дозволяє виробничій системі бути конкурентоспроможною і одночасно визначає вимоги державних інституцій щодо правил їх поведінки.

Упровадження стратегічного планування у США вимагало створення нових структур за участю представників населення, підприємницьких структур та місцевої влади, якими стали комісія економічного розвитку, корпорація місцевого розвитку й організації для задоволення громадських потреб. Створення таких організацій мало на меті вирішення місцевих проблем. Повноваження цих органів досить широкі: використання приватної власності для громадських потреб, випуск облігацій, одержання прибутків від проектів економічного розвитку.

Для України цікавим є досвід Франції та Польщі щодо впровадження контрактної форми стосунків між державою та регіонами. Французькі плани регіонального розвитку (у формі контрактної угоди) є одним із засобів оптимізації розподілу відповідальності за регіональне планування між різними органами державної влади. Вони визначають нормативну, правову та фінансову зацікавленість державної влади у вживанні заходів щодо розвитку країни (та її окремих регіонів) у середньостроковій перспективі.

У Франції контракти планування мають універсальний характер, кожний регіон укладає такий контракт з державою або регіоном на чотири або сім років. Перевагами такого планування є те, що обґрунтовується спільна програма дій між державою та регіональною адміністрацією.

Прогресивність контрактного планування Польщі полягає в тому, що оформлення контрактної системи взаємовідносин між регіонами (воєводствами) та центральним

урядом здійснюється через Закон «Про принципи підтримки регіонального розвитку», який передбачає рівномірність та відповідальність сторін за невиконання умов контракту.

Отже, як свідчить досвід країн з розвинутою ринковою економікою, у світі не існує єдиної, оптимальної та ефективної моделі планування соціально-економічного розвитку як країни в цілому, так і регіонів зокрема.

Світовий досвід пропонує відпрацьовану форму інституційної підтримки регіонального розвитку – агенції регіонального розвитку. Вони ефективно співпрацюють з місцевими та центральними владами у ролі головних центрів стратегічного планування й супроводження планів розвитку територій, забезпечують співпрацю влади-бізнесу-громадськості та створюють нове економічне середовище.

Отже, стабільне функціонування систем «центр-регіони» у розвинутих країнах багато в чому визначається налагодженою системою бюджетного федералізму, яка зменшує регіональні соціально-економічні нерівності та підтримує державну єдність.

Список використаних джерел

1. Демиденко С. В. Світовий досвід управління та фінансового планування регіонального розвитку // Науково-теоретичний журнал Дніпропетровської державної фінансової академії. – 2009. – № 2. – С. 106–112.
2. Шелегеда Б. Г. Ринковий механізм регіонального управління / Б. Г. Шелегеда, Р. О. Баєвська // Економіка та право. — 2009. — № 1. — С. 16 — 20.
3. Карпець С.Л. Світовий досвід управління регіональним розвитком – 2008. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/95521/91880.pdf>

Горанська Н.В., Саранчук Н.Д.
Науковий керівник: к. е. н., доц. Круглякова В.В.
Львівський національний університет імені Івана Франка

СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Міжнародний валютний ринок - це сукупність відносин у сфері торгівлі іноземною валютою та банківськими металами за межами України між банками та іноземними контрагентами. Сьогодні валютний ринок є одним з найважливіших секторів міжнародних економічних відносин [1].

На даний момент валютний ринок в Україні функціонує в період несприятливих зовнішніх і соціально-політичних чинників. Наслідком цього є негативний вплив на національну економіку та затримка інноваційного розвитку. Протягом тривалих років Україна переживала мінливість курсу української валюти, що призвело до зменшення обсягу інвестицій та експорту, соціально-економічної деградації. За останні роки курс гривні поступово зменшувався, проте у 2019 році – зріс та зміцнився.

На початок січня 2017 року він становив 27,19 грн за 1 долар США. Проте, уже на початку 2018 року курс гривні дорівнював 28,06 грн., що на 0,87 грн. більше, ніж у 2017. На даний момент курс гривні становить 26,2 грн. Це на 0,99 грн менше, ніж в 2017 році і на 1,86 грн менше ніж в 2018 році [2].

Незважаючи на зміцнення гривні, економічна ситуація в світі та Україні говорить про те, що впродовж 2019 р. гривня може помітно девальвувати. Слід звернути увагу на те, що в Україні на даний момент слабка економіка і вона не може забезпечити сильну валюту, тому девальвація гривні неминуча. Економічний експерт Віктор

Скаршевський зазначив, що якщо ціни просідають, як це було в 2008-2009 або 2014-2015 роках, то в Україні буде потужна хвиля девальвації.

Україна є країною з сировинною економікою, тому її ВВП залежить, перед усім, від рівня зовнішніх цін щодо основних експортних товарів (метал, руда, зерно), які є основними джерелами надходження валюти в нашу країну. Проте, воєнні дії на сході країни, де розташована велика частка підприємств видобувної та машинобудівної галузей промисловості, призвели до значного скорочення суми експортної валютної виручки, що в свою чергу, зумовило дефіцит іноземної валюти на валютному ринку України.

До переліку факторів, що посприяли девальвації гривні, варто додати і такі як: негативні ділові очікування, скорочення притоку прямих іноземних інвестицій, суттєве зростання витрат на обслуговування державного боргу, девальвація валют країн торгових партнерів тощо. Крім цих факторів, варто згадати і про сезонні та психологічні фактори, що також сприяють падінню курсу національної валюти країни [3]. Екс-міністр економіки (1997-1998 рр.) Віктор Суслів заявив, що одним з основних показників щодо можливості девальвації – це стан поточного платіжного балансу. Цей показник наразі негативний і, на жаль, протягом останніх років тільки погіршується.

Теперішній етап економічного життя України характеризується кризою, яка спричиняє: дефіцит державного бюджету, безконтрольну емісію та інфляцію, штучне і надмірне цінове регулювання, зменшення виробництва й експорту. Ці чинники виникають, коли порушується динамічна рівновага економіки країни, що безпосередньо послаблює дію курсоутворюючих чинників, заходів щодо регулювання національного валютного курсу державою, а також знижує ефективність валютного курсу щодо виконання своїх основних функцій. Одним із методів вирішення даних проблем є удосконалення валютного законодавства України.

Серед напрямів удосконалення чинного валютного законодавства варто, перш за все, виділити уточнення та розмежування термінів «право власності на валютні цінності», «валютні операції», «уповноважені банки», «іноземна валюта» і «валюта України», «резиденти», «нерезиденти», «валютні цінності», «валютна виручка» тощо.

Крім того, необхідно обмежити загальний розмір штрафних санкцій за порушення резидентами термінів розрахунків під час здійсненні експортно-імпорتنих операцій.

Також потрібно зменшити суми штрафів для уповноважених банків, оскільки штраф за ці порушення значно перевищує дохід банку від здійсненої операції та власні активи, які можуть на цей час перебувати в його розпорядженні, що може створити реальну загрозу ліквідності цього банку [3].

З метою забезпечення економічної безпеки країни необхідно передбачити збереження повноважень органів валютного регулювання та контролю, які перешкоджатимуть раптовому відпливу короткострокового капіталу, що, у свою чергу, унеможливить виникнення надмірного тиску на обмінний курс та дестабілізацію валютного ринку.

Також необхідно розробити набір гнучких інструментів, які зможуть оперативно запроваджувати окремі валютні обмеження, що відповідатимуть конкретним ситуаціям, які можуть виникнути у валютних правовідносинах на валютному ринку. Потрібне чітке, послідовне визначення й окреслення валютних операцій резидентів і нерезидентів, які потребують ліцензування.

У законодавстві необхідно закріпити загальне правило, яке забороняє здійснення валютних операцій в іноземній валюті між резидентами, та одночасно встановити перелік валютних операцій, які можуть здійснюватися між резидентами [3].

На основі викладеного можна зробити висновок, що на сьогодні розвиток валютних ринків є одним із ключових факторів нормального функціонування світової економіки та міжнародної торгівлі. Тому необхідно кардинально та з користю змінювати валютне законодавство. Це дасть змогу вдосконалити нормативно-правову базу України та

привести її у відповідність до вимог Європейського Союзу, розширить можливості суб'єктів господарювання ефективно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність, створюватиме сприятливі умови для залучення іноземних інвестицій в економіку України. Зазначені вище заходи удосконалення валютного законодавства в змозі забезпечити стабільність курсу національної валюти, а також збалансувати пропозицію та попит на внутрішньому валютному ринку.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19>
2. Показники валютного ринку України. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/control/uk/curmetal/detail/currency?period=daily>
3. Химич І. Валютний ринок України: оцінка тенденцій зміни та основні антикризові заходи політики стабілізації [Електронний ресурс] / Ірина Химич, Наталія Юрик, Ірина Котовська // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2018. — Вип. 1 (18). — С. 149-165. — Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2018/18hiqzps.pdf>.

Капітанчук М.В.

Науковий керівник: к. е. н., доц. Круглякова В.В.

Львівський національний університет імені Івана Франка

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Між Україною та Європейським Союзом (ЄС) 16 вересня 2014 р. відбулось синхронне ратифікування Угоди про Асоціацію, і з 1 листопада 2014 р. було введено тимчасове застосування цієї Угоди, окрім Розділу IV «Торгівля та пов'язані з торгівлею питання», який містить положення про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, що вступив у дію з 1 січня 2016 р. [1]. Ратифікація Угоди про асоціацію та амбітні плани на інтеграцію з ЄС розпочали новий етап формування сучасних підходів до реалізації митної справи в Україні. Підписавши ряд договорів з Європейським Союзом (ЄС), Україна взяла на себе низку зобов'язань щодо реформування митної справи шляхом імплементації та введення в дію європейських норм і стандартів.

Задля забезпечення стабільності й поступового введення змін у суспільно-важливі сфери уряд прийняв Стратегію сталого розвитку «Україна–2020», відповідно до якої було схвалено низку конкретизуючих нормативно-правових актів у напрямку реформування органів, що реалізують державну митну та податкову політику. Наприклад, Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки, яка встановлює загальні напрямки внесення змін та результат, який повинен бути досягнутим [2].

З огляду на напрямок євроінтеграції України потрібно зазначити, що українське національне законодавство, в тому числі митне законодавство України, містить вагомі відмінності від стандартів ЄС. Вітчизняне законодавство відповідає лише 300-400 із 10 000 митних стандартів ЄС. Адаптація митного законодавства України до визнаних міжнародних стандартів і норм відбувається досить повільно. Причиною слугує те, що

встановлення норм відбувається без офіційного приєднання до міжнародних конвенцій. Дослідники вважають, що наразі Україна повинна приєднатися до таких конвенцій, як А.Т.А. (Брюссель, 1961 р.), Конвенції про спільну транзитну процедуру (Женева, 1987 р.), Європейської угоди про найважливіші лінії міжнародних комбінованих перевезень тощо. Приєднання до міжнародних конвенцій є обов'язковою умовою вступу до ЄС [3].

З моменту підписання Угоди про асоціацію України та ЄС відносини сторін почали формуватися активніше в форматі економічної співпраці. На форумі Ялтинської європейської стратегії (YES) провели опитування, яке показало, що 48% жителів Німеччини, Франції, Великобританії, Італії, Нідерландів, Польщі та Литви підтримують вступ України в ЄС. При цьому 79% вважають, що Україна стане членом ЄС в найближчому майбутньому.

Виявляючи намір про вступ до ЄС, Україна стала на шлях впровадження низки реформ, і на даний час Державна митна політика України втілила такі позитивні зміни:

1) органи ДФС тісно взаємодіють із суб'єктами ЗЕД. Завдяки цій взаємодії Державний бюджет України отримує більше митних надходжень;

2) проходить активна робота щодо приведення законодавства України у сфері інтелектуальної власності з метою недопущення незаконного перевезення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон України;

3) введено систему електронного декларування, автоматизовану систему «Єдине вікно» в пунктах пропуску та у місцях митного оформлення товарів. В результаті значно спрощено митні процедури та зменшено час на їх проведення. Це полегшує ведення бізнесу та усуває можливості для корупції на митниці;

4) розпочато міжнародну співпрацю органів ДФС з метою протидії корупції та організованій злочинності. Даний аспект є надзвичайно важливим, оскільки на сьогоднішній день корупційні схеми та відмивання грошей у зовнішньоекономічній сфері є найчастішими злочинами, що зустрічаються у ЗЕД [4,ст.105-109];

5) запроваджено фото- та відеофіксацію митних перевірок. Результат – сильніший контроль над працівниками митниці та зменшення корупції;

6) відбувся запуск роботи Міжвідомчого цільового центру та мобільних груп для боротьби з корупцією на митниці. Оперативні виїзди мобільних груп за орієнтуваннями від аналітиків Таргетинг-центру виявляють порушення законодавства як митними органами, так і представниками бізнесу, і реагують на ці правопорушення. Це зменшує корупцію та зловживання на митниці [5].

Вагомим досягненням у процесі імплементації митного законодавства України до міжнародних норм і стандартів стало прийняття у 2012 році Митного кодексу України (МК України), норми якого приведено у відповідність до вимог Кіотської конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур [6]. Серед його новацій стало запровадження інституту уповноважених економічних операторів в Україні; включення до його складу максимальної кількості норм прямої дії; введено поняття «компроміс у митній справі»; передбачено повноцінне функціонування системи аналізу ризиків.

До позитивних змін в митній політиці варто також додати і реформування ДФС. У березні 2017 року Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію реформування ДФС, яка охоплює і митну політику України. Ця Концепція отримала рекомендації від Європейської Комісії та Митно-прикордонної служби США. Під час створення Концепції Міністерство фінансів України взяло до уваги митні стандарти ЄС (CustomsBlueprints). Відповідно до положень цього нормативного акту передбачається впровадження єдиних стандартів визначення митної вартості та класифікації товарів, мають бути створені певні автоматизовані рішення, основним завданням яких є блокування сумнівних митних операцій, встановлення балансу в часі під час здійснення митного

оформлення тощо. Тобто, дана Концепція за допомогою таких кроків має забезпечити митну політику України на тому рівні, який від нас вимагає Європейський Союз [7].

Таким чином, основними напрямками реформування української митниці є:

- здійснення імплементації митного законодавства, що відповідає міжнародним стандартам та стандартам ЄС, що полягає у завершенні впровадження нормативно-правової бази, необхідної для імплементації МК України;

- вдосконалення МК України з урахуванням законодавства ЄС та рекомендацій;

- запровадження митного контролю, який здатний аналізувати ринки та визначення організаційного забезпечення;

- підготовка законодавства у таких сферах, як контроль прекурсорів, піратської продукції;

- забезпечення належного функціонування митниці, а саме: встановлення спрощеної митної процедури, забезпечення підвищення кваліфікації працівників у сфері митної політики, модернізація митних лабораторій;

- посилення комп'ютеризації митної адміністрації, а також запровадження Політики митної етики відповідно до європейських стандартів, підвищення рівня довіри з боку підприємницьких структур та впровадження громадського контролю за діяльністю митних органів, стабільність митного законодавства [3].

На основі викладеного можна зробити висновок, що в умовах інтеграції виконання вимог щодо здійснення трансформацій у державній митній справі є одним із першочергових завдань держави. Проведення ефективної митної політики України сприятиме: спрощенню доступу до ринку збуту українських товарів у ЄС; припливу іноземних інвестицій; покращенню економічного іміджу України у світі; швидкому реформуванню економіки; можливості знижувати свої імпорتنі ввізні мита терміном до 10 років; можливості уникнення антидемпінгових мит тощо.

Список використаних джерел

1. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Міжнародний документ від 27.06.2014 зі змінами та доповненнями від 30.11.2015 – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
2. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 №415-р [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/415-2017-p>.
3. Войтенко І. С., Мазурець О. О. Реформування митної політики та безпеки в Україні в умовах євроінтеграції. // Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). Вип. 1–2 (10–11) 2018. - С. 72.
4. Гуцу С.Ф. Проблеми митного регулювання в Україні в умовах євроінтеграції / С.Ф. Гуцу // Гуманітарний часопис. – 2013. - №4. – С.105-109.
5. Міністерство Фінансів України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/news/organi-v-kompetencii-mfu/reforma-mytnytsi>.
6. Митний кодекс України станом на 13.03.2012 № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
7. Концепція реформування системи органів, що реалізують державну податкову і митну політику // Урядовий кур'єр. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249858653.

Корень Д.О.
Науковий керівник: к.е.н., доц. Ясіновська І.Ф.
Львівський національний університет імені Івана Франка

МІЖНАРОДНЕ ФІНАНСОВЕ ТА ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ЯК ПОТУЖНЕ ДЖЕРЕЛО ТА ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Міжнародне фінансове та технічне співробітництво з міжнародними організаціями – це потужне джерело та ефективний інструмент економічного розвитку будь-якої держави. В рамках інтеграції України та Європи посилюється співпраця з ЄБРР. В серпні 1992 року відповідно до Указу Президента України «Про членство України в Європейському банку реконструкції та розвитку» Україна стала дійсним членом ЄБРР. Банк здійснює фінансування інвестиційних проектів розвитку у приватному та державному секторі.

Підтримка сектору МСБ – один із пріоритетів ЄБРР у межах Ініціативи розвитку малого бізнесу (Small Business Initiative), яка діє в Україні з липня 2014 р. Разом з Європейським Союзом та урядом Швеції ЄБРР надає Україні гранти на розвиток МСБ, яким керують жінки – Програма “Жінки в бізнесі”. Її унікальність полягає в комплексному підході до розвитку жіночого підприємництва в Україні. Програма надає можливість жінкам розвивати свій бізнес за рахунок грантів:

- на бізнес-консультації із приводу розроблення стратегії компанії, розвитку маркетингу, вдосконалення організаційної структури та операційної діяльності, на організацію інформаційно-комунікаційних послуг, формування інженерних рішень, забезпечення фінансового управління та енергоефективності;

- на бізнес-коучинг із розвитку стратегії, маркетингу, організаційного розвитку / операційної діяльності, реалізацію проектів наставництва/менторства для жінок – перших осіб у бізнесі, що здійснюється за підтримки міжнародної організації Cherie Blair Foundation, проведення тренінгів для жінок-підприємців з діджитал-маркетингу, операційного розвитку та управління фінансами;

- доступ до фінансування через кредитні лінії, що відкриваються місцевими банками спеціально для жінок-підприємців, задіяних у МСБ;

- доступ до ноу-хау.

Проект триває з 2016 по 2022 та фінансується бюджетом ЄС у розмірі 5,035 млн євро. Програма спеціально орієнтована на малі та середні підприємства, очолювані жінками, зі штатом співробітників менше 250 осіб та з річним обігом менше 50 мільйонів євро або з підсумковим балансовим показником не більше 43 мільйонів євро. Для того, щоб суб'єкт бізнесу міг прийняти участь у цій програмі, необхідно, щоб особа, яка несе відповідальність за оперативне управління бізнесом, була жінкою. МСП під керівництвом жінок в усіх галузях (тобто МСП, в яких жінка несе відповідальність за загальне оперативне управління діяльністю та може також частково або повністю володіти бізнесом).

В рамках проекту з кінця 2015 року до середини 2017 року було виділено понад 36,3 млн євро шести банкам-партнерам у регіоні. Понад 576 жінок скористалися доступом до ноу-хау, у тому числі через 246 консультативних проектів у регіоні.

Жінки-підприємниці в західній Україні можуть отримати підтримку від "Банку Львів", який приєднався до ініціативи ЄБРР "Жінки в бізнесі", підтриманої Європейським Союзом у рамках ініціативи "EU4Business". ЄБРР надав "Банку Львів" пакет фінансування у розмірі до 5,3 млн євро для подальшого кредитування підприємств і закладів торгівлі під керівництвом жінок.

Програма також пропонує проекти консультативних послуг з елементами навчання, наставництва і довгострокового коучингу, щоб надавати жінкам-підприємницям знання та впевненість для здійснення наступного кроку в розвитку їх бізнесу. У рамках програми "Жінки в бізнесі" також надаватиметься цінна технічна підтримка для фінансових установ, аби вони могли краще обслуговувати підприємства, керовані жінками.

Ще одна програма EU4Business - Кредитна лінія ЄБРР-спільна ініціатива ЄС та ЄБРР для надання українським МСП допомоги з метою фінансування їх інвестицій, що дозволить їм скористатися можливостями, доступними у рамках DCFTA (Глибока і всеосяжна зона вільної торгівлі).

DCFTA (Глибока і всеосяжна зона вільної торгівлі) вступила в силу 1 вересня 2014 року разом з Угодою про Асоціацію. Це створює основу для модернізації міжнародних торговельних відносин та економічного розвитку України шляхом відкриття ринків, гармонізації законів, стандартів та правил з вимогами ЄС та реалізації подальших реформ у сфері торгівлі, включаючи стандарти гігієни сільськогосподарської та харчової продукції та гармонізації норм щодо промислової продукції.

Кредитну лінію ЄБРР-EU4Business, яка складається з кредитного/ лізингового фінансування та гранту (кешбек – повернення частини вартості) за кошти ЄС, було створено ЄС та ЄБРР в 2016 році. Ця ініціатива покликана надати підтримку МСП України та підприємцям на шляху узгодження їхньої господарської діяльності з Директивами ЄС, допомагаючи їм скористатися новими ринковими можливостями завдяки інвестиціям у модернізацію їхніх виробничих процесів і послуг.

Програма пропонує кредити та фінансування за допомогою лізингу, що надаються через місцеві партнерські фінансові установи в Україні, гранти розміром до 15% від суми фінансування, що підлягають сплаті після успішного впровадження проекту, технічну допомогу, надану міжнародною командою експертів – ця технічна допомога безкоштовна для МСП, які інвестують в нову техніку та нові технології відповідно до директив ЄС.

Основні переваги програми:

1.Доступність – 10-15% грант за принципом кешбек (повернення частини вартості) зменшує вартість фінансування інвестиції;

2.Гнучкість – програмою можна скористатися для будь-якої інвестиції, яка допомагає компанії відповідати більш вимогливим директивам ЄС, підвищуючи тим самим ринковий потенціал та рентабельність;

3.Передбачуваність – фінансування надається у гривні на 3 – 5 років;

4.Простота – немає суворих граничних показників для прийнятності (напр., немає мінімального значення IRR (внутрішня норма прибутку);

5.Акцент на якості – всі прийнятні інвестиції покращують якість продукції, збільшуючи при цьому доступ до ринку як вдома, так і за кордоном;

6.Зменшена база витрат – результатом практично всіх прийнятних інвестицій є скорочення споживання енергії та ресурсів, зменшення бази витрат та підвищення конкурентних переваг;

7.Імідж «зеленого» бізнесу – практично всі прийнятні інвестиції зменшують кількість забруднювачів, наприклад, викидів парникових газів;

8.Безкоштовна експертна підтримка – прості процедури у поєднанні з технічними консультаціями, які пропонує група експертів, допоможуть прокласти шлях до нових ринків

Отже, співпраця України з міжнародними, зокрема європейськими, організаціями в контексті інтеграції є потужним джерелом підтримки та розвитку малого та середнього бізнесу. Важливою складовою є бізнес керований жінками, на його підтримку спрямований проект ЄБРР «Жінки в бізнесі», який на сьогодні успішно

функціонує. Також співпраця з ЄБРР пропонує можливість українському бізнесу якісно та швидко переорієнтуватися на європейський ринок.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Банк Львів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.banklviv.com>.

2. Європейська ініціатива EU4Business, проект «Жінки в бізнесі». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eu4business.eu>.

Педченко І. І.

Науковий керівник – д.е.н., професор Ситник Н.С.
Львівський національний університет імені Івана Франка

ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Перебудова економіки України на ринкових засадах супроводжується залученням нашої країни до існуючої системи світогосподарських зв'язків. Інтегрування економіки України у світове господарство підвищує роль та значення зовнішньоекономічної діяльності як підприємства, так і держави в цілому.

Зовнішньоекономічна діяльність – діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на відносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами [1].

Стабільний економічний розвиток кожної країни сьогодні розглядається у нерозривному взаємозв'язку з функціонуванням світового господарства. Беззаперечним є те, що будь-яка національна економіка є невід'ємним елементом міжнародної економічної системи та перебуває у постійній взаємодії з рештою її елементів -- країн. Якість взаємодії з іншими країнами світу все більше залежить не від ресурсозабезпеченості країни, а від тієї діяльності, яка передбачає формування та реалізацію цілого механізму побудови відносин із зовнішнім світом [2].

Саме тому для розвитку зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств необхідно вдосконалювати організаційно-економічні механізми здійснення їх зовнішньоекономічної діяльності. Шляхи підвищення ефективності експортної діяльності підприємства, наведено в табл. 1.

Таблиця 1

№	Напрямок вдосконалення	Характеристика
1.	Управління експортною діяльністю на підприємстві	Моніторинг процесу прийняття рішень стосовно експортної діяльності, включаючи планування, визначення методів ведення діяльності, встановлення відповідальності різних відділів та координації їх діяльності в рамках здійснення експортної діяльності підприємства
2.	Управлінський облік і контроль	Структура даних по продукції, облік сировини, облік технологічної маршрутизації та виробничих об'єктів
3.	Управління ресурсами	Моніторинг раціонального використання наявних ресурсів: капітальних, технічних, технологічних, трудових, маркетингових, інформаційних, безпосередньо задіяних в експортній діяльності підприємства
4.	Оцінка споживчого попиту та управління запасами	Збір та аналіз даних щодо товарів конкурентів та смаків зарубіжних споживачів, адміністрування замовлень, моніторинг; визначення необхідного розміру запасів і

		комплектуючих, а також обсягів незавершеного виробництва
5.	Оцінка експортної діяльності підприємства	Моніторинг та оцінка ефективності експортної діяльності за допомогою методів внутрішнього контролю, який включає: вивчення закордонного ринку збуту; підготовку виробництва продукції на експорт; виробництво експортованої продукції; реалізацію експортованої продукції; післяпродажне обслуговування

Протягом 2005-2018 рр. обсяг імпорту значно перевищує обсяг експорту. Найбільший розрив спостерігається у 2011-2013 рр., в часи коли макроекономічні проблеми загострилися настільки, що їхні наслідки стали помітними практично у всіх галузях, що в кінцевому випадку призвело до Революції Гідності. Протягом трьох останніх років динаміка обсягів зовнішніх операцій значно скоротились, імпорту продовжує домінувати у ЗЕД України. На рис. 1 представлено динаміку обсягів експорту та імпорту товарів і послуг за 2005-2018 рр., млрд. дол. США.

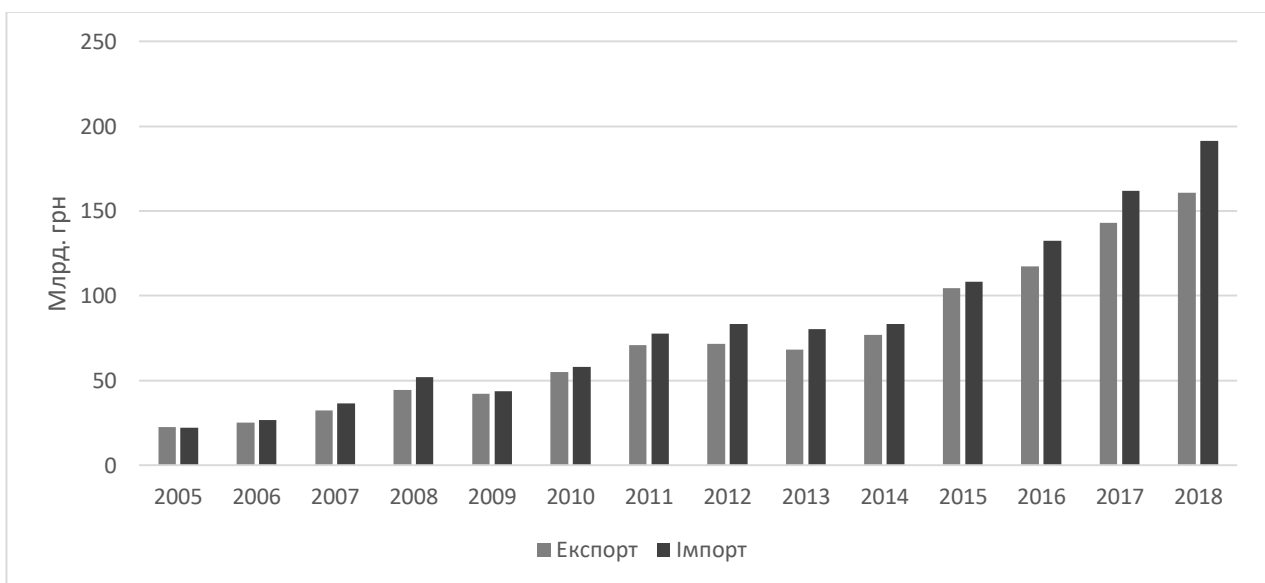

Рис. 1 - Динаміка обсягів експорту та імпорту товарів і послуг за 2005-2018 рр.

Джерело - складено на основі даних [3]*

Також до проблем, з якими стикаються підприємства України, можна віднести такі як:

1. Значна частина морально та фізично застарілої техніки. Недостатня ресурсна та технологічна гнучкість, невчасне або взагалі не впровадження провідних науково-технічних розробок у виробництво.

2. Низький рівень інвестиційної привабливості. Несприятливий інвестиційний клімат не дають змоги отримати додаткові фінансові ресурси для розвитку підприємств, встановлення провідного обладнання, наукових розробок, упровадження інновацій.

3. Дестимуляційна кредитна політика держави (недоступність кредитних ресурсів).

4. Незадовільна податкова, валютна та митна політика України.

5. Нестабільна політична ситуація в Україні, високий рівень корупції та недовіра населення до держави як гаранта виконання умов та контрактів.

6. Нераціональна географічна структура експорту товарів Україною. Ця структура експорту визначається саме потребами зарубіжного ринку, а не перевагами вітчизняних товаровиробників.

7. Найбільшим негативним чинником є ефект імпортозаміщення, який свідчить про незахищеність та нерозвиненість внутрішніх ринків України. На нашу думку, це результат економічної політики України загалом.

8. Некваліфіковані кадри. Недостатньо уваги приділено мотивації та розвитку персоналу – основної рушійної сили розвитку підприємства.

9. Ще однією суттєвою проблемою є неефективність системи менеджменту зовнішньоекономічної діяльності як підприємств, так і країни загалом. Відсутність стратегічного маркетингового підходу в управлінні підприємством, адже часто використовують прийом «короткотермінового пристосування» [4].

З метою подолання вищезазначених проблем зовнішньоекономічної діяльності Україна повинна здійснити ряд ефективних державних перетворень та розробити систему сучасних прогресивних заходів, які б дали поштовх до виходу на якісно новий рівень розвитку як у плані міжнародних відносин, так і держави загалом. Ці заходи повинні мати стратегічне значення і здійснювати позитивний вплив на розвиток та вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Зокрема, до них можна зарахувати:

- вдосконалення і прийняття відповідної законодавчої бази, яка б жодною мірою не обмежувала діяльність зовнішньоекономічних суб'єктів
- підтримка вітчизняного товаровиробника
- впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій, підвищення рівня механізації та автоматизації виробництва, залучення до управління підприємствами висококваліфікованих фахівців із відповідно високим розміром заробітної плати
- вкладення капіталу та впровадження сучасних інноваційних технологій у пріоритетні галузі розвитку з метою вирішення проблем із неякісним виробництвом товару
- нарощування потенціалу зовнішньоекономічної діяльності підприємств, шляхом створення сприятливих економічних умов для збільшення випуску вітчизняної продукції та надання послуг за рахунок модернізації виробництва, закріплення на традиційних ринках збуту та виходу на нові
- врегулювання конфліктної ситуації з Росією [5].

Отже, лише за умов усунення всіх проблем і впровадження певних заходів, зовнішньоекономічна діяльність українських суб'єктів буде ефективною, заохочуватиме все нові і нові галузі, які в кінцевому результаті дадуть значну кількість коштів, що сприятимуть розвитку України і виходу на вищий щабель світового ринку.

Список використаної літератури:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 04.10.2018 № 959-ХІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
2. Шевченко Н. Застосування адміністративно-господарських санкцій у зовнішньоекономічній діяльності / Н. Шевченко // Підприємництво, господарство і право. - 2003. - № 3. - С. 32-36.
3. Державної служби статистики України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Щербак В.Г., Лозенко А.П. Проблеми проникнення вітчизняних підприємств на зовнішні ринки // Фінанси України – 2009 - №5
5. Зосимова Ж.С. Проблеми та умови покращення зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств / Ж.С. Зосимова // Економіка. Управління. Інновації. 2013. Вип. 2 (10). С. 119–124

Себестянович І.С.
Найковий керівник: д.е.н., доц. Ситник Н.С.
Львівський національний університет імені Івана Франка

МИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

На сучасному етапі розвитку економіки проведення ефективної митної політики посідає одне з першочергових завдань для врегулювання зовнішньоекономічної ситуації та можливості інтеграції України у світовий торговельний простір, зокрема до Європейського Союзу, що є надзвичайно важливим для економіки нашої країни.

Вступ у дію Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом, а також створення на її основі розширеної зони вільної торгівлі з ЄС відкриває Україні внутрішній ринок Євросоюзу. В умовах євроінтеграції проведення митної політики набуває особливого значення та більше зосереджуються на міжнародному співробітництві та запровадженні в Україні світового досвіду митного регулювання.

Питання митної політики та ефективного її застосування в контексті євроінтеграційних відносин перебуває в працях багатьох вітчизняних науковців та вчених, зокрема К.Н. Владимірова, О.П. Гребельника, В.І. Дудчака, О.І. Зельниченка, О.В. Мартинюка, Ф.Л. Жоріна, П.В. Пашка, К.К. Сандровського, С.А. Терещенка та ін.

Варто зазначити, що основним нормативно-правовим актом регулювання митної політики в Україні є Митний кодекс України, який слугує базою для подальшого розвитку митного законодавства. Відповідно до статті 5 Митного кодексу України, державна митна політика визначається як система принципів та напрямів діяльності держави у сфері забезпечення своїх економічних інтересів та безпеки за допомогою митно-тарифних та нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі [1].

Митна політика залежить від багатьох чинників, а особливо від впливу внутрішнього середовища, складовими якого є політичний, соціальний та економічний аспекти. Зовнішньоекономічні зв'язки України з ЄС свідчать про те, що в основі взаємовідносин між країнами лежить торговельна складова.

За даними Державної служби статистики України, у січні 2018 р. експорт товарів становив 3 724,2 млн. дол. США (у т. ч. з країнами ЄС – 1 707,6 млн. дол. США), імпорт – 4 008,3 млн. дол. (у т. ч. з країнами ЄС – 1 513,7 млн. дол. США). Порівняно із січнем 2017 р. експорт збільшився на 23,5% (на 709,7 млн. дол.), імпорт – на 31,4% (на 958,5 млн. дол.). Негативне сальдо становило 284,1 млн. дол. (у січні 2017 р. також негативне – 35,3 млн. дол.). Зовнішньоторговельні операції проводилися з партнерами зі 191 країни світу [2].

Можна сказати, що на сьогоднішній день митна політика потребує більшого вдосконалення та розширення міжнародної торгівлі. Отже, необхідно покращити митно-тарифні інструменти регулювання зовнішньої торгівлі. Однак, в сучасному світі значення митних тарифів зменшується, а більшою популярністю користуються нетарифні обмеження, такі як імпорتنі кількісні квоти, антидемпінгове законодавство, «добровільне» обмеження експорту, різноманітні адміністративні правила.

В процесі формування міжнародних митних відносин в сучасних умовах, слід брати до уваги такі актуальні обставини як: сполучення контактної та бар'єрної функцій митних відносин в процесі глобалізації; підвищення рівня взаємодії митних систем; удосконалення організації управління митних органів, зокрема перехід до систем електронної обробки інформації, застосування нових інформаційних технологій; поліпшення технічних засобів контролю, а саме створення ефективних засобів контролю за переміщенням товарів, послуг, інтелектуальної власності.

Крім того, необхідно мати на увазі, що система митних відносин в Україні знаходиться на стадії реформування, багато питань перебувають в процесі

становлення та розвитку, а інтегрування України у світову економіку обумовлюють зміни митної політики.

Місія митної політики полягає в регулюванні міжнародних економічних процесів руху факторів і результатів виробництва з метою досягнення найефективнішої життєдіяльності людства. З цієї місії випливають декілька цілей та планів як митних органів світового співтовариства, так і митних органів України зокрема.

До основних цілей слід віднести підтримання тісніших митних зв'язків із іноземними державами, їх союзами та міжнародними організаціями. В пріоритеті має бути інтеграція митних відносин України з Європейським Союзом, про що говориться в Угоді про Асоціацію. Це дозволить вітчизняним підприємствам діяти на європейських ринках в умовах рівної конкуренції, збільшити інвестиції та розширити масштаби діяльності.

Однак, існують проблеми, які перешкоджають лібералізації міждержавних економічних зв'язків та стримують інтеграцію економік в єдиний господарський комплекс. До такого роду проблем відносяться: адміністративні умови, прикордонні формальності, розбіжності між митними та податковими режимами країн, санітарні норми та екологічні стандарти, що діють на території України та в країнах ЄС. Вирішення даних проблем стане новим стимулом інтеграції.

Важливе значення мають проведення заходів щодо зменшення податкових бар'єрів, усунення фізичних перешкод на шляху руху всіх факторів виробництва, лібералізації ринків державних замовлень, гармонізації технічних норм та стандартів.

Оскільки митну діяльність потрібно вдосконалювати, то перспективними напрямками її розвитку повинно бути покращення ролі митних відносин в процесі інтернаціоналізації та глобалізації; створення систем із підготовки митних служб різного рівня; розробка найсучасніших управлінських підходів до персоналу митних організацій; оцінка ефективної діяльності в різних країнах; об'єднання зусиль для боротьби з контрабандою та інші заходи.

Щоб покращити державну митну політику України, потрібно по-перше, врегулювати чинне законодавство; по-друге, запровадити ефективні концепції та реформи; по-третє, між органами Державної фіскальної служби та митними органами Європейського Союзу має проводитися активна співпраця у всіх аспектах розвитку митної політики.

Отже, можна зробити висновок, що митна політика України в умовах євроінтеграції є важливим інструментом вирішення питань, які пов'язані як з внутрішньою, так і зовнішньою діяльністю держави. Вплив Європейського Союзу на державну митну політику все помітніший. Оскільки Україна рухається в напрямку ЄС, то одним із першочергових завдань країни є здійснення трансформаційних перетворень у митній сфері, а поєднання протекціонізму та політики вільної торгівлі дасть змогу Україні закріпити свої позиції на європейському ринку, а також забезпечить захист економічних інтересів країни.

Список використаних джерел:

1. *Митний кодекс України від 13.03.2012 №4495-VI : чинне законод. із змін. та допов. станом на 26 липня 2017 р./ Офіційний сайт Верховної Ради України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>*
2. *Зовнішня торгівля України товарами у січні 2018 року. Державна служба статистики України. 2018. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrstat.gov.ua/express/expr2018/03/37_w.zip*

Стасишин С. А.
Найковий керівник: к.е.н., доц. Голинський Ю. О.
Львівський національний університет імені Івана Франка

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ І ХАРАКТЕРИСТИКА МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ В СИСТЕМІ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРАЇНИ

Важливим складником державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності є митне регулювання. Згідно з чинним законодавством України митне регулювання - регулювання питань, пов'язаних із встановленням мит та інших податків, що справляються при переміщенні товарів через митний кордон України, процедурами митного контролю, організацією діяльності органів митного контролю України [2]. В свою чергу, митне оподаткування є одним із напрямів митної політики держави та способом митного регулювання.

Основу системи митного оподаткування становлять митні платежі, під якими розуміють податки та збори, що нараховуються в установленому порядку при переміщенні через митний кордон країни товарів та інших предметів під контролем митних органів.

Категорія «митні платежі» є комплексним правовим інститутом, який об'єднує в собі норми різних галузей права (фінансового, цивільного, міжнародного) і законодавства (митного, податкового, бюджетного та банківського). Головна особливість цих обов'язкових платежів полягає у тому, що всі вони справляються при переміщенні товарів через митний кордон. Беручи до уваги галузеву належність правових норм, що впливають на такі відносини, їх слід визнати правовими інститутами, але простими, що перебувають у складі комплексного інституту митних платежів. Складний взаємозв'язок суспільних відносин, пов'язаних з митними платежами, об'єктивно зумовив виникнення такого нормативного утворення.

Все це викликає складнощі у правовому регулюванні митного оподаткування та при їх дослідженні в теоретичному аспекті. Існує чимало проблем, пов'язаних з встановленням та сплатою митних платежів, не охоплених або частково охоплених митно-правовими нормами, що потребує законодавчого регулювання. Мова йде про відносини, пов'язані з функціонуванням непрямих податків, що справляються при переміщенні товарів через митний кордон України, при перерахуванні митних платежів до бюджетної системи України та деяких інших. Названі відносини мають ряд особливостей, в силу яких їх правова регламентація здійснюється нормами фінансового права. Здійснюючи характеристику взаємодії держави та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності при справлянні митних платежів, потрібно враховувати характеристику змісту митних платежів та їх правову природу.

Митні податки – це непрямі податки, які нараховуються при переміщенні предметів через митний кордон: мито, акцизний податок, ПДВ.

За формою взаємовідносин між платником і державою податки, які контролюють митні органи, є непрямыми, тобто вони стягуються до бюджету держави за допомогою цінових механізмів, причому конкретні платники податків не завжди є їх носіями. За сферою застосування непрямі податки, що нараховуються при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, поділяються на універсальні та специфічні акцизи. Універсальні справляються з усіх товарів та послуг, окрім тих, які звільнено від оподаткування, а специфічні - лише з тих товарів і послуг, перелік яких визначено законодавством [1, с. 5].

Залежно від специфіки платника митні платежі можна систематизувати на основні та додаткові. Основні - це мито, акцизний податок, ПДВ. Додаткові - плата за митне оформлення, плата за зберігання товарів, митний супровід, збори за видачу

ліцензій, плата за участь у митних аукціонах тощо. Характерні ознаки митних податків подано на рис. 1.

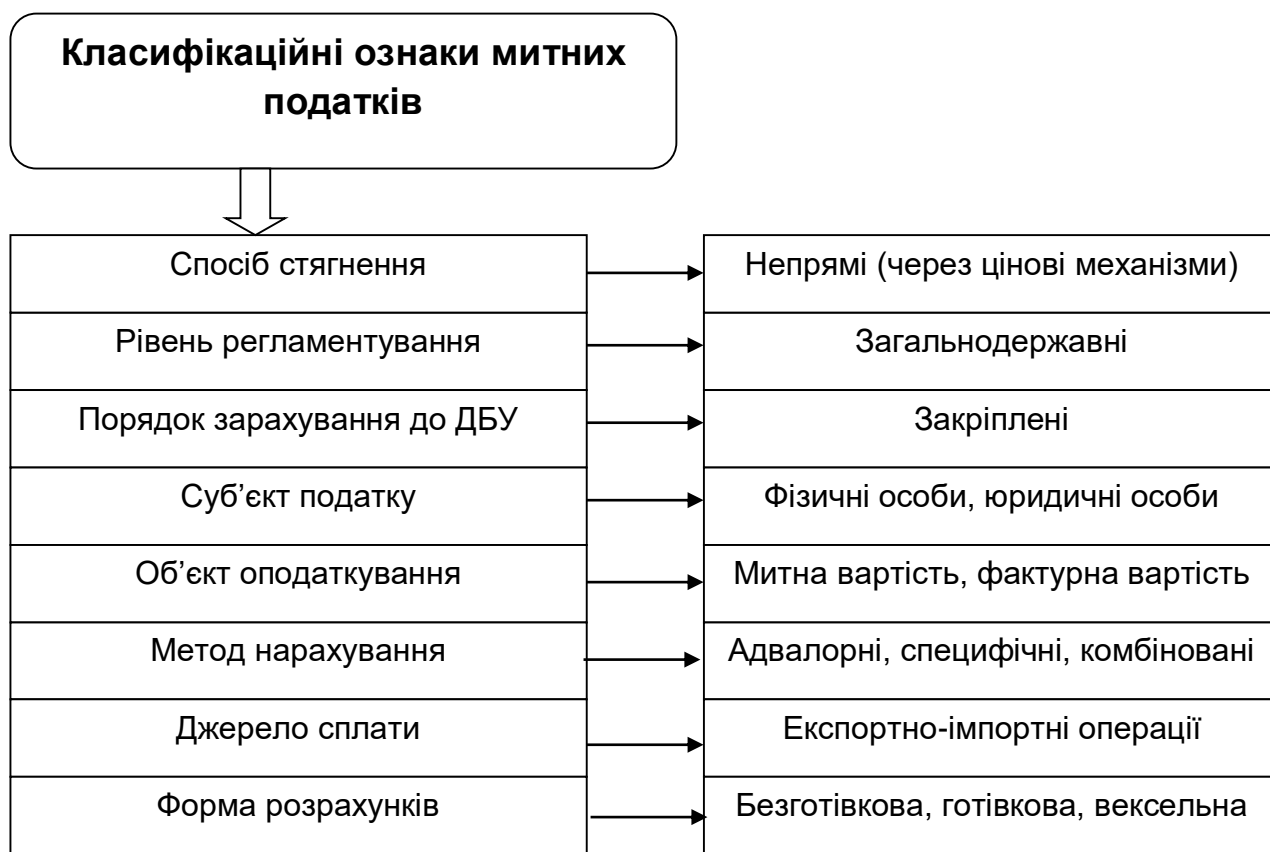

Рис. 1. Класифікаційні ознаки системи митних податків
Джерело: побудовано автором на основі [1]

Митне оподаткування має чітко сформований механізм реалізації, що охоплює сукупність правових та організаційних форм, способів, методів, інструментів, які регулюють податкові відносини між економічними суб'єктами. Тобто механізм митного оподаткування складається із визначеної кількості елементів, до яких, в першу чергу, належать основні суттєві характеристики митних платежів такі як: платник податку, об'єкт оподаткування та особливості його обчислення, ставка податку, податкові пільги тощо.

До суб'єктів митного оподаткування належать органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які виконують функції контролю за нарахуванням чи сплатою певного виду платежу, а також, безпосередні платники податків і зборів, тобто юридичні та фізичні особи, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

Об'єктом оподаткування митними платежами є товари та транспортні засоби комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон держави. Більшість митних платежів є квотарними, тобто їх сума обраховується залежно від обсягу податкової бази або об'єкта оподаткування і ставок податку. Для більшості митних платежів це - митна вартість, але в окремих випадках застосовуються й інші бази оподаткування. Так, під час нарахування комбінованого мита це може бути мінімальна вартість, а при різниці митної вартості з фактурною може використовуватись остання, нараховуючи ПДВ. Однак найчастіше базою оподаткування митними платежами виступає саме митна вартість, яку використовують як вихідну розрахункову величину для їх обчислення.

Список використаних джерел:

1. Гребельник, О. П. Місце і роль митних платежів у системі оподаткування зовнішньоекономічної діяльності підприємств [Текст] / О. П. Гребельник // Освіта, менеджмент і бізнес: світовий вимір. – 2011. – № 2. – С. 4-8. – Із змісту : С. 7.
2. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII (редакція від 03.-8.2012) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
3. Кулицький С. Питання трансформації української зовнішньої торгівлі на сучасному етапі / С. Кулицький // Україна: події, факти, коментарі. – 2015. – № 23. – С. 49–59.
4. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/stru#Stru>